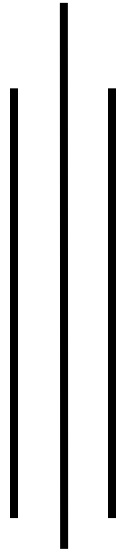

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण

वार्षिक प्रतिवेदन

आ.व. २०७६।७७

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण

अध्यक्षको मन्तव्य

नेपालमा दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास र विस्तार गर्न स्वतन्त्र नियामक निकायको रूपमा दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को व्यवस्था बमोजिम स्थापित नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले सम्पादन गरेका प्रमुख क्रियाकलापहरूलाई समेटी हरेक वर्ष आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकार समक्ष पेश गरी सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गर्नुपर्ने कानूनी व्यवस्था रहे बमोजिम आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्राधिकरणबाट सम्पादित प्रमुख कार्यहरू सहितको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी सर्वसाधारणको जानकारीका लागि यो प्रतिवेदन प्रकाशन गरिएको छ ।

आ.व. २०७६/७७ को असार मसान्तसम्म नेपालमा टेलीघनत्व १२६.७२ प्रतिशत र इन्टरनेट सेवाको घनत्व ७४.४३ प्रतिशत पुग्न गएको छ । नेपालमा यस अवधिमा भ्वाइस सेवा प्रदायक, इन्टरनेट सेवा प्रदायक, नेटवर्क सेवा प्रदायक गरी कुल जम्मा १९० वटा अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिहरूबाट विभिन्न किसिमका दूरसञ्चार सेवा प्रदान भइरहेको छ । कोभिड-१९ को कारणले विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको महामारीबाट विश्व अर्थतन्त्र नै प्रभावित भएको र त्यसबाट नेपालको दूरसञ्चार क्षेत्रलाई समेत प्रतिकूल असर परेको भएतापनि उक्त अवधिमा दूरसञ्चार क्षेत्रले महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेको छ । यस अवधिमा दूरसञ्चार एवं सूचना प्रविधिको महत्व झन बढ्न गई यसबाट सूचना प्रविधिको पहुँच तथा मागको विस्तार हुन गई परम्परागत कार्यशैलीलाई डिजिटलाईजेशनमा रुपान्तरण गर्न थप प्रोत्साहन गरेको छ ।

यस प्रतिवेदन भित्र प्राधिकरणबाट सम्पादन गरिएका नियमन सम्बन्धी क्रियाकलापहरू, दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर, साइबर सुरक्षा सम्बन्धी गतिविधिहरूका साथै दूरसञ्चार क्षेत्रको अग्रगामी सोच र यस क्षेत्रका चुनौतिहरूलाई समेत समावेश गरिएको छ ।

आ.व. २०७६/७७ को महत्वपूर्ण कार्य समेटेर तयार पारिएको यस प्रतिवेदन दूरसञ्चार क्षेत्रसंग सरोकार राखे सबै व्यक्ति, उपभोक्ता, सेवा प्रदायक, अनुसन्धानकर्ता, नीति निर्माता, विद्यार्थी लगायत सबैलाई उपयोगी हुने विश्वास लिएको छु । यस प्रतिवेदन तयार गर्ने कार्यमा सहयोग गर्नुहुने प्राधिकरणका सदस्य, कर्मचारी तथा सेवा प्रदायकहरू प्रति हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्दछु ।

पुरुषोत्तम खनाल
अध्यक्ष

श्रीकृष्ण ढाढल, काठमाडौं, काठमाडौं नेपाल
फोन नं. :- ९७७-१-४२५५४७४, फ्याक्स : ९७७-१-४२५५२५० पौब.नं. : ९७५४
इ-मेल : info@nta.gov.np, ntra@nta.gov.np, Website : www.nta.gov.np

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणका अध्यक्ष तथा सदस्यहरु

श्री पुरुषोत्तम खनाल
अध्यक्ष

श्री चुडामणी चौलागाई
सदस्य

श्री टेकनाथ आचार्य
सदस्य

श्री हेम कुमार श्रेष्ठ
सदस्य

श्री राममणि दुवाडी
सदस्य

अध्यक्ष तथा सदस्यहरूको संक्षिप्त परिचय

पुरुषोत्तम खनाल, अध्यक्ष

वि.स. २०२४ सालमा काठमाण्डौ जिल्ला, गोठाटारमा जन्मनु भएका खनाल २०७६।०४।०६ गतेको नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार प्राधिकरणको अध्यक्ष पदमा ५ वर्षका लागि नियुक्त हुनु भएको हो । त्रिभुवन विश्व विद्यालयबाट व्यवस्थापनमा स्नातकोत्तर गर्नु भएका खनाल प्राधिकरणको स्थापनाकाल देखि नै विभिन्न पदमा कार्यरत हुनुहुन्थ्यो । प्राधिकरणमा आउनु पूर्व उहाँले गोरखापत्र संस्थानमा समेत कार्य गर्नु भएको थियो । दूरसञ्चार प्राधिकरण स्थापना तथा यसको संगठनात्मक संरचना सुधारका कार्यमा उहाँको योगदान रहेको छ । उहाँको मुख्य बिषय व्यवस्थापन हो ।

टेकनाथ आचार्य, सदस्य

वि.स. २०३१ सालमा धनकुटा जिल्लामा जन्मनु भएका आचार्य २०७४।०२।१९ गतेको नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार प्राधिकरणको सदस्य पदमा ५ वर्षका लागि नियुक्त हुनु भएको हो । उहाँले सन् १९९६ मा त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट बाणिज्यशास्त्रमा स्नातक तह उत्तीर्ण गर्नुका साथै सन् २००३ मा Institution of Chartered Accountants of India बाट Chartered Accountancy को अध्ययन पुरा गरी बिगत १७ वर्ष देखि Chartered Accountant को रूपमा कार्य गर्दै आउनु भएको छ ।

उहाँले संचालक समिति सदस्यका रूपमा नेपाल बायुसेवा निगममा ४ वर्ष, नागरिक लगानी कोषमा ५ वर्ष, नेपाल बिधुत प्राधिकरणमा १.५ वर्ष, स्थानीय तह वित्तिय आयोगमा २ वर्ष कार्य गरी सक्नु भएको छ भने उहाँ ३ वर्षका लागि ICAN को Council Member मा निर्वाचित हुनुभएको थियो । आचार्य हाल नेपाल लेखापरीक्षणमान बोर्डको सदस्यका रूपमा रहनुभएको छ । बिगत १३ वर्ष देखि नेपालको जलबिधुतको क्षेत्रमा सक्रिय रहनु भएका आचार्य हाल Vision Energy & Power Pvt. Ltd. को अध्यक्ष समेत हुनुहुन्छ । विशेष गरी Finance तथा Account सम्बन्धी बिषयमा उहाँको विज्ञता रहेको छ ।

चुडामणि चौलागाई, सदस्य

प्राधिकरणका सदस्य, श्री चुडामणि चौलागाईले इन्जिनियरिङ र जनप्रशासनमा स्नातकोत्तर गर्नु भएको छ । उहाँ मिति २०७४।०२।१९ गतेको नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार प्राधिकरणको सदस्य पदमा ५ वर्षका लागि नियुक्त हुनु भएको हो । उहाँसँग दूरसञ्चार क्षेत्रका राष्ट्रिय तथा

अन्तर्राष्ट्रिय संगठनमा काम गरेको अनुभव हुनुका साथै उहाँले नेपालमा संचालनमा रहेको एक दूरसञ्चार सेवा प्रदायकको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतको रूपमा समेत जिम्मेवारी पुरा गरिसक्नु भएको छ । सन् २००९ भन्दा अगाडी उहाँले अफ्रीका, युरोप, दक्षिण अमेरिका साथै एसियाका गरी २५ वटा भन्दा बढी देशहरुमा दूरसञ्चार सम्बन्धी परियोजनामा कार्य गरिसक्नु भएको छ ।

विशेषगरी Rural Network Operation, Network Sizing & Dimensioning, Spectrum Management, Digital Convergence, Independent Infrastructure Regulations, Quality of Service (QoS) Management, Merger & Acquisitions, Cross-holding Policy, Determination of Reserve (Base) Price for 4G Spectrum Auction, Microwave Frequency Pricing and Overall Telecom Regulatory Policy Reforms सम्बन्धी विषयमा उहाँको विज्ञता रहेको छ ।

हेम कुमार श्रेष्ठ, सदस्य

प्राधिकरणका सदस्य, श्री हेम कुमार श्रेष्ठले सन् १९९३ मा कानून विषयमा स्नातक गर्नु भएको हो । उहाँ मिति २०७४/०९/२८ गतेको नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार प्राधिकरणको सदस्य पदमा ५ वर्षका लागि नियुक्त हुनु भएको हो । विगत लामो समय देखि कानूनको क्षेत्रमा सक्रिय रहनु भएका अधिवक्ता श्रेष्ठले बैंक तथा बित्तिय संस्था, सार्वजनिक निकाय, स्थानीय तह, नीजी क्षेत्रका फर्म लगायतका संस्थाहरुमा कानूनी परामर्श सेवा उपलब्ध गराउँदै आउनु भएको छ । विशेषतः कानूनी विषयमा उहाँको विज्ञता रहेको छ ।

राममणी दुवाडी, सदस्य

सन् १९६० मा निलकण्ठ-९, धादीडमा जन्मनु भएका सदस्य, श्री राममणी दुवाडीले त्रिभुवन विश्वविद्यालयबाट एम.पि.ए., एम.ए., बि.एल. को शैक्षिक उपाधी हासिल गर्नु भएको छ । नेपाल सरकारको निजामती सेवामा वि.स. २०३९ मा प्रवेश गरी अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत राजस्व प्रशासनका क्षेत्रमा २८ बर्ष भन्दा बढी सेवा गर्नु भई वि.सं. २०७३ सालमा नेपाल सरकारको सह-सचिवबाट सेवा निवृत्त हुनु भएका उहाँ वि.सं. २०७५/०२/३१ गते नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषदको निर्णय अनुसार प्राधिकरणको सदस्य पदमा ५ वर्षका लागि नियुक्त हुनु भएको हो ।

सदस्य दुवाडीले नेपालको कर नीति तथा करको संरचनाका क्षेत्रमा महत्वपूर्ण योगदान गर्नु भएको छ । उहाँले राष्ट्रिय बीमा संस्थान, शहरी विकास कोष, राष्ट्रिय चिया तथा कफी बोर्ड जस्ता निकायहरुमा संचालक समितिको सदस्यको रूपमा समेत कार्य गरी सक्नु भएको छ । विभिन्न १५ वटा भन्दा बढी

देशमा संचालन भएका कर प्रशासन तथा नीति सम्बन्धी तालिम लिनु भएका उहाँका विभिन्न लेख रचना प्रकाशित छन् । उहाँको नेपाली साहित्यमा समेत रुची रहेको र विभिन्न साहित्यिक पुस्तकहरू समेत प्रकाशन भईसकेका छन् । उहाँ दुवाडी सेवा समाज नेपालको संस्थापक अध्यक्ष हुनुका साथै Nepal Public Administration Association of Nepal को आजीवन सदस्य हुनुहुन्छ । विशेषतः कर, प्रशासन तथा नीति सम्बन्धी विषयमा उहाँको विज्ञता रहेको छ

विषय सूची

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको चिनारी	४
प्राधिकरणको स्थापना	६
प्राधिकरणको संगठनात्मक स्वरूप	६
प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार	६
दूरसञ्चार क्षेत्रको तथ्यांक	८
दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासक्रम	१४
अध्याय : एक	१६
नियमन सम्बन्धी व्यवस्था	१६
१.१ दूरसञ्चार सेवा नियमन सम्बन्धी प्रमुख कार्यहरू	१७
१.२ फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू	२०
१.३ आ.व. २०७६/७७ मा भएका प्रमुख निर्णयहरू	२१
१.४ आ.व. २०७६/७७ मा जनशक्ति विकास, जनचेतना अभिवृद्धि तथा सुसूचित गर्न गरिएका प्रयासहरू	२३
१.५ अनुगमन सम्बन्धी गतिविधि	२४
१.६ COVID-19 मा दूरसञ्चार सेवा व्यवस्थापन	२७
१.७ Short Code र Numbering सम्बन्धी कार्यहरू	२८
१.८ उपकरणको Type Approval सम्बन्धी कार्यहरू	२८
अध्याय : दुई	२९
सेवा गुणस्तर, उपभोक्ता हित संरक्षण तथा साइबर सुरक्षा	२९
२.१ सेवाको गुणस्तर सम्बन्धमा	३०
२.२ NTA Call Mobile App र NTA Speed Test Web पोर्टल	३०
२.३ उपभोक्ताको गुनासो सुनुवाइ	३१
२.४ Cyber Security र NPCERT को स्थापना	३३
२.५ प्राधिकरणबाट साइबर सुरक्षा सम्बन्धमा गरिएका कार्यहरू	३५
अध्याय : तीन	३७
अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था	३७
३.१ अनुमतिपत्र सम्बन्धी निर्णयहरू	३८
३.२ महसुल दर सम्बन्धमा	३९

३.३	प्रमुख सेवा प्रदायकहरूको परिचय	३९
	अध्याय : चार	४३
	ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन	४३
४.१	ब्याकबोन नेटवर्क सम्बन्धी (Backbone Network)	४४
४.२	ब्रोडब्याण्ड एक्सेस नेटवर्क (Broadband Access Network)	४५
४.३	ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको परियोजना निरीक्षण	४९
	अध्याय : पाँच	५०
	दूरसञ्चार क्षेत्रको प्रगति तथा भावी सोच	५०
५.१	दूरसञ्चार क्षेत्रको प्रगति	५१
५.२	सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएका प्रमुख कार्यहरू	५१
५.३	Lockdown अबधिमा कार्यालय व्यवस्थापन	५२
५.४	Digital Nepal	५३
५.५	नयाँ सेवाको उपलब्धता: 5G, IoT and M2M	५३
५.६	स्वचालित गुणस्तर परीक्षण	५४
	अध्याय : छ	५६
	दूरसञ्चार क्षेत्रका चुनौतीहरू	५६
६	दूरसञ्चार क्षेत्रका चुनौतीहरू	५७
६.१	अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँगको सम्बन्ध	५७
६.२	नीति, ऐन र नियममा संशोधन	५७
६.३	अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था	५८
६.४	ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको प्रयोग	५८
६.५	स्वच्छ प्रतिस्पर्धाको अभाव	५८
६.६	अन्तरनिकाय समन्वयको अभाव	५८
६.७	Tariff and Interconnection	५९
६.८	Cross Holding सम्बन्धी नीतिको आवश्यकता	५९
६.९	पूर्वाधारको सहप्रयोग	५९
६.१०	फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन	५९
६.११	जनशक्ति विकास	६०
६.१२.	बन्दाबन्दीका कारण सिर्जित चुनौतीहरू	६०
		६१

अध्याय: सात

दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धी सामान्य जानकारी	६१
७.१ आधारभूत (Fixed) दूरसञ्चार सेवा	६२
७.२ सेलुलर मोबाइल सेवा	६२
७.३ इन्टरनेट सेवा (Broadband Services))	६२
७.४. अप्टिकल फाइबर नेटवर्क	६३
अनुसूचीहरू	६४
१ नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको स्वीकृत संगठन तालिका	६५
२ प्राधिकरणमा मौजुदा कर्मचारीहरूको विवरण	६७
३ आ.व.२०७६/७७ मा सेवा प्रदायकहरूले नेपाल सरकारलाई बुझाएको फ्रिक्वेन्सी दस्तुर (थप दस्तुर सहित) को विवरण	७२
४ आ.व.२०७६/७७ मा प्राधिकरणका पदाधिकारी/कर्मचारीहरू वैदेशिक तालिममा सहभागी सम्बन्धी विवरण	७३
५ आ.व.२०७६/७७ मा प्राधिकरणबाट प्रदान गरिएका Short Code Number हरूको विवरण	७६
६ प्राधिकरणबाट आ.व.२०७६/७७ मा Type Approval प्रदान गरिएका उपकरणहरू सम्बन्धी विवरण	७८
७ गुनासो तथा सोको सुनुवाइको विवरण	७९
८ प्राधिकरणको विरुद्धमा अदालतमा परेका मुद्दाहरूको विवरण	८१
९ आ.व. २०७६/०७७ मा प्रदान गरिएका अनुमतिपत्र सम्बन्धी विवरण	८६
१० आ.व. २०७६/०७७ सम्म संचालनमा रहेका अनुमतिपत्र सम्बन्धी विवरण	८८
११ आ.व. २०७६/०७७ मा खारेज गरिएका अनुमतिपत्रहरूको विवरण	८९
१२ आ.व. २०७६/०७७ मा नवीकरण गरिएका अनुमतिपत्रहरूको विवरण	९०
१३ आ.व. २०७६/०७७ मा प्राधिकरणबाट भएका विदेशी मुद्रा सिफारिस सम्बन्धी विवरण	९२
१४ सेवा प्रदायकको हाल कायम रहेको Voice सेवाको स्वीकृत महशुल दरको विवरण	९३
१५ ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित परियोजनाहरूको विवरण	९५
१६ आ.व. २०७६/७७ को वासलात (अपरिष्कृत)	९९
१७ आ.व. २०७६/७७ को आय व्यय विवरण (अपरिष्कृत)	१०३
१८ आ.व.२०७६/७७ मा सेवा प्रदायकहरूले नेपाल सरकारलाई बुझाएको रोयल्टी (थप दस्तुर सहित) रकमको विवरण	१०५
१९ आ.व.२०७६/७७ मा सेवा प्रदायकहरूले ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषमा बुझाएको (थप दस्तुर सहित) रकमको विवरण	११०

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको चिनारी

विश्वमा भएको आर्थिक, सामाजिक र औद्योगिक क्रान्ति पश्चात् सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएको विकासले सम्पूर्ण मानव जातिको सोच तथा व्यवहारमा समेत आमूल परिवर्तन ल्याएको छ । सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएको द्रुततर विकासले दूरसञ्चार सेवालाई राष्ट्रको समग्र विकासको लागि आवश्यक पूर्वाधारको रूपमा स्थापित गरेको छ । नेपालले आठौं योजनाबाट अंगीकार गरेको खुल्ला तथा उदारीकरण अर्थनीति पश्चात् निजी क्षेत्रको सहभागिता मार्फत प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सृजना गरी दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास तथा विस्तार गर्नका साथै दूरसञ्चार क्षेत्रलाई अझ व्यवस्थित र नियमित गर्न दूरसञ्चार ऐन, २०५३ बमोजिम मिति २०५४ फागुन २० गते अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्थाको रूपमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (Nepal Telecommunications Authority) को स्थापना भएको हो । दूरसञ्चार प्राधिकरण स्थापनाको मुख्य उद्देश्य दूरसञ्चार सेवालाई भरपर्दो र सर्वसुलभ बनाउन तथा त्यस्तो सेवालाई नियमित र व्यवस्थित गर्नु रहेको छ ।

दिगो विकास (Sustainable Development Goal) का बृहत् लक्ष्य हासिल गर्न अबलम्वन गरिएका रणनीतिहरूको केन्द्रमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि रहँदै आएको छ । विश्वव्यापी रूपमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको बढ्दो प्रयोगले सामाजिक अन्तरक्रिया (Social Interaction) तथा सार्वजनिक सेवा तथा सूचना प्रवाहमा आमूल परिवर्तन आएको छ । नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको व्यापक पहुँच एवं इन्टरनेटको बढ्दो प्रयोग तथा यस क्षेत्रको प्रतिस्पर्धात्मक सघनता (Competitive Intensity) बढाउने कार्यमा प्राधिकरण क्रियाशील रहँदै आएको छ ।

आ.व.२०६५/०६६ सम्म कुल जनसंख्याको २२.९४ प्रतिशतमा टेलिफोन सेवाको पहुँच रहेको र इन्टरनेट प्रयोगकर्ता मात्र १.८७ प्रतिशतमा सीमित रहेकोमा आ.व.२०७६/०७७ को असार महिनाको अन्त्य सम्म आइपुग्दा कुल जनसंख्याको १२६.७२ प्रतिशतमा टेलिफोन सेवाको पहुँच पुगेको छ । त्यसैगरी इन्टरनेट प्रयोगकर्ता ७४.४३ प्रतिशत पुगेको छ । साथै इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरू (ग्रामीण दूरसञ्चार सेवाको समेत गरी) को संख्या १२८ पुगेको छ । विशेषतः मोवाईल सेवाको व्यापक विस्तारले आम समुदायमा दूरसञ्चार सेवाको पहुँच उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको छ । हाल देशका ९० प्रतिशत भन्दा बढी जनताको पहुँचमा मोवाईल फोनको विस्तार भएको छ । समग्र दूरसञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रको लागि आवश्यक पूर्वाधार विकासमा समेत पछिल्ला वर्षहरूमा उल्लेखनीय सुधार भएका छन् ।

हाल Fiber Optic प्रविधिमा आधारित उच्च क्षमताको Backbone Network को निर्माण कार्य भइरहेका छन् । सूचना प्रविधिको विकास क्रमको हालसम्मको अवस्थामा आइपुग्दा Block Chain, Machine Learning, Mobile Money, e-Commerce, Microbiomes, Artificial Intelligence, Robotics, Smart Homes, Big Data, Internet of Things, Dexterous Robots, Quantum Computing जस्ता

नवीनतम प्रविधिहरूमा भएका खोज अनुसन्धान र विकासको कारणबाट असंख्य अवसर र सम्भावनाहरू सृजना भइरहेका छन् ।

देशका विभिन्न क्षेत्रहरू जस्तै कृषि, उद्योग, शिक्षा, स्वास्थ्य, व्यापार, पर्यटन, वैदेशिक रोजगार, ऊर्जा यातायात तथा विद्युतीय सुशासनका क्षेत्रमा सूचना प्रविधिको प्रयोगले आमूल सुधार र परिवर्तन भएको छ । जसको प्रतिफलस्वरूप देशको समग्र अर्थतन्त्रलाई चलायमान र गतिशील बनाई समृद्ध पथमा लम्किनको लागि सूचना प्रविधिले उत्प्रेरकको भूमिका निर्वाह गर्नुका साथै नागरिकको जीवनस्तर, बौद्धिकता र अनुसन्धानको तहलाई उच्च बनाएको छ भने नागरिक र सरकार बीचको सम्बन्धलाई नजिक ल्याइदिएको छ ।

प्राधिकरणले स्थापना कालदेखि हालसम्म आइपुग्दा दूरसञ्चारको क्षेत्रमा स्वच्छ प्रतिस्पर्धाको वातावरण सृजना गरी गुणस्तरीय सेवा मार्फत उपभोक्ताको हक हित सुनिश्चित गर्ने तर्फ निरन्तर कार्य गर्दै आइरहेको छ । नेपाल सरकारले अंगीकार गरेको “समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली” को परिकल्पनालाई मूर्तरूप दिनका साथै Digital Nepal को अवधारणालाई साकार पार्नका लागि प्राधिकरण प्रयासरत रहेको छ । आर्थिक विकासको सम्बाहक एबम उत्प्रेरकको रूपमा रहेको सञ्चार तथा सूचना प्रविधि क्षेत्रलाई थप मर्यादित, व्यवसायिक, सक्षम र सबल बनाउने दायित्व निर्वाह गर्न आगामी दिनमा दूरसञ्चार सेवाको विकास तथा विस्तारका लागि प्राधिकरणले थप जिम्मेवारी सहित कार्य गर्नुपर्ने हुन्छ । दिगो विकासको लक्ष्य (Sustainable Development Goal) ले लिएको लक्ष्य हासिल गर्न सबैको पहुँच पुग्न सक्ने गरी भरपर्दो र धान्न सकिने इन्टरनेट सेवाको उपलब्धताको सुनिश्चितताका लागि थप क्रियाशील हुन जरुरी छ ।

देशको १५ औं आवधिक योजनाले आम सञ्चार, दूरसञ्चार तथा सूचना प्रविधिमा आम नागरिकको पहुँच अभिवृद्धि गरी जीवनस्तरमा गुणात्मक परिवर्तन ल्याउने लक्ष्य अनुरूप इन्टरनेट सेवाको पहुँचमा उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको छ । सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा विश्वव्यापी रूपमा भइरहेको परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै विद्यमान कानूनहरूमा समसामयिक सुधार गरी सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीतिले लिएका लक्ष्यहरू तोकिएको समयमा नै हासिल गर्न प्राधिकरण थप क्रियाशील हुदै आएको छ । इन्टरनेटको व्यापक प्रयोगसँगै सूचना तथा सञ्चार प्रविधि क्षेत्रमा हुन सक्ने जोखिमको सामना गर्न साइबर सुरक्षा (Cyber Security) तर्फ विशेष सजगता अपनाउनु पर्ने देखिन्छ भने मोवाईल तथा मोवाईल नेटवर्कको विस्तारले कन्भरजेन्स (Convergence) लगायतका अवधारणालाई नीतिगत सम्बोधन गर्नु आवश्यक भएको छ ।

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको स्थापना

निजी क्षेत्रको समेत सहभागिता मार्फत प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण सृजना गरी दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास तथा विस्तार गर्नुका साथै यस क्षेत्रलाई अझ व्यवस्थित र नियमित गर्न दूरसञ्चार ऐन, २०५३ बमोजिम मिति २०५४ फागुन २० गते अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित र संगठित संस्थाको रूपमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (Nepal Telecommunications Authority) को स्थापना भएको हो ।

प्राधिकरणको गठन सम्बन्धी व्यवस्था

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ५ मा रहेको व्यवस्था बमोजिम प्राधिकरणको विद्यमान संरचना निम्नानुसार रहेको छ ।

नाम	पद
श्री पुरुषोत्तम खनाल	अध्यक्ष
श्री चुडामणि चौलागाई	सदस्य
श्री टेकनाथ आचार्य	सदस्य
श्री हेम कुमार श्रेष्ठ	सदस्य
श्री राममणि दुवाडी	सदस्य

प्राधिकरणको संगठनात्मक स्वरूप

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको हालको संगठनात्मक स्वरूप अनुसूची-१ मा र हाल कार्यरत कर्मचारीहरूको विवरण अनुसूची-२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा १३ बमोजिम प्राधिकरणको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम तोकिएको छ ।

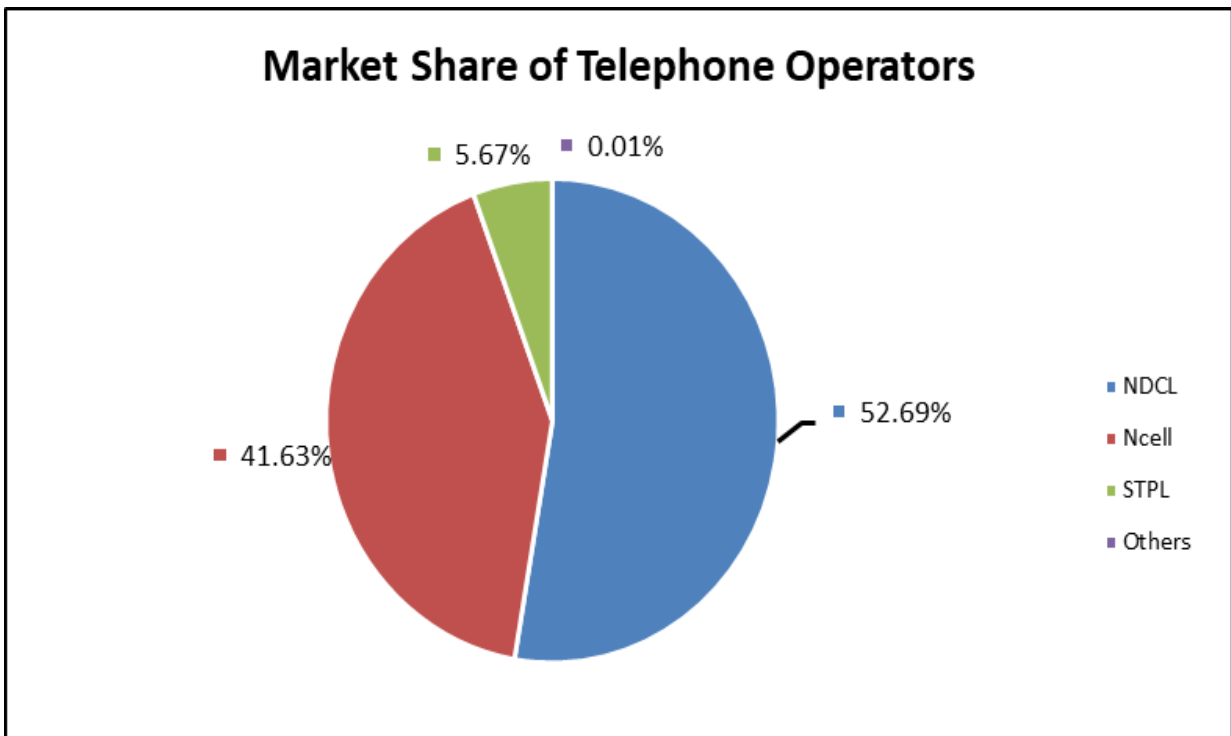
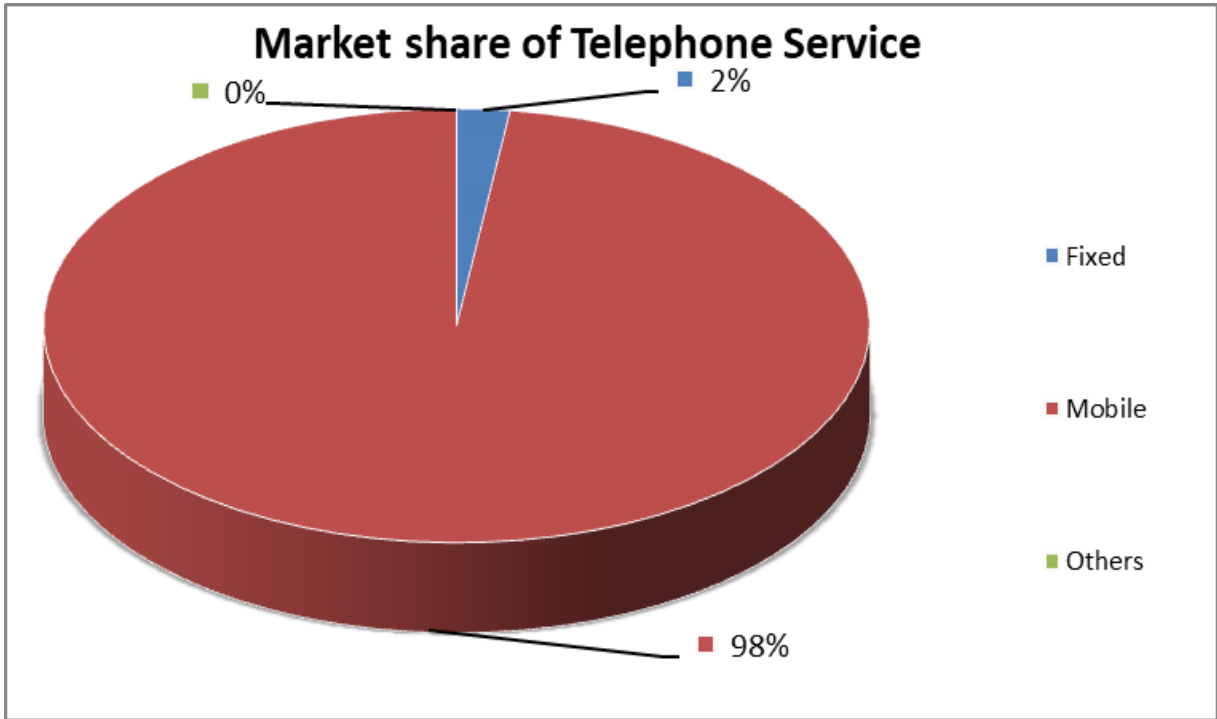
- क) दूरसञ्चार सेवाको विकासको लागि नेपाल सरकारले अपनाउनु पर्ने नीति, योजना र कार्यक्रमको सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने ।
- ख) दूरसञ्चार सेवा तथा सुविधा सर्वसुलभ र भरपर्दो बनाउने ।
- ग) आधारभूत दूरसञ्चार सेवा र सुविधा नेपाल राज्यभरका शहरी तथा ग्रामीण सबै क्षेत्रमा पुर्याउन आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।
- घ) दूरसञ्चार सेवा सञ्चालनमा स्वदेशी तथा विदेशी निजी क्षेत्रका लगानीकर्ताहरूलाई सहभागी बनाउने ।
- ङ) दूरसञ्चार सेवा र सुविधा सर्वसाधारण सबैलाई उपलब्ध गराउन त्यस्तो सेवा र सुविधा प्रदान गर्ने व्यक्तिहरू बीच समन्वय र स्वस्थ प्रतिस्पर्धा हुने व्यवस्था गर्ने ।
- च) दूरसञ्चार सेवा र दूरसञ्चार सम्बन्धी यन्त्र तथा उपकरणहरूको स्तर तोक्ने, गुणस्तर निर्धारण गर्ने तथा स्वीकृत गर्ने ।

- छ) दूरसञ्चार सेवालाई नियमित र व्यवस्थित गर्ने ।
- ज) दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र दिने ।
- झ) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराए वापत लिने शुल्क स्वीकृत र नियमित गर्ने ।
- ञ) रेडियो फ्रिक्वेन्सी नीति निर्धारण समितिद्वारा निर्धारित नीति अनुरूप फ्रिक्वेन्सी सम्बन्धी काम गर्ने ।
- ट) दूरसञ्चारको क्षेत्रमा नयाँ प्रविधिको विकास तथा उपयोग बारे अनुसन्धान गर्ने, गराउने ।
- ठ) दूरसञ्चार क्षेत्रको लागि दक्ष जनशक्ति विकास गराउने ।
- ड) उपभोक्ताहरूको हक हितको संरक्षण हुने गरी दूरसञ्चार सेवाको विकास र विस्तार गर्ने, गराउने ।
- ढ) दूरसञ्चारका सम्बन्धमा नेपाललाई अन्तर्राष्ट्रिय ट्रान्जिटको रूपमा विकास गर्ने, गराउने ।
- ण) दूरसञ्चार सेवाको विकास र प्रवर्द्धनको लागि आवश्यक र उपयुक्त अन्य काम गर्ने ।

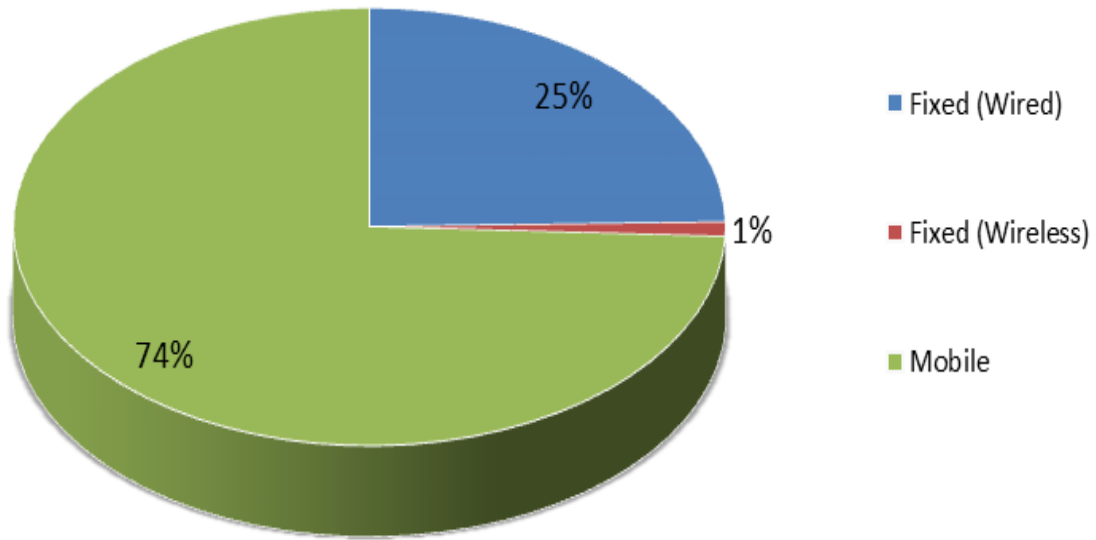
उपरोक्त कार्यसम्पादन गर्न दूरसञ्चार ऐन, २०५३ ले प्राधिकरणलाई देहाय बमोजिमको अधिकार प्रदान गरेको छ ।

- क) दूरसञ्चार सम्बन्धी यन्त्र, उपकरण तथा सुविधाहरूको गुणस्तर निर्धारण गर्ने ।
- ख) अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई आवश्यक आदेश वा निर्देशन दिने ।
- ग) दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरू बीच र सेवा प्रदायक र ग्राहक बीच पर्ने विवाद समाधान गर्ने ।
- घ) दूरसञ्चार सेवाको निरीक्षण र जाँचबुझ गर्ने ।
- ङ) अनुमतिपत्र जारी, नवीकरण, खारेज, संशोधन गर्ने एवं ऐन बमोजिम कार्य नगरेमा सेवा प्रदायकहरूलाई दण्ड जरिवाना गर्ने ।
- च) सेवा प्रदायकलाई आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्रा सटहीको सिफारिश गर्ने ।
- छ) क्षतिपूर्ति निर्धारण गर्ने ।
- ज) सेवा प्रदायकलाई अरूको घर जग्गा उपयोग वा प्राप्तिता लागि आवश्यकतानुसार नेपाल सरकारलाई सिफारिस गर्ने ।
- झ) महसुल दर र अन्तर आबद्धता सम्बन्धमा निर्देशिका बनाई लागू गर्ने ।
- ञ) प्राधिकरणलाई आवश्यक पर्ने विनियम बनाउने ।
- ट) ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषमा जम्मा गर्ने रकमको दस्तुर निर्धारण गर्ने ।

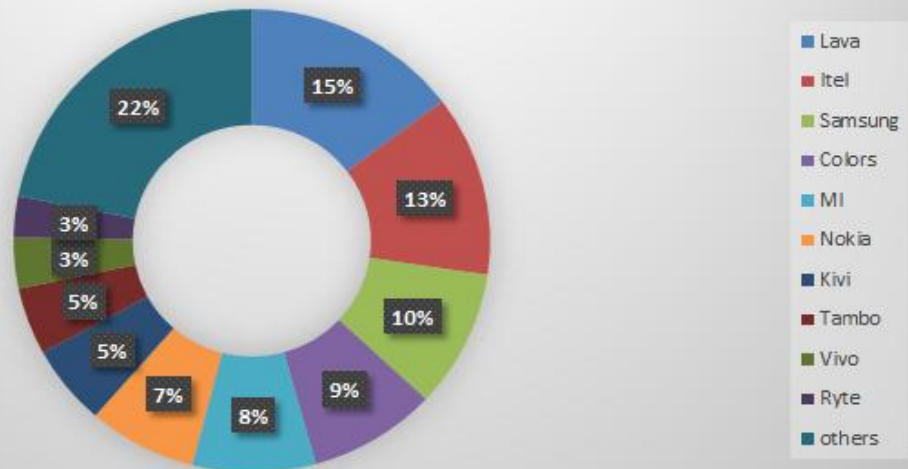
दूरसंचार क्षेत्रको तथ्यांक

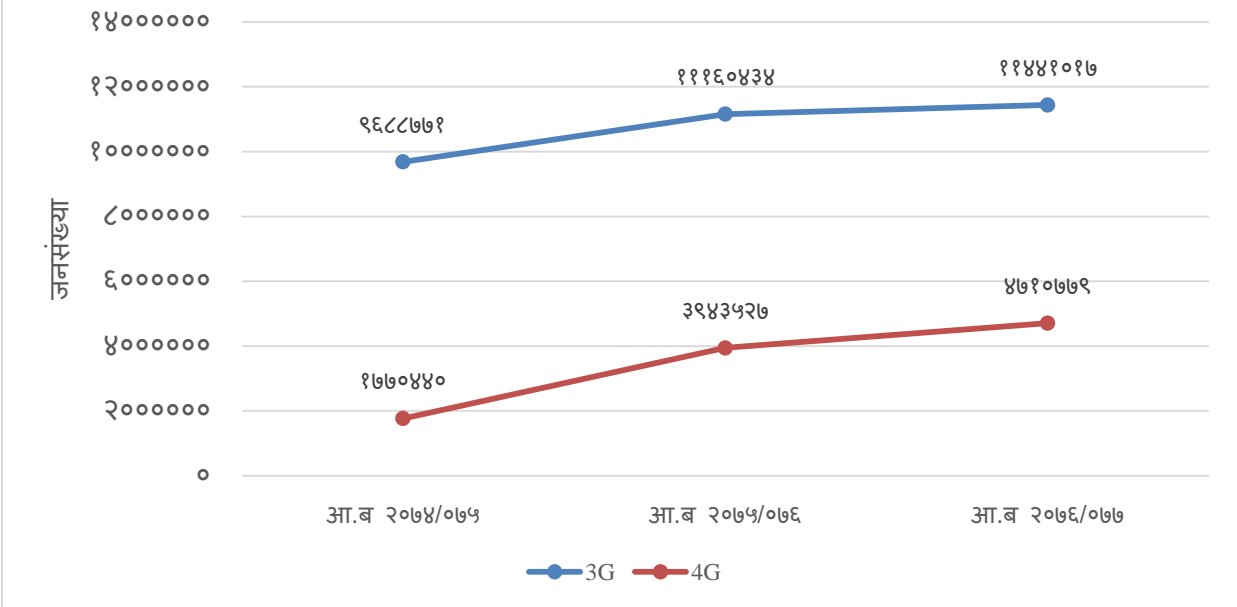
Market share of Broadband Services

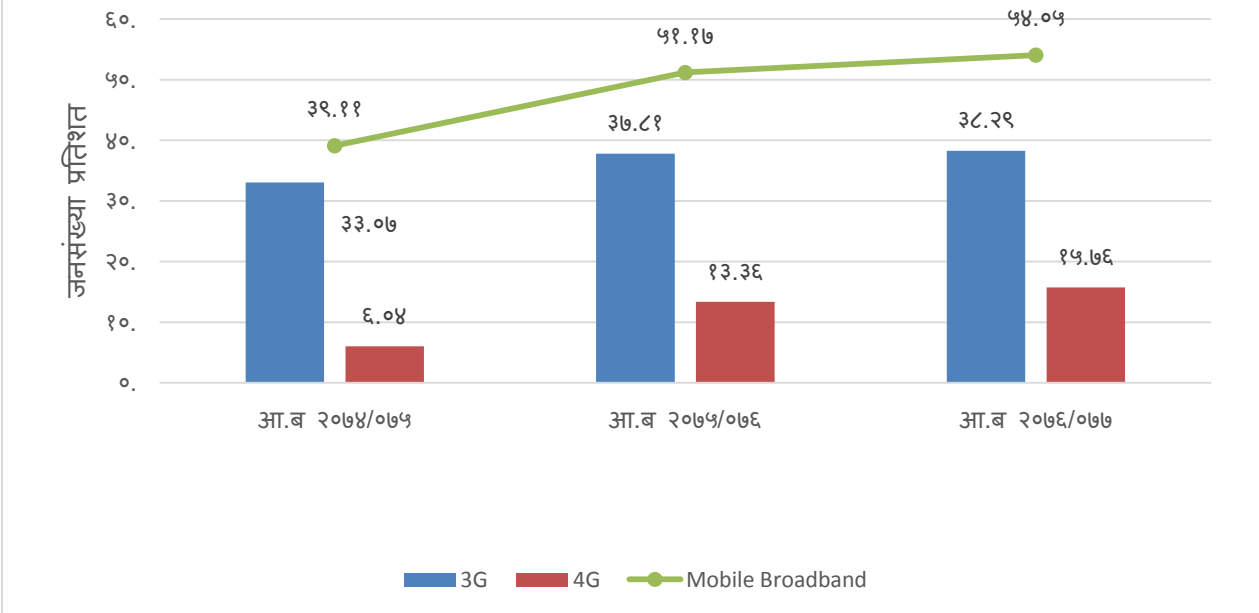
Total Devices Imported in FY 2076/2077 as per EIR of NTA

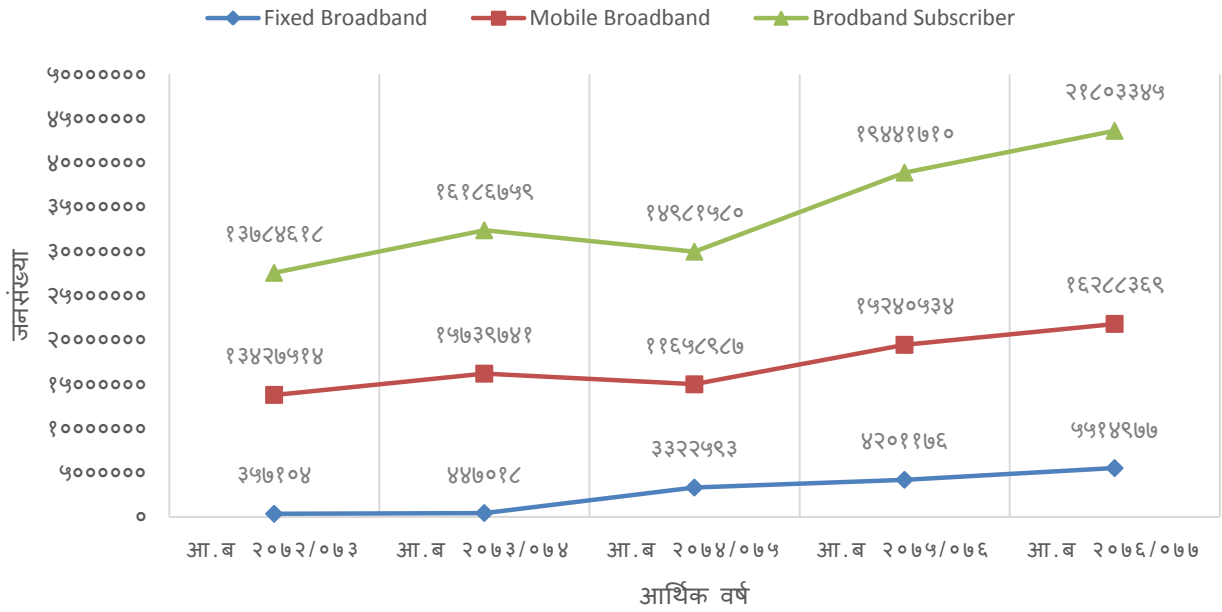
बिगत ३ बर्षको ब्रोडब्याण्ड सेवाको सिंहावलोकन

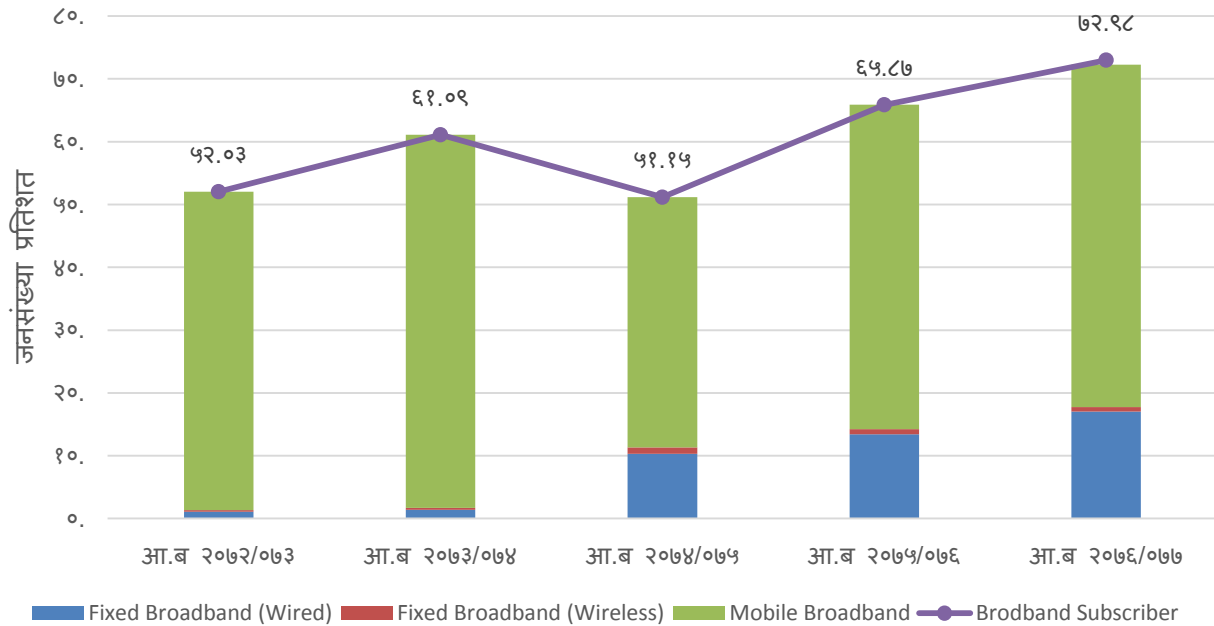
बिगत ३ बर्षको Mobile Broadband penetration

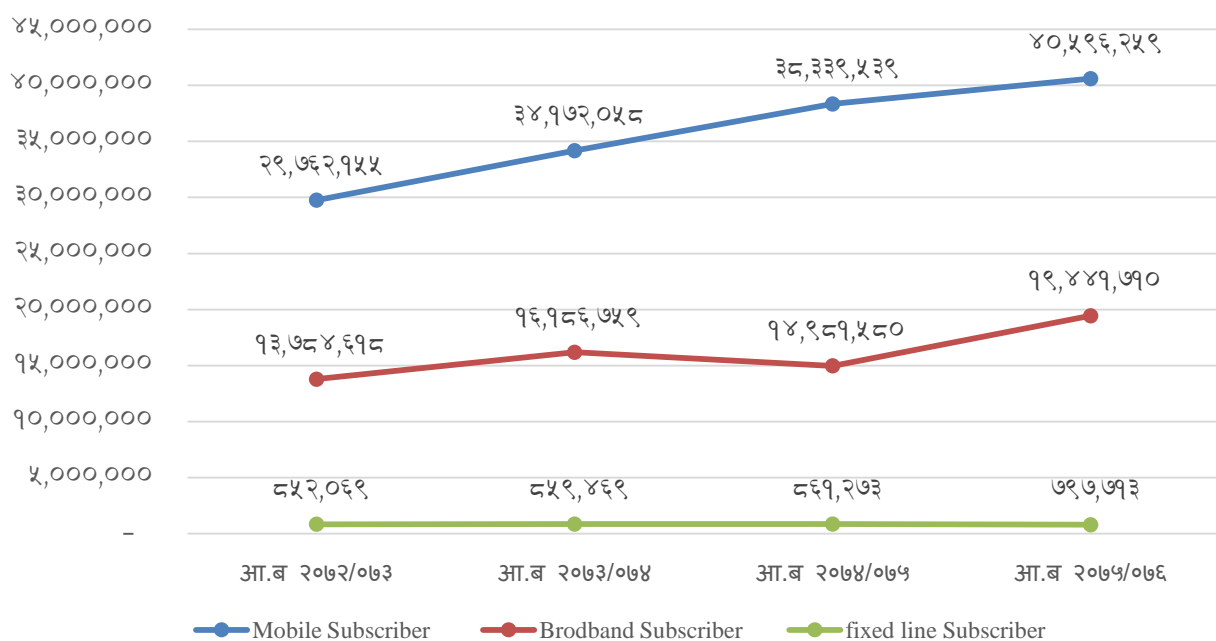
बिगत ५ वर्षको BROADBAND SUBSCRIBER को सिंहावलोकन

Broadband Internet Penetration

बिगत ४ बर्षको ब्रोडब्याण्ड इन्टरनेट र मोबाइल, टेलिफोन सेवाको सिंहावलोकन

सेवा प्रदायकहरूको विगत पाँच बर्षको कुल आय, रोयल्टी र RTDF सम्बन्धी विवरण					
आ.व.	कुल आय	आ.व.	RTDF	आ.व.	रोयल्टी
२०७१/७२	९८,९८२,८१२,२६१.४४	२०७१/७२	१,९९२,७७३,२४४.४५	२०७१/७२	४,९४५,९४८,८३८.२६
२०७२/७३	१०२,६५१,९७९,६२८.९२	२०७२/७३	२,०१५,९२८,७८५.४७	२०७२/७३	४,३०६,८७०,८०२.३६
२०७३/७४	१०२,५६३,४८०,८५३.९६	२०७३/७४	२,०६४,०००,०५७.४०	२०७३/७४	४,३२५,६६२,९७४.६३
२०७४/७५	१०५,४०६,७९५,३०९.५४	२०७४/७५	२,२५९,९०२,०६४.५०	२०७४/७५	४,९६८,८४६,३७५.५०
२०७५/७६	१०९,३५२,९६३,५०९.७५	२०७५/७६	२,००३,६६९,५९७.१०	२०७५/७६	३,९४६,२५०,२१६.८३

ICT Development Index (SAARC Countries)

Country	IDI Rank 2017	IDI 2017 Value	IDI 2016 Rank	IDI Value 2016
Maldives	85	5.25	86	4.97
Srilanka	117	3.91	116	3.77
Bhutan	121	3.69	119	3.58

India	134	3.03	138	2.65
Nepal	140	2.88	139	2.60
Bangladesh	147	2.53	146	2.37
Pakistan	148	2.42	148	2.21
Afghanistan	159	1.95	165	1.71

IDI ACCESS SUB-INDEX:3.62

Fixed-Telephone Subscriptions per Inhabitants: 2.98

Mobile-cellular telephone subscriptions per 100 inhabitants 111.70

International internet bandwidth per Internet user (Bit/s) 3885.64

Percentage of households with computer: 11.15

Percentage of households with Internet access: 15.00

IDI USE SUB-INDEX: 1.73

Percentage of individuals using the Internet: 19.69

Fixed (wired)-broadband subscriptions per 100 inhabitants: 0.78

Active mobile-broadband subscriptions per 100 inhabitants: 30.78

IDI SKILLS SUB-INDEX :3.73

Mean years of schooling: 4.10

Secondary gross enrolment ratio: 69.57

Tertiary gross enrolment ratio: 14.94

Source: https://www.itu.int/net4/ITU-D/idi/2017/index.html#_idi2017economy-card-tab&NPL

नेपालमा दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासक्रम

नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको सुरुवात बि.स १९७० मा म्याग्नेटो प्रविधिको टेलिफोन सेवाबाट प्रारम्भ भएको हो । बि.स २०१३ सालसम्म नेपालमा ३५० वटा स्थानीय टेलिफोन सेवा, २८ वटा आकाशवाणी केन्द्र, ७ स्थानमा ट्रंक टेलिफोन सेवा र भारतसँग मात्र अन्तराष्ट्रिय दूरसञ्चार सेवा संचालनमा रहेको थियो । यस अवधिसम्म सर्वसाधारणलाई निजी टेलिफोन सुविधा उपलब्ध थिएन । दूरसञ्चार सेवाको विकास र विस्तार गर्ने उद्देश्यले बि.स २०१६ मा दूरसञ्चार विभागको स्थापना भएको र दोस्रो पञ्चवर्षीय योजना अवधि (२०१८-२०२३) मा ५८ वटा जिल्लामा टेलिफोन सेवाको विस्तार र अन्तरदेशीय र अन्तराष्ट्रिय दूरसञ्चार सेवाको विकास भएको पाईन्छ ।

बि.स. २०४६ को जनआन्दोलन पश्चात् २०४९ सालमा जारी भएको राष्ट्रिय सञ्चार नीतिले दूरसञ्चार सेवामा निजी क्षेत्र समेतलाई सहभागी गराउने नीति अवलम्बन गरी दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को तर्जुमा भएपछि मात्र नेपालमा दूरसञ्चार सेवाको क्षेत्रमा निजी क्षेत्रले प्रवेश पाएको हो । कुनै समय विलासिताको साधनको रूपमा रहेको दूरसञ्चार सेवा हाल आम मानिसको आधारभूत आवश्यकता हुन पुगेको छ । नेपालमा टेलिफोनबाट कुराकानी गर्न घन्टौं हिँड्नुपर्ने र नयाँ टेलिफोन जोड्न बर्षौं कुर्नुपर्ने बाध्यता आजका दिनमा इतिहास भइसकेको छ । अहिले बहुसेवा प्रदायक मार्फत मोबाइल सेवाको माध्यमबाट सर्वसाधारणको हातहातमा सूचना प्रविधिको सेवा पुगिसकेको छ । दूरसञ्चार सेवा प्रयोगकर्ताले आफूलाई सरल र सहज हुने सेवा प्रदायकको सेवा छनौट गर्ने अवसर प्राप्त गरेका छन् । उल्लिखित तथ्यलाई देहाय बमोजिम तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ ।

नेपालमा दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासक्रम

वर्ष	विकास
बि.स. १९७०	म्याग्नेटो प्रविधिको टेलिफोन सेवाको प्रारम्भ
बि.स. २०१६	दूरसञ्चार विभागको स्थापना
बि.स. २०२१	HF Radio Service द्वारा अन्तर्राष्ट्रिय_(भारत तथा पाकिस्तान) दूरसञ्चार सेवाको प्रारम्भ
बि.स. २०३२	दूरसञ्चार संस्थानको स्थापना
बि.स. २०४१	दूरसञ्चार संस्थान द्वारा अन्तरदेशीय ट्रंक सेवा (STD) को प्रारम्भ, ग्रामीण दूरसञ्चार सेवाको सुरुवात
बि.स. २०४४	दूरसञ्चार संस्थान द्वारा अन्तर्राष्ट्रिय ट्रंक सेवा (ISD) को प्रारम्भ
बि.स. २०४९	राष्ट्रिय सञ्चार नीति तर्जुमा
बि.स. २०५३	दूरसञ्चार ऐन २०५३ को तर्जुमा, नेपालमा इन्टरनेट/इमेल सेवाको सुरुवात
बि.स. २०५४	नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको स्थापना, दूरसञ्चार नियमावली २०५४ को तर्जुमा
बि.स. २०५५	प्राधिकरणबाट पहिलो पटक निजी क्षेत्रको सेवा प्रदायकलाई इन्टरनेट (इमेल) सेवा सञ्चालनको अनुमतिपत्र प्रदान
बि.स. २०५६	दूरसञ्चार नीति तर्जुमा, नेपालमा मोबाइल सेवाको सुरुवात
बि.स. २०५९	Voice सेवा संचालनका लागि निजी क्षेत्रको सेवा प्रदायकलाई अनुमतिपत्र प्रदान
बि.स. २०६०	दूरसञ्चार नीति, २०६० तर्जुमा, ग्रामीण दूरसञ्चार सेवा संचालनका लागि निजी क्षेत्रको सेवा प्रदायकलाई अनुमतिपत्र प्रदान

वि.स. २०६१	निजी क्षेत्रको सञ्चालकलाई मोवाइल सेवा सञ्चालनको अनुमति प्रदान
वि.स. २०६४	3G सेवाको सुरुवात (सार्क मुलुक मध्ये 3G सेवा प्रारम्भ गर्ने पहिलो मुलुक)
वि.स. २०६९	दूरसञ्चार सेवाको रेडीयो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य सम्बन्धी) नीति, २०६९
वि.स. २०७०	आधारभूत टेलिफोन (Unified License) सेवा सञ्चालनको अनुमतिपत्र प्रदान
वि.स. २०७१	ब्रोडब्यान्ड नीति, २०७१
वि.स. २०७२	सूचना तथा संचार प्रविधि नीति, २०७२
वि.स. २०७३	दूरसञ्चार सेवाको रेडीयो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य सम्बन्धी) नीति (पहिलो संशोधन), २०७३
वि.स. २०७४	4G सेवाको सुरुवात
वि.स. २०७६	पहिलो पटक लिलाम बढाबढको माध्यमबाट दूरसञ्चार सेवा संचालनको Frequency प्रदान

अध्याय एक
नियमन सम्बन्धी व्यवस्था

१.१ दूरसञ्चार सेवा नियमन सम्बन्धी प्रमुख कार्यहरूः

दूरसञ्चार क्षेत्रलाई थप व्यवस्थित र नियमित गर्नको लागि आ.व २०७६/०७७ मा जारी भएका प्रमुख विनियमावली, निर्देशिका र कार्यविधिहरू निम्नानुसार रहेको छः

१.१.१ प्राधिकरण भित्र परम्परागत ढंगले सम्पादन गरिने कार्यलाई थप प्रभावकारी एवं व्यवस्थित गर्न कागजको प्रयोगलाई निरुत्साहित गरी कागजबिहिन वातावरणमा छिटोछरितो रूपमा कार्यसम्पादन गर्ने तथा अभिलेखहरूलाई डिजिटलाइजेशन समेत गरी व्यवस्थित गर्न र डिजिटल माध्यमबाट नेटवर्क र वेभमा आधारित सेवा प्रवाह गरी प्राधिकरणलाई पूर्ण रूपमा Automation गर्ने आवश्यकतालाई बोध गरी “स्वचालित विद्युतीय कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली संचालन कार्यविधि, २०७६” लागु गरिएको ।

“स्वचालित विद्युतीय कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली संचालन कार्यविधि, २०७६” का विशेषताहरूः

- १ यो मूलतः वेभमा आधारित (Web Based) प्रणाली हो । यसको संचालन प्राधिकरणको आन्तरिक नेटवर्क तथा ईन्टरनेट सुविधा उपलब्ध हुने स्थानमा ईन्टरनेट (Internet) जडान गरिएको कुनै पनि कम्प्युटर प्रणाली वा स्क्रीन उपलब्ध हुने संयन्त्रबाट संचालन गर्न सकिने ।
- २ यस प्रणाली अन्तर्गत प्राधिकरणको आन्तरिक व्यवस्थापन तथा सेवाप्रदायक र सेवाग्राहीसँग सम्बन्धित सेवा र आवेदन दिन सकिने, जानकारी लिने तथा प्रतिवेदनहरू बुझाउने कार्य चौबिसै घन्टा (सबै समयमा) गर्न सकिने ।
- ३ यस प्रणालीबाट दूरसंचार क्षेत्रको आँकडा, सूचना, तथ्याँक एवं विवरणहरू एकीकृत रूपमा अभिलेखीकरण भई थप व्यवस्थित गर्न सकिने ।
- ४ यो प्रणालीको प्रयोगले प्राधिकरणबाट सेवा प्रवाह सरल, सहज तथा छिटो छरितो तथा प्रभावकारी रूपमा गर्न सकिने ।
- ५ यो प्रणालीको प्रयोगले सरोकारवाला ब्यक्ति र संस्थाले वेभको माध्यमबाट जुनकुनै स्थानबाट जुनसुकै समयमा पनि यस विद्युतीय प्रणालीमा पहुँच कायम राख्न सक्ने ।
- ६ यो प्रणालीको माध्यमबाट सेवा प्रवाह पारदर्शी एवं व्यवस्थित भई आँकडा, सूचना तथा तथ्याँकहरूमा एकरूपता समेत कायम हुने ।
- ७ यो प्रणालीको प्रयोगले एकीकृत रूपमा डिजिटल डाटावेश तयार भै वास्तविक समय (Real Time) मा आधारित सूचना, तथ्याँक, विवरण एवं जानकारी प्राप्त गर्न सकिने ।
- ८ प्राधिकरणले डिजिटल प्रणालीको माध्यमबाट प्रभावकारी योजना तर्जुमा गर्नसक्ने, निर्णय प्रकृया छिटोछरितो हुने, कार्यक्रम कार्यान्वयन एवं मूल्यांकन समेत प्रभावकारी भई प्राधिकरणको कार्यसम्पादन सूचकांकमा वृद्धि हुने ।
- ९ दूरसंचार क्षेत्रलाई थप प्रभावकारी बनाउन, नियमित तथा व्यवस्थित गर्न समयानुकूल नवीनतम माध्यमबाट व्यवस्थापन लगायतका कार्यहरू छरितो रूपमा गर्न मद्दत पुग्ने ।
- १० यो प्रणालीको माध्यमले दूरसंचार क्षेत्रको नियमनसँग सम्बन्धित विभिन्न गतिविधिको अद्यावधिक अभिलेख रहने, जसले गर्दा दूरसंचार क्षेत्रको वास्तविक स्थिति तथा प्रगति आँकलन, योजना तर्जुमा तथा निर्णय प्रकृत्यामा उल्लेख्य सुधार हुने ।

१.१.२ अन्तरआबद्धता निर्देशिका, २०७६ जारी गरिएको

अन्तरआबद्धता निर्देशिका, २०७६ का विशेषता:

१. अधिल्लो निर्देशिकामा विकास क्षेत्रअनुसार अन्तरआबद्धता शुल्क फरक-फरक रहेकोमा यस निर्देशिकाबाट देशभरिलाई एउटै क्षेत्र मानेर शुल्क निर्धारण गरिएको,
२. एउटा सेवा प्रदायकको मोवाइलबाट अर्को सेवा प्रदायकको मोवाइल नेटवर्कमा कल गर्दा प्रतिमिनेट ५४ पैसाको सट्टा बढीमा १० पैसा लाग्ने व्यवस्था गरिएको,
३. आपसी समझदारीमा तोकिए भन्दा कम अन्तरआबद्धता शुल्क तय गर्न सक्ने प्रावधान रहेको,
४. एसएमएस सेवामा प्रति एसएमएस २७ पैसाको सट्टा १० पैसा अन्तरआबद्धता शुल्क तोकिएको,
५. एउटा सेवा प्रदायकको फिक्स्ड लाइनका ग्राहकले अर्को अपरेटरको फिक्स्ड लाइन ग्राहकलाई कल गर्दा पहिलो सेवा प्रदायकले दोस्रो सेवा प्रदायकलाई बढीमा प्रतिमिनेट २० पैसा मात्र लाग्ने व्यवस्था गरिएको,
६. पहिलोपटक विदेशबाट गरिने कलको अन्तरआबद्धता शुल्क तोकिएको ।

१.१.३ सेवा प्रदायकहरुको चुक्ता पूँजीको ५ (पाँच) प्रतिशत भन्दा बढी शेयर खरिद वा बिक्री गर्नु अधि प्राधिकरणबाट स्वीकृति लिनुपर्ने व्यवस्थालाई नियमन गर्नको लागि नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिको शेयर खरिद बिक्री) विनियमावली, २०७६ लागु गरिएको ।

१.१.४ मोवाइल टेलिफोनको विकाससँगै जमीनमा निर्माण एवं जडान गरिने (जिबिटी) र घरका छतमा जडान गरिने (आरबिटी) टावरको रुपमा बेस ट्रान्सिभर स्टेशन (बिटिएस) मास्ट संरचना वा टावरको उल्लेख्य मात्रामा वृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा त्यस्ता टावर निर्माणमा एकरूपता कायम गर्न, निश्चित मापदण्ड तथा विधि तय गरी शहरको सुन्दरतामा प्रतिकूल प्रभाव पर्न नदिन वातावरणमा पर्नसक्ने नकारात्मक असरलाई कम गर्दै सर्वसाधारणको स्वास्थ्य र सुरक्षाको प्रत्याभूति गर्नको लागि “दूरसञ्चार टावर संरचना निर्माण तथा सञ्चालन सम्बन्धी विनियमावली, २०७६” लागु गरिएको ।

१.१.५ मोवाइल ब्यालेन्सको प्रयोग गरी विद्युतीय माध्यमबाट बस्तु तथा सेवाहरु खरिद गर्न सक्ने व्यवस्थालाई नियमन गर्ने प्रयोजनको लागि मोवाइल ब्यालेन्सबाट विद्युतीय बस्तु तथा सेवा खरिद गर्ने सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ लागु गरिएको ।

१.१.६ प्राधिकरणबाट सम्पादन हुने सम्पूर्ण क्रियाकलापहरु पारदर्शी एवम प्रभावकारी रुपमा सम्पादन गर्न प्राधिकरणको कार्यसम्पादन विनियमावलीलाई परिमार्जन गरी नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (कार्य सम्पादन) विनियमावली, २०७६ लागु गरिएको ।

१.१.७ सूचना तथा संचार प्रविधिको विकास सँगै अनलाइन माध्यममा बालबालिकामाथि बहूदो दुर्व्यवहारका घटनालाई सरोकारवालाहरुको संयुक्त पहलबाट न्यूनीकरण गर्न तथा बालबालिकाको लागि इन्टरनेटको सुरक्षित प्रयोगको लागि अनलाइन बालसुरक्षा निर्देशिका, २०७६ लागु गरिएको ।

१.१.८ इन्टरनेट (इमेल सहित) सेवा सञ्चालन समयानुकूल परिमार्जन गर्नको लागि नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट इन्टरनेट (इमेल सहित) सेवा सञ्चालन सम्बन्धी विनियमावली, २०७७ जारी गरिएको ।

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको इन्टरनेट (इमेल सहित) सेवा सञ्चालन सम्बन्धी विनियमावली, २०७७ का मुख्य बशेषताहरू	
१.	चुक्ता पूँजी न्यूनतम रु. ४ करोड हुनुपर्ने,
२.	फेलो चार्टर्ड एकाउन्टेन्टबाट प्रमाणित गराई न्यूनतम रु. चार करोड बराबरको खुद सम्पत्ति रहेको विवरण पेश गर्नुपर्ने,
३.	व्यावसायिक योजना प्रस्तुत गर्नेपर्ने, जसमा अनुमानित पूँजी, प्रस्तावित कूल लगानी, लगानीको श्रोत, सञ्चालन खर्च समेत उल्लेख गर्नु पर्ने,
४.	सेवा सञ्चालनमा आएको पाँच वर्षसम्मको अनुमानित आय, कूल अनुमानित खर्च र कूल अनुमानित नाफा तथा नोक्सानको हिसाब, पे ब्याक पिरियड, एन.पी.भी., आई.आर.आर. समेतको प्रक्षेपण विवरण पेश गर्नुपर्ने,
५.	पाँच वर्षसम्मको अनुमानित ग्राहक संख्या, ग्राहकको आधारमा हुनसक्ने मार्केट शेयर, ग्राहकलाई दिइने सेवाको गुणस्तर सम्बन्धमा अपनाइने नीति, सेवा सुरु गर्ने अनुमानित मिति समेत खुलाउनु पर्ने,
६.	कम्पनी संचालनको लागि न्यूनतम सात वर्ष व्यावसायिक अनुभव भएको कार्यकारी निर्देशक हुनुपर्ने, प्रस्तावित जनशक्ति र संगठनको ढाँचा, एवम् एकभन्दा बढी लगानीकर्ताको हकमा साझेदारी सम्झौतापत्र समेत उपलब्ध गराउनु पर्ने,
७.	सेवा सञ्चालनको लागि आवश्यक पर्ने उपकरणको गुणस्तर, मोडल नम्बर, निर्माताको नाम, निर्माण गर्ने मुलुकको विवरण, जडान हुने स्थानको बारेमा जानकारी गराउनु पर्ने,
८.	फ्रिक्वेन्सी आवश्यक भए त्यसको मात्रा र त्यसको प्रयोगको बारेमा खुलाउनु पर्ने,
९.	ब्याण्डविथको हकमा नेटवर्क सेवा प्रदायकबाट ब्याण्डविथ लिने विषयमा भएको सम्झौता पेस गर्नुपर्ने ।

१.१.९ मोवाइल टावरहरूबाट चुम्बकीय विकिरण सिर्जना भई यसबाट आम जनसमुदाय तथा कामदारहरूको स्वास्थ्यमा नकारात्मक असर पर्न जाने विषयलाई सम्बोधन गर्ने गरी यस्ता मोवाइल टावरबाट सृजित विद्युतीय चुम्बकीय विकिरण (ई.एम.आर) बाट जोगाउन सर्वसाधारण तथा कामदारहरूको सुरक्षा सम्बन्धी विनियमावली, २०७६ लागु गरिएको ।

१.१.१० दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूलाई यस प्राधिकरणबाट प्रदान गरिदै आएको सेवालार्ई व्यवस्थित गर्दै लैजाने क्रममा उपकरण आयात तथा विदेशी मुद्रा सिफारिस गर्ने प्रक्रियालाई पारदर्शी र सरल बनाउनको

लागि “दूरसञ्चार उपकरण आयात तथा विदेशी मुद्रा सिफारिस सम्बन्धी (कार्यविधि) विनियमावली, २०७६” लागू गरिएको ।

- १.१.११ इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूले साइबर सुरक्षाका सम्बन्धमा पालना गर्नुपर्ने न्यूनतम शर्तहरू तथा मापदण्डहरू सहितको विनियमावली (Cyber Security Bylaw, 2077) तयार गरी लागू गरिएको ।
- १.१.१२ 900 MHz, 1800 MHz र 2300 MHz का फ्रिक्वेन्सीको महत्व र उपयोगिता परिवर्तन भएकोले त्यसको मूल्य पुनरावलोकन गर्न आवश्यक भएको, साथै पुरानो नीतिबाट समयसीमा तोकिएको निर्दिष्ट गरिएका कार्यहरू उपरोक्त समयसीमामा पूर्णरूपमा सम्पन्न हुन नसकेको तथा 700 MHz, 2600MHz र 3300 MHz ब्याण्डका फ्रिक्वेन्सीको न्यूनतम र अधिकतम ब्याण्डविथ तोकिएको समेत आवश्यक देखिएकोले दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाड तथा मूल्य सम्बन्धी) नीति (पहिलो संशोधन), २०७३ मा संशोधनका लागि सिफारिस गरिएको ।

१.२ फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यहरू:

१.२.१ फ्रिक्वेन्सी बढाबढ (Frequency Auction)

नेपालको इतिहासमा पहिलो पटक दूरसञ्चार सेवामा प्रयोग हुने फ्रिक्वेन्सीहरू बोलकबोलको माध्यमबाट बढाबढ गरी वितरण गर्ने कार्यको थालनी स्वरूप 900 MHz, 1800 MHz र 2100 MHz Band मा बाँकी रहेका फ्रिक्वेन्सीहरू बोलकबोलको माध्यमबाट बढाबढ गरी वितरण गर्ने कार्य प्रारम्भ गरी 1800 MHz Band को बढाबढ सम्बन्धी प्रक्रिया सम्पन्न भएको छ । जसको परिणाम स्वरूप दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि, प्रयोगकर्ताहरूको संतुष्टी तथा नेपाल सरकारको राजस्व संकलनमा वृद्धि हुनुको साथै ग्राहकले नयाँ सेवाहरू उपभोगको अवसर प्राप्त गर्ने छन् । साथै 900 MHz र 2100 MHz Band मा बाँकी रहेका फ्रिक्वेन्सीहरू बोलकबोलको माध्यमबाट बढाबढ गरी वितरण गर्ने कार्य अन्तिम चरणमा पुगेको छ ।

१.२.२ 1800 MHz Band मा फ्रिक्वेन्सी Refarming

फ्रिक्वेन्सीहरूको दक्षतापूर्ण प्रयोग र गुणस्तरीय सेवामा ग्राहकको पहुँच हुने विश्वासका साथ 1800 MHz Band मा सेवा प्रदायकहरूले प्राप्त गरेको फ्रिक्वेन्सी लगातार (Contiguous) हुने तर ब्याण्डविथ परिवर्तन नहुने गरी नयाँ फ्रिक्वेन्सी रेन्ज प्रदान गरिएको । यसबाट 4G ग्राहक बढन गई समग्र ग्राहकको सन्तुष्टीको स्तरमा पनि उल्लेखनीय वृद्धि भएको छ ।

१.२.३ National Spectrum Roadmap

नयाँ ब्याण्डहरूको पहिचान गर्न तथा क्षेत्रीय/अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्रयोग हुने नवीनतम प्रविधिहरू नेपालमा भित्र्याउन सहयोग पुर्याउने उदेश्यले विभिन्न Cellular Frequency Band हरूको उपयोग के कसरी र कहिले गर्ने भन्ने सम्बन्धमा दीर्घकालीन योजना तर्जुमा गर्नका लागि National Spectrum Roadmap तयार पार्ने कार्य भएको छ ।

१.२.४ फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित अन्य कार्यहरू:

- नेपालको आफ्नै Satellite अन्तरिक्षमा पठाउन अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा समन्वय गर्नु पर्ने हुँदा अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार संगठन (ITU) बाट नेपालको लागि निर्धारित १२३.३ डिग्रीको अर्बिटल स्लट (Orbital Slot) मा प्रयोग हुने C-band र Ku-Band को EIRP (Effective Isotropic Radiated Power) बढाउन Satellite Filing को प्रक्रिया अगाडी बढाइएको छ ।
- मोवाइल सेवा प्रदायकहरूको 2G/ 3G/ 4G नेटवर्क कभरेज नक्शांकन तथा GIS Report प्रकाशन गरिएको ।
- Geographical Information System (GIS) मा आधारित प्रणाली तयार गरी प्राधिकरणबाट अनुमति प्राप्त मोवाइल सेवा प्रदायकहरूको विभिन्न प्रविधि (2G/ 3G/ 4G) मा आधारित मोवाइल सेवाको नेटवर्क कभरेज नक्शांकन गरिनुको साथै दूरसञ्चार सेवाका पूर्वाधारहरू (जस्तै 2G/ 3G/ 4G नेटवर्क, VSAT माईक्रोवेभ लिंक, सिस्टम टावर र अप्टिकल फाईबर नेटवर्क आदि) को प्राधिकरणमा उपलब्ध GIS Data नियमित प्रकाशन गर्ने कार्य प्रारम्भ गरिएको ।
- 800 MHz ब्याण्ड Re-Farming तथा CDMA Service/Migration/Phase Out का लागि नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडसँग Phase Out प्रस्ताव माग गरी सो सम्बन्धी कार्य अघि बढेको ।
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडलाई थप ९३ वटा माईक्रोवेभ लिंक प्रयोग गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको ।
- स्मार्ट टेलिकमबाट माग गरिएका प्राधिकरणबाट पूर्वस्वीकृत ५५ वटा माईक्रोवेभ लिंकको स्वीकृति रद्द गरिएको, २७ वटा माईक्रोवेभ लिंकहरूमा फ्रिक्वेन्सी तथा ब्याण्डविथ परिवर्तन गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको तथा ८६ वटा नयाँ माईक्रोवेभ लिंकहरू प्रयोग गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको ।
- एनसेल प्रा.लि.लाई १५४ वटा माईक्रोवेभ लिंकहरू प्रयोग गर्न स्वीकृति प्रदान गरिएको ।
- फ्रिक्वेन्सी दस्तुर सम्बन्धमा दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ४९ ले रेडियो फ्रिक्वेन्सी सम्बन्धी नीति निर्धारण तथा बाँडफाँड गर्नको लागि समितिको व्यवस्था छ । समितिले फ्रिक्वेन्सी प्रयोग गरे वापत नेपाल सरकारलाई बुझाउनुपर्ने फ्रिक्वेन्सी दस्तुरका सम्बन्धमा दूरसञ्चार सेवाको रेडियो फ्रिक्वेन्सी (बाँडफाँड तथा मूल्य) सम्बन्धी नीति, २०७३ (प्रथम संशोधन) लागु गरेको छ । सो नीति बमोजिम आ.व. २०७६/७७ मा दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूले जम्मा रु. ३,८७,६३,०५,६०१।३० नेपाल सरकारलाई बुझाएका छन् । आ.व. २०७६/७७ मा नेपाल सरकारलाई बुझाएको फ्रिक्वेन्सी वापतको रकमको विस्तृत विवरण अनुसूची-३ मा देखाईएको छ ।

१.३ आ.व. २०७६/७७ मा भएका प्रमुख निर्णयहरु

प्राधिकरणले दूरसञ्चार क्षेत्रको व्यवस्थापन तथा नियमनको लागि आ.व. २०७६/७७ मा गरेका प्रमुख निर्णयहरु निम्न बमोजिम रहेका छन् ।

- अन्तर्राष्ट्रिय आगमन कल वाईपासबाट हुन जाने बिगो र दूरसञ्चार सेवा प्रदायकलाई पुग्न जाने क्षतिको रकम निर्धारण गर्ने विधि, २०७३ मा संशोधन गरिएको ।
- भूकम्पबाट अति प्रभावित क्षेत्रमा सेवा प्रदायकहरूद्वारा जडान गरिएको इन्टरनेट सेवाको Free Service Period थप गर्नको लागि आवश्यक निर्णय सहमतिको लागि सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा सिफारिस गरिएको ।
- दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूको सिम कार्ड वितरण प्रक्रियालाई व्यवस्थित गरिएको ।

सिम कार्ड वितरण व्यवस्थाका मुख्य बुंदाहरु

- नेपाली नागरिकको हकमा नागरिकताको प्रमाणपत्र वा राष्ट्रिय परिचय पत्र वा मतदाता परिचयपत्र वा गैरआवासीय नेपाली नागरिक कार्ड मध्ये कुनै एक,
- भारतीय नागरिकको हकमा भारतीय दूतावासको परिचयपत्र वा आधार कार्ड वा राहदानी मध्ये कुनै एक,
- अन्य देशका नागरिकको हकमा राहदानी वा शरणार्थी परिचयपत्र मध्ये कुनै एकको आधारमा सिमकार्ड वितरण गर्ने,
- सिमकार्ड बिक्री वितरण तथा हराएको वा विग्रिएको अवस्थामा नयाँ सिमकार्ड उपलब्ध गराउंदा अनिवार्य रुपमा ग्राहक स्वयम् उपस्थित भई ग्राहकको सक्कल परिचय पत्र (नागरिकता, राहदानी वा प्राधिकरणले तोके बमोजिमको अन्य परिचय पत्र) संग प्रतिलिपि रुजु गरी ग्राहकले भरेको फारम चेकजांच गरी तथा ग्राहक स्वयम् उपस्थित हुन नसकेको अवस्थामा कानुन बमोजिमको वारेसनामा/अख्तियारनामा लिएर आएको व्यक्तिलाई मात्र सिमकार्ड उपलब्ध गराउने व्यवस्था,
- प्रत्येक सेवा प्रदायकहरूले एकै व्यक्तिको नाममा बढीमा दुईवटा मात्र सिमकार्ड/रिमकार्ड बिक्री वितरण गर्न सक्ने, तर नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको हकमा सि.डि.एम.ए. (CDMA) प्रविधिको समेत गरी एकै व्यक्तिको नाममा जम्मा तीन वटासम्म सिमकार्ड/रिमकार्ड बिक्री वितरण गर्न सक्ने ।
- नाबालिगको हकमा अभिभावकले नाता प्रमाणित गरिएको कागजात र प्राधिकरणले सिम कार्ड प्राप्त गर्न तोकेका अन्य कागजातहरु समेतको आधारमा नाबालिगले प्रयोग गर्ने प्रयोजनको लागि सेवा प्रदायकहरूले नाबालिगको नाममा एउटा मात्र सिमकार्ड वा रिमकार्ड बिक्री वितरण गर्न सक्ने ।

- विश्वव्यापी महामारीको रुपमा फैलिएको कोरोना भाइरस COVID-19 रोगको संक्रमणलाई फैलिन नदिन तथा सोको रोकथाम तथा नियन्त्रणका लागि नेपाल सरकारद्वारा खोलिएको “ कोरोना भाइरस

संक्रमण रोकथाम, नियन्त्रण तथा उपचार कोष” मा प्राधिकरणको तर्फबाट रु. पन्ध्र करोड र प्राधिकरणका पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको तर्फबाट समेत यथाशक्य रकम जम्मा गरिएको ।

- नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषमा मौज्जात रकमबाट प्राधिकरणलाई भविष्यमा ग्रामीण दूरसञ्चार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गर्न अपुग भएको अवस्थामा फिर्ता गर्ने शर्तमा रु. १६ अर्ब रकम संघिय संचित कोषमा दाखिला गरिएको ।

१.४. आ.व. २०७६/०७७ मा जनशक्ति विकास, जनचेतना अभिवृद्धि तथा सुसूचित गर्न गरिएका प्रयासहरू निम्नानुसार रहेको छः

१.४.१ जनशक्ति विकास सम्बन्धी कार्यहरू

- प्राधिकरणमा उपलब्ध विभिन्न दूरसञ्चार सेवासंग सम्बन्धित उपकरणहरू सञ्चालन गर्ने क्षमता विकास गर्न प्राधिकरणका सबै प्राविधिक अधिकृतहरूलाई तालिम प्रदान गरिएको ।
- प्राधिकरणका कर्मचारीहरूको क्षमता विकासको लागि विभिन्न अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी, सेमिनार तथा बैठकहरूमा सहभागी गराइएको छ । प्राधिकरणका पदाधिकारी लगायत विभिन्न तहका कर्मचारीहरूले भाग लिएको अन्तर्राष्ट्रिय गोष्ठी, सेमिनार, बैठक/सम्मेलनको विवरण अनुसूची-४ मा दिइएको छ ।

१.४.१ जनचेतना अभिवृद्धि सम्बन्धी कार्यहरूः

- नेपाल टेलिभिजनसँग वार्षिक सम्झौता गरी वर्षभरि नै प्राधिकरणबाट उपभोक्ता सचेतना सम्बन्धी सन्देश प्रसारण गरिँदै आएको,
- नेपाल टेलिभिजनसँगको सहकार्यमा COVID-19 हटलाइन सम्बन्धी कार्यक्रम प्रसारण गर्ने व्यवस्था गरिएको,
- विभिन्न साप्ताहिक, पाक्षिक, मासिक पत्रपत्रिका तथा अनलाइन मिडियाहरूमा प्राधिकरणबाट उपभोक्ता सचेतना सम्बन्धी सूचनाहरू नियमित रूपमा प्रकाशन गरी उपभोक्ताहरूलाई सुसूचित गराउदै आएको,
- COVID-19 महामारी सुरु भए पश्चात् प्राधिकरणका कर्मचारीहरूलाई Virtual meeting का लागि राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रमा छुट्टै प्रणाली जडान गरी उक्त प्रणाली प्रयोगमा ल्याइएको,
- राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठान र प्राधिकरण बीच भएको सम्झौता बमोजिम “One Day Residential Seminar on VOIP Call bypass and Telecom related Case Study for Judges, Court Officers and Public prosecutors” विषयक कार्यक्रम संचालन गरिएको,
- राष्ट्रिय न्यायिक प्रतिष्ठानको आयोजनामा भएका VoIP Call Bypass सम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रमहरूमा प्राधिकरणको सक्रिय सहभागिताका लागि स्रोत व्यक्ति उपलब्ध गराइएको,
- सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको हेलम्बु गाउँपालिकामा आयोजित दूरसञ्चार सेवाको विकासमा नियामक निकायको भूमिका सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागिता जनाइएको,

- दूरसञ्चार ऐन, २०५३ लाई समसामयिक रूपमा परिमार्जन गर्नको लागि संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय तथा दूरसञ्चार प्राधिकरणको सहकार्यमा दूरसञ्चार सेवासँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरू समेतको सहभागितामा अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गरिएको,
- कोरोना भाइरस COVID-19 को महामारी फैलिन नदिन नेपाल सरकारसंग समन्वय गरी विभिन्न दूरसञ्चार सेवा प्रदायक मार्फत जनचेतनामूलक सन्देश प्रसारण गर्ने व्यवस्था मिलाइएको,
- कोरोना भाइरसको जोखिम कम गर्नको लागि नेपाल सरकारबाट देशभरि नै बन्दाबन्दी (Lock-Down) गरेको अवस्था तथा बढ्दो इन्टरनेट खपतका बखत इन्टरनेटको माध्यमबाट बालबालिका विरुद्ध हुनसक्ने अनलाइन दुर्व्यवहार रोक तथा सुरक्षित इन्टरनेट सेवा प्रवाह हुने व्यवस्था गर्न अक्षील सामग्री (चलचित्र तस्वीर लगायत) भएका साइटहरू (URL, IP Address लगायत) मा पहुँच नपुग्ने व्यवस्था गरिएको,
- कोरोना भाइरस (COVID-19) को समयमा इन्टरनेट सेवाको खपत अस्वाभाविक रूपमा वृद्धि भइरहेको सन्दर्भमा Network Traffic Congestion हुन गई सेवा अवरुद्ध हुन सक्ने भएको हुँदा प्राथमिकताका आवश्यक एप्लिकेसन (Application)हरू मात्र प्रयोग गर्न सेवाग्राहीहरूलाई अनुरोध गरिएको,
- सेवा प्रदायकको ग्राहक प्रणाली (CRM) मा भएको साइबर हमला सम्बन्धमा अनुसन्धान गरी सेवाग्राहीको हकहित संरक्षणको लागि पहल गरिएको,
- ग्रामीण दूरसञ्चार बिकाश कोषद्वारा संचालित आयोजनाहरूको प्रगति विवरण हरेक महिना सार्वजनिक गर्ने गरिएको ।

१.५ अनुगमन सम्बन्धी गतिविधि

आ.व.२०७६/०७७ मा प्राधिकरणबाट गरिएका अनुगमन तथा निरीक्षण समबन्धी कार्यहरू निम्नानुसार छन्:

- १.५.१ दूरसञ्चार सेवा प्रदायकले अनुमतिपत्रको शर्त बमोजिम कार्य गरे नगरेको सम्बन्धमा समय समयमा नियमित रूपमा विभिन्न सेवा प्रदायकहरूको अनुगमन तथा निरीक्षण गरिएको,
- १.५.२ COVID 19 महामारीको कारण लकडाउनको अवस्था तथा अन्य अवस्थामा समेत इन्टरनेटको माध्यमबाट बालबालिका विरुद्ध हुनसक्ने अनलाइन दुर्व्यवहार तथा यौनजन्य सामग्री भएका अक्षील साइटहरूको पहुँच रोक र बालबालिकाको लागि सुरक्षित इन्टरनेट प्रवाह हुने व्यवस्था कार्यान्वयनको लागि सबै इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूलाई निर्देशन दिइएको,
- १.५.३ SIM Card बिक्री वितरणका लागि तोकिएको मापदण्ड बमोजिम कार्य भए नभएको सम्बन्धमा मोवाइल सेवा प्रदायकहरूका प्रतिनिधि सहित बजार अनुगमन निरीक्षण गरिएको,
- १.५.४ इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूलाई ग्राहकहरूले Support and Maintenance तथा अन्य सेवा सम्बन्धी गुनासो समाधान र सम्पर्कको लागि टोल फ्री (Toll-Free) (ग्राहकहरूले कल गर्दा पैसा नलाग्ने) नम्बरको व्यवस्था गर्न निर्देशन दिइएको,

- १.५.५ नेटवर्क सेवा प्रदायकहरूबाट आयात भइरहेको International Internet Bandwidth Monitoring गर्नको लागि Bandwidth Monitoring System प्रयोगमा ल्याइएको,
- १.५.६ अनधिकृत वेबसाइटहरू तथा यौनजन्य सामग्रीहरू नेपालमा निषेध गर्नका लागि IP Domain Name and DNS Repository System प्रयोगमा ल्याइएको,
- १.५.७ देशभरि प्रयोग भएका फ्रिक्वेन्सीहरू तथा Frequency Interference को प्रभावकारी रूपमा अनुगमन गर्न Mobile Monitoring System (Hardware तथा Software जडित सवारी साधन सहितको प्रणाली) खरिदका लागि सम्झौता भएको,
- १.५.८ सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयसँग सहकार्य गरी Fixed Frequency Monitoring Stations हरु Upgrade गर्ने तथा थप Fixed Station हरु स्थापना गर्ने कार्यको लागि Fixed Frequency Monitoring Stations हरुको Technical specification तथा लागत अनुमान तयार गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनको सहमतिको लागि पठाइएको,
- १.५.९ Love Detector, Magic Voice नामक Value Added सेवाहरू तथा Day Unlimited Voice Pack, One hour unlimited data pack सेवाहरू सञ्चालन गरी सेवा प्रदायकले अनुमतिपत्रको शर्त G(1) र प्राधिकरणबाट स्वीकृत "Terms and conditions to be abided by the voice operators for introduction of Festive/Promotional Offer" को विपरीत कार्य गरेको पाइएकोले नियमानुसार रु.१०,५०,०००/- जरिवाना गराइएको। प्राधिकरणबाट अनुमतिपत्र प्राप्त सेवा प्रदायकहरूले प्रयोग गरेको फ्रिक्वेन्सीको अवस्थाको बारेमा काठमाडौँ उपत्यकाका विभिन्न स्थानहरूमा अनुगमन गरिएको,
- १.५.१० श्री अर्थ लिंक कम्युनिकेसनको नाममा अनधिकृत व्यक्तिले चितवनमा इन्टरनेट सेवा संचालन गरिरहेको भन्ने उजुरीको सम्बन्धमा अनुगमन गरी कारवाही गरिएको,
- १.५.११ ठमेल क्षेत्रमा इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूको तार काटिदिएको विषयमा प्राधिकरणद्वारा स्थलगत निरीक्षण गरी समस्या समाधानको लागि मध्यस्थता गरिएको,
- १.५.१२ मासिक कार्य योजनाका आधारमा EMR (Electromagnetic Radiation) को अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गरिएको,
- १.५.१३ विदेशबाट B/W आयात भइरहेको र सोको भुक्तानीको लागि प्राधिकरणबाट सिफारिस भइरहेको सन्दर्भमा NSP ले पालना गर्नुपर्ने शर्त अन्तर्गत Interaptus Limited, Hong Kong सम्बन्धमा आवश्यक छानबिन गरिएको,
- १.५.१४ सेवा प्रदायक Himalayan Online Network Services को केही IP लाई Worldlink Communications Ltd ले बन्द गरेको सम्बन्धमा छानबिन गरिएको।
- १.५.१५ NDCL को ग्राहकको मोवाइल वाट ९/९ पैसा काटिने गुनासोका सम्बन्धमा निरीक्षण तथा जाँचबुझ गरिएको,
- १.५.१६ श्री महानगरीय अपराध महाशाखाबाट माग भएका MAC Address हरुका सम्बन्धमा सेवा प्रदायकहरूबाट आवश्यक विवरण संकलन गरी उपलब्ध गराईएको,
- १.५.१७ दूरसञ्चार सेवाप्रदायक तथा इन्टरनेट (इ-मेल सहित) सेवा प्रदायक संस्थाहरूलाई चिट्टामा आधारित उपहार कार्यक्रम बन्द गर्न निर्देशन जारी गरेकोमा उक्त निर्देशन विपरित सेवा प्रदायकले "Get Chance to win 1 year of free Internet every week through lucky draw our service" र "Internet फरर विदेश सरर "नामक चिट्टामा आधारित योजना संचालन

गरी सोको प्रचारप्रसार गरेको पाइएकोले दूरसञ्चार ऐन २०५३ को दफा ४७(१) बमोजिम ती संस्थालाई नियमानुसार कारवाही गरिएको,
 १.५.१८ नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट सेवा प्रदायकहरूले सम्झौता बमोजिम सेवा प्रदान गरे नगरेको सम्बन्धमा गरिएका निम्नानुसार नियमित अनुगमन गरिएको,

क्र.स.	सेवा प्रदायक	सम्झौता गरिएको सेवा प्रदायक	सेवा सम्बन्धी विवरण
१	एनसेल प्रा.लि.	M/S AIRCOM International (India) Private Limited	Support and Maintenance
२	एनसेल प्रा.लि.	M/S Progtra Analytics and Solutions Private Limited, India	Training
३	एनसेल प्रा.लि.	M/S MOBILEUM, INC , USA	SOFTWARE LICENSE PURCHASE AND RELATED IMPLEMENTATION
४	एनसेल प्रा.लि.	M/S Ernst & Young LLP, India	Cyber Security Consultation service-ITGC
५	विभिन्न इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरू	International Carrier	Bandwidth Monitoring

- १.५.१९ VIP Club लगायतका VAS सेवाहरूमा ग्राहकको स्वीकृति बिना सेवा सुचारु हुने गरेको भन्ने ग्राहकबाट गुनासो प्राप्त भएको सन्दर्भमा अनुगमन तथा निरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गरी नियमानुसार कारवाहीको प्रक्रिया अघि बढाईएको,
 १.५.२० श्री प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालयलाई राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाको अनुगमन कार्यका लागि आवश्यक पर्ने Drone सहितको Surveillance System को Specification बनाउन प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराईएको,
 १.५.२१ Royal Thai Embassy लाई आन्तरिक सञ्चारको लागि VoIP Phone आयातको लागि सिफारिस गरिएको,
 १.५.२१ VoIP Call Bypass सम्बन्धी मुद्दामा विशेषज्ञ सेवा प्रदान गरिएको मुद्दाको बिगो निर्धारण गरिएको, सेवा प्रदायकलाई क्षतिपूर्ति भराइदिनका लागि Crime investigation Bureau मा पठाइएको, VoIP Call Bypass सम्बन्धी मुद्दाहरूको बिगो निर्धारण गरिएको ।

१.६ COVID - 19 मा दूरसञ्चार सेवा व्यवस्थापन

विश्वव्यापी महामारी COVID-19 को कारण Lockdown समयमा अति आवश्यक सेवाको रूपमा स्थापित सूचना प्रविधि तथा दूरसञ्चारको महत्त्व, औचित्य तथा आवश्यकता अझै बढेको सन्दर्भमा

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट दूरसञ्चार सेवा नियमित र व्यवस्थित गर्न यस अबधिमा निम्नानुसार प्रयासहरू गरिएका छन् ।

- १.६.१ दूरसञ्चार सेवा प्रदायक (Voice सेवा) हरूले तत्कालीन अवस्थामा उपलब्ध गराएको सापटी सुविधाको रकममा अतिरिक्त शुल्क नलाग्ने गरी अधिकतम रु.२००। सम्म रिचार्जमा सापटी रकम उपलब्ध गराउन र Recharge Amount बराबरको Recharge बोनस रकम १ महिनासम्म उपलब्ध गराउन निर्देशन जारी गरिएको,
- १.६.२ COVID-19 लाई मध्यनजर गरी सञ्चार सम्पर्क स्थापनाको लागि आवश्यक Toll-Free नम्बर उपलब्ध गराईएको,
- १.६.३ दूरसञ्चार सेवा संचालनको लागि निर्वाधरूपमा काममा आवतजावतको लागि आवश्यक सवारी पास उपलब्ध गराईएको,
- १.६.४ इन्टरनेट सेवा संचालन गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त सम्पूर्ण सेवा प्रदायकहरू लकडाउन अबधिभर इन्टरनेट तथा DATA सेवामा २५ प्रतिशत छुट दिन तथा Lockdown अबधिभर ग्राहकको लाइन नकाट्न, समयमा नै मर्मत गरी सेवा सुचारु गर्ने व्यवस्था गर्न निर्देशन दिइएको,
- १.६.५ प्राधिकरणका कर्मचारीहरूले कार्यालयको काम Office Automation System को प्रयोग गरी दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूलाई सहजीकरण गरिएको,
- १.६.६ नेपाल सरकारले मुलुकभरि बन्दाबन्दी गरेको समयमा ग्राहकहरूले रकम भुक्तानी गर्न विलम्ब गरेको कारण इन्टरनेट सेवा अवरुद्ध नगर्न दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूलाई निर्देशन दिइएको,
- १.६.७ कोरोना भाईरस COVID-19 को महामारीको कारण उत्पन्न विषम परिस्थितिमा क्वारेन्टाइन तथा उपचारमा समेत टेवा पुग्ने गरी भूकम्प प्रभावित जिल्लाहरू काभ्रे, सिन्धुपाल्चोक, रसुवा र नुवाकोटका नगरपालिका, गाउँपालिका, वडा कार्यालय, शैक्षिक संस्था, स्वास्थ्य संस्था आदिमा निः शुल्क सेवा उपलब्ध गराउने समयावधि समाप्त भईसकेता पनि ती क्षेत्रहरूमा पुनः ब्रोडब्याण्ड सेवा सुचारु गर्न सेवा प्रदायकलाई निर्देशन दिई सेवा पुनः सुचारु गरिएको,
- १.६.८ कोरोना (COVID-19) महामारीको प्रकोपको अवस्थामा सो संक्रमणको रोकथाम तथा नियन्त्रणको लागि कोभिड-१९ संकट व्यवस्थापन संचालन केन्द्र र स्वास्थ्य सेवा विभागलाई Contract Tracing कार्यको लागि आवश्यक विवरण उपलब्ध गराउने व्यवस्थाको लागि सेवा प्रदायकहरूसँग समन्वय गरी विवरण उपलब्ध गराईएको,
- १.६.९ Virtual माध्यमबाट शिक्षाका लागि उपयोगी हुनेगरी इ-शिक्षा प्याकेज प्रदान गर्न सहजीकरण गरिएको ।

१.७ Shortcode र Numbering सम्बन्धी भएका कार्यहरू

दूरसञ्चारको पूर्वाधार प्रयोग गरी अन्य विभिन्न Value Added सेवाहरू सञ्चालन भइरहेको अवस्थामा मोवाइल मार्फत विभिन्न Value Added सेवाहरू प्रदान गर्नका लागि सेवा प्रदायकहरूलाई Short Codes/USSD प्रदान गरिएको छ । सेवा प्रदायकहरूलाई विभिन्न Value

Added सेवा सञ्चालनका लागि प्रदान गरिएका Short Codes/USSD को विस्तृत विवरण अनुसूची-५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

१.८ उपकरणको Type Approval सम्बन्धी भएका कार्यहरू :

नेपाल भित्र आयात र बिक्री वितरणका लागि दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा १३(च) को प्रावधान अनुरूप प्राधिकरणले ग्राहकहरूको घरमा प्रयोग गरिने उपकरणहरूको स्तर निर्धारण (Type Approval) गर्ने व्यवस्था लागू गरेको छ । उपकरणको स्तर निर्धारण गर्न Type Approval Working Procedure for Customer Premises Radio Telecommunication Equipment-2016 (TAP-04) लागू गरिएको छ । मिति २०७३ वैशाख १ गतेदेखि मोवाइल डिभाइसहरूको IMEI/MEID/ESN अनिवार्य रूपमा दर्ता गर्ने गरी अन्तरिम निर्देशिका (Interim Directive for Implementation of National Equipment Identity Registry (NEIR), 2072) जारी भए बमोजिम मोवाइल डिभाइसहरूको IMEI/MEID/ESN दर्ता गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । आ.व.२०७६/७७ मा प्राधिकरणबाट Type Approval गरिएका उपकरणहरू सम्बन्धी विवरण तथा मोवाइल डिभाइसहरूको IMEI/MEID/ESN दर्ता सम्बन्धी विवरण अनुसूची-६ मा उल्लेख गरिएको छ ।

अध्याय दुई
सेवाको गुणस्तर, उपभोक्ता हित संरक्षण
तथा
साइबर सुरक्षा

२.१ सेवाको गुणस्तर सम्बन्धमा

दूरसञ्चार सेवालाई सर्वसुलभ, भरपर्दो र गुणस्तरीय बनाउन नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणद्वारा दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ६२ ले प्रदान गरेको अधिकार प्रयोग गरी “दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी विनियमावली, २०७३” तयार गरी लागु गरेको छ। उक्त विनियमावलीको विनियम ५ मा उल्लेख भए अनुसार अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले नियमित रूपमा आफूले प्रवाह गरेको दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर मापन गर्नुपर्ने र गुणस्तर मापनको प्रतिवेदन प्रत्येक तीन महिनामा सो अवधि समाप्त भएको १० कार्यदिन भित्र प्राधिकरणमा पेश गर्नुपर्ने हुन्छ। यस आ.व. २०७६/७७ मा मोबाईल सेवा प्रदायकहरूबाट काठमाडौं पूर्व, घोराही गाउँ, नेपालगंज, गुलरिया, वीरेन्द्रनगर, पूर्व-पश्चिम राजमार्ग बुटवल-कोहलपुर, हेटौडा देखि बर्दिबाससम्म कलैया, चन्द्रनिगाहपुर, हरिवन लालबन्दी, बरहथवा, बर्दिबासका क्षेत्रहरूमा मोबाईल सेवाको गुणस्तर परीक्षणका लागि ड्राईभ टेष्ट गरी प्राप्त प्रतिवेदनको अध्ययन र Cross Verification समेत गरी सेवा प्रदायकहरूलाई तोकिए बमोजिमको सेवाको गुणस्तर कायम गर्न आवश्यक निर्देशन दिईएको छ।

दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी विनियमावली, २०७३ को विनियम ८ ले गरेको व्यवस्था अनुरूप प्राधिकरणले आफ्नो कर्मचारी खटाई दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तरको अनुगमन गर्न सक्ने व्यवस्था अनुरूप प्राधिकरणबाट यस आ.व.मा देशका विभिन्न स्थानहरूमा विभिन्न सेवा प्रदायकहरूले प्रदान गरिरहेको मोबाइल सेवाको गुणस्तरको Drive Test प्रविधि प्रयोग गरी निरीक्षण तथा अनुगमन गरिएको। उपभोक्तालाई विभिन्न मोबाइल सेवा प्रदायकहरूले विभिन्न स्थानमा प्रदान गरेको सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी जानकारी गराउन Drive Test का प्रतिवेदनहरू सार्वजनिक गरिएको छ। आ.व. २०७६/७७ मा प्राधिकरणबाट भक्तपुर, दमक र इलाम नगरपालिका लगायतका क्षेत्रहरूमा मोबाईल सेवाको गुणस्तर परीक्षणका लागि Drive Test गरी सोको प्रतिवेदन प्राधिकरणको website मा प्रकाशन गरिएको।

२.२ NTA Call Mobile App र NTA Speed Test Web पोर्टल

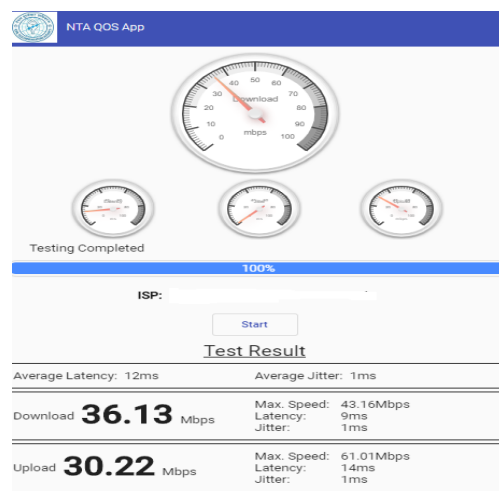
यस अबधिमा सेवा प्रदायकद्वारा प्रवाहित दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी उपभोक्ताको प्रतिक्रिया संकलन गर्ने NTA Call Mobile App का साथै उपभोक्ताले आफूले प्रयोग गरेको इन्टरनेटको Speed र गुणस्तर आफैले जाँच गर्न सक्ने Web पोर्टलको समेत Soft Launch गरियो। NTA Call Mobile App iOS र Android दुवै Version मा उपलब्ध छ र ग्राहकहरूले आफ्नो Mobile मा निःशुल्क Download गरी प्रयोग गर्न सक्ने र उक्त Application मार्फत सेवाग्राहीले आफूले गरेको या उठाएको प्रत्येक फोन कलको गुणस्तर सम्बन्धी प्रतिक्रिया दिन सक्नेछन्। साथै सेवाग्राहीले आफूले उपभोग गरिरहेको मोबाइल सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी अन्य पृष्ठपोषण समेत सोही Application मार्फत प्रदान गर्न सक्ने छन्। त्यसरी संकलित पृष्ठपोषणहरू प्राधिकरणको वेबपोर्टल (www.ntacall.nta.gov.np) मा नेपालको नक्सामा देख्न सकिन्छ। उक्त प्रणालीको सहायताले उपभोक्ताको Quality of Experience फरक फरक स्थानमा मापन गर्न सकिने व्यवस्था गरिएको छ। प्राधिकरणको २२औं वार्षिकोत्सव मिति २०७६ साल फाल्गुन २० गतेका दिन उक्त दुवै App र Web Portal को माननीय संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्री डा. युवराज खतिवडाबाट Soft Launch गरिएको थियो।

साथै NTA Speed Test Web पोर्टलको प्रयोग मार्फत उपभोक्ताले आफूले प्रयोग गरेको इन्टरनेट सेवाको QR code scan गरी app Speed आफैले नाप्न सक्ने व्यवस्था गरिएको छ । उक्त पोर्टल मार्फत प्रयोगकर्ताले आफ्नो इन्टरनेट सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी प्राधिकरणले निर्धारण गरेको सेवा मानकहरूको (QOS) पनि मापन हुनेछ ।

उपभोक्तालाई आफूले प्रयोग गरेको इन्टरनेट सेवाको गुणस्तर चित्त नबुझेको खण्डमा सोही पोर्टल मार्फत गुनासो प्राधिकरणमा दर्ता समेत गर्न सक्ने सुविधा उपलब्ध छ । यी दुवै प्रविधिमा आधारित व्यवस्थाले उपभोक्ताले प्रयोग गर्ने सेवाको गुणस्तर र सेवा प्रदायकले प्रदान गरेको दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर र गुनासो सम्बन्धी आँकडा संगठित रूपमा प्राधिकरणमा उपलब्ध गराउन टेवा पुग्दछ । इन्टरनेट सेवाको गुणस्तर मापन गर्न Web

Application तयार भई सोको Security Audit को कार्य समेत सम्पन्न भएको । प्राधिकरणबाट विकसित Web Application मार्फत ग्राहकले खरीद गरेको इन्टरनेट सेवाको गुणस्तर सम्बन्धी विवरण जस्तै: Download Speed, Upload Speed, Latency, Jitter, Browsing Delay etc. लगायतको विवरण ग्राहक आफैले परीक्षण गर्न सक्ने र इन्टरनेट सेवाको Bandwidth सम्बन्धी गुनासो भएमा प्राधिकरणमा गुनासो पठाउन सकिने व्यवस्था गरिएको छ । ग्राहकको प्रतिक्रियाको आधारमा इन्टरनेट सेवाप्रदायकहरूलाई गुणस्तर सुधारका निमित्त निर्देशन दिन सकिने व्यवस्था समेत उक्त सिस्टममा रहेको छ ।

२.३ उपभोक्ताको गुनासो सुनुवाइ

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ६ र दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ को नियम २२ र २४ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी प्राधिकरणबाट अनुमतिपत्र प्राप्त सेवाप्रदायकहरूले सञ्चालन गरेको सेवाको सम्बन्धमा प्राधिकरण समक्ष उजुरी गरेमा प्राधिकरणले उजुरी व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था रहेको छ । सोही व्यवस्था अनुसार प्राधिकरणमा आ.व. २०७६/७७ मा जम्मा १३० वटा गुनासाहरू प्राप्त भएकोमा सम्पूर्ण गुनासाहरूलाई सम्बोधन गरिएको छ, जसमा voice सेवाप्रदायकसँग सम्बन्धित ७३ वटा गुनासो रहेका छन् भने इन्टरनेट सेवाप्रदायकसँग सम्बन्धित ५७ वटा गुनासो प्राप्त भएका छन् । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची-७ मा उल्लेख गरिएको छ ।

दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धमा ग्राहक र सेवा प्रदायक तथा सेवा प्रदायकहरू बीच भएको गुनासोका सम्बन्धमा प्राधिकरणबाट भएका फैसला :

दूरसञ्चार प्राधिकरण एक अर्धन्यायिक निकाय समेत रहेको र यसले दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा १६, ३९ वा ४७ अनुसार कारवाही हुन सक्ने उजुरी वा निवेदनको किनारा गर्ने कानुनी व्यवस्था छ । यसलाई कार्यान्वयन गर्न प्राधिकरणले नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (उजुरी कारवाही सम्बन्धी कार्यविधि) विनियमावली, २०६८ बनाई लागु गरेको छ । सो कार्यविधि अन्तर्गत आ.व. २०७६/७७ मा प्राधिकरणसँग सम्बन्धित उजुरीहरूको विवरण निम्न बमोजिम तालिकीकरण गरिएको छ ।

सि.न.	निवेदक	बिरुद्ध	विषय	अवस्था
१.	जिल्ला ललितपुर, ललितपुर महानगरपालिका वडा नं. २ वस्त्रे श्री अब्दुल सत्तार ।	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, भद्रकाली, काठमाण्डौ	नेपाल टेलिकमको Mobile Billing सम्बन्धमा ।	कारवाहीकै अवस्थामा रहेको
२.	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, भद्रकाली प्लाजा काठमाण्डौ ।	युनाइटेड टेलिकम लिमिटेड	अन्तरआवद्धता सम्बन्धित विवाद समाधान गरी पाऊ ।	कारवाहीकै अवस्थामा रहेको
३.	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, भद्रकाली, काठमाण्डौ ।	युनाइटेड टेलिकम लिमिटेड	लिज लाइन सम्बन्धित विवाद समाधान गरी पाऊ ।	कारवाहीकै अवस्थामा रहेको
४	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड, भद्रकाली, काठमाण्डौ ।	सि.जि.कम्युनिकेशन प्रा.लि. ।	अन्तरआवद्धता सम्बन्धित विवाद समाधान गरी पाऊ ।	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड र सी.जी. टेलिकम बीच अन्तरआवद्धता वापतको रकम किस्ताबन्दीमा बुझाउने समझदारी (MOU) भई सी.जी. कम्युनिकेशनसले किस्ता वापतको सम्पूर्ण रकम नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडलाई भुक्तान गरिसकेको हुँदा निवेदकको माग दावी स्वीकृतगर्न नसकिने निर्णय भएको ।
५	अञ्जु शर्मा (यु.टी.एल.को टावरवाला घर धनीहरूको समितिको उपाध्यक्ष)	युनाइटेड टेलिकम लिमिटेड	युनाइटेड टेलिकम लिमिटेडसँग टावरको भाडा दिलाई पाऊ	युनाइटेड टेलिकम लिमिटेड र यु.टी.एल.को टावरवाला घर धनीहरूको विवाद द्विपक्षीय सम्झौताको विषय भएकोले उक्त विवाद समाधान गर्ने विषय दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा १६, ३९ र ४७ बाहिरको विषय

				भई उक्त विषयमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (उजुरी कारवाही सम्बन्धी कार्यविधि) विनियमावली, २०६८ बमोजिम प्राधिकरणको क्षेत्राधिकार भित्र नपर्ने निर्णय भएको ।
६	सुकदेव अधिकारी	एनसेल प्रा.लि.	वातावरणीय प्रदुषणको कारण पुग्न गएको क्षतिको क्षतिपूर्ति पाऊ ।	उक्त उजुरी दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा १६ तथा दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ को नियम २२ ले प्राधिकरणलाई विवाद समाधानका सम्बन्धमा प्रदान गरेको क्षेत्राधिकार अन्तर्गत पर्ने नदेखिएकोले निवेदकको उजुरी स्वीकृत नहुने निर्णय भएको ।
७	हरिप्रसाद मैनाली	एनसेल प्र.लि	प्रयोग नगरेको सेवाको पैसा कट्टा गरी ठगिएको हुँदा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण – उजुरी कारवाही सम्बन्धी कार्यविधि) विनियमावली, २०६८ बमोजिम विवाद समाधान गरी पाऊ ।	निवेदकको निवेदन उपर अध्ययन अनुसन्धान तथा छलफल भई निवेदकले निवेदन गरे अनुसारको दावी पुग्नसक्रे नदेखिएकोले निवेदन खारेज हुने निर्णय भएको ।

यसका अतिरिक्त प्राधिकरणको विरुद्धमा अदालतमा परेका उजुरी मुद्दाहरूको विस्तृत विवरण अनुसूची-८ मा देखाइएको छ ।

२.४. Cyber Security र NPCERT को स्थापना

प्रविधिको विकाससँगै यसको दुरुपयोगबाट हुनसक्रे हानी नोक्सानीको जोखिम पनि बढ्दो छ । कुनै पनि इन्टरनेटमा आधारित प्रविधि या व्यवस्था Cyber Attack जोखिम रहित हुन सक्दैन । यस्ता Cyber Attack बाट हुनसक्रे हानी नोक्सानी न्यूनीकरण गर्न राज्यसँग उचित कानून र संयन्त्र हुनु आजको अपरिहार्यता हो । तसर्थ इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूले साइबर सुरक्षाका सम्बन्धमा पालना गर्नुपर्ने न्यूनतम शर्तहरू तथा मापदण्डहरू सहितको विनियमावली (Cyber Security Bylaw, 2077) को मस्यौदा तयार भईसकेको छ । यो विनियम लागु भए पश्चात इन्टरनेट सेवा प्रदायकहरूले आफ्नो सेवाग्राहीलाई आधारभूत साइबर सुरक्षा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

Cyber Attack भएको खण्डमा त्यसको सामना गर्न नेपाल सरकारले NPCERT (Computer Emergency Response Team) को स्थापना गरेको छ । यो संयन्त्रले निम्न बमोजिम कार्य गर्दछ ।

१. साइबर सुरक्षाको चुनौतीहरू जस्तै Hacking र Phishing को रोकथाम सम्बन्धी कार्य गर्दछ,

२. साइबर जोखिमको पहिचान गर्न र तत्सम्बन्धी आवश्यक कारवाही अवलम्बन गर्न सहयोग गरी सूचना प्रविधि प्रणाली संचालनमा त्यस्तो जोखिमको असर न्यूनीकरण गर्दछ,
३. अन्य सुरक्षा निकायहरूसँग समन्वय गरी आवश्यक नियमको प्रतिपादन गर्ने ।

सूचना प्रविधि विभागका महानिर्देशकको संयोजकत्वमा NP CERT कमिटी गठन भएको छ । जसमा गृह मन्त्रालय, संचार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, कानून न्याय तथा संसदीय व्यवस्था मन्त्रालय, नेपाल राष्ट्र बैंक, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी केन्द्रीय अनुसन्धान विभाग, प्रमाणीकरण नियन्त्रकको कार्यालय तथा सूचना प्रविधि विभागका सूचना प्रविधि अधिकृत सदस्यको रूपमा रहनु भएको छ भने सूचना प्रविधि विभागका निर्देशक उक्त कमिटिको सदस्य सचिवको रूपमा रहनु भएको छ ।

NP-CERT बाट सम्पादन हुने कार्यहरूको विवरण निम्नानुसार छन्:

- सूचना प्रविधि प्रणाली परीक्षण,
- वेबसाइट र वेब अनुप्रयोगहरूको परीक्षण,
- Vulnerability Assessment and Penetration Testing (VAPT),
- साइबर सुरक्षासँग सम्बन्धित जनचेतना र प्रशिक्षणका कार्यक्रम,
- सूचना प्रविधि प्रणालीको सुरक्षासँग सम्बन्धित प्रशिक्षण प्रदान गरी जनशक्ति अभिवृद्धि गर्ने ।

२.५. प्राधिकरणबाट साइबर सुरक्षा सम्बन्धमा गरिएका कार्यहरू

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट साइबर सुरक्षा सम्बन्धमा गरिएका कार्यहरू निम्नानुसार रहेको छ ।

- दूरसञ्चार क्षेत्रमा साइबर सुरक्षा सम्बन्धी Research and Simulation Lab निर्माणका लागि अध्ययन प्रारम्भ गरिएको,
- सूचना तथा संचार प्रविधिको विकाससँगै अनलाइन माध्यममा बालबालिकामाथि बढ्दो दुर्व्यवहारका घटनालाई सरोकारवालाहरूको संयुक्त पहलबाट न्यूनीकरण गर्न तथा बालबालिकाको लागि इन्टरनेटको सुरक्षित प्रयोगको लागि अनलाइन बाल सुरक्षा निर्देशिका, २०७६ लागु गरिएको,
- Content Filtering and URL blocking, Spam Management, ISP Bandwidth Monitoring and VoIP Blocking को Integrated System खरिदको लागि लागत अनुमान तथा Technical Specification तयार गरी खरिद कार्य अघि बढाइएको,
- नेपाल सरकार तथा सरकारी निकायको अनुरोध अनुरूप अनाधिकृत वेबसाइटहरू तथा यौनजन्य सामग्रीहरू नेपालमा निषेधित गर्नका लागि IP Domain Name and DNS Repository System खरिद गरी प्रयोगमा ल्याइएको,
- "सूचनामा पहुँच सम्बन्धी (कार्यविधि) निर्देशिका, २०७४" का सम्बन्धमा श्री वैदेशिक रोजगार विभाग, अनुसन्धान तथा मुद्दा शाखा, बुद्धनगर, काठमाडौँलाई जानकारी गराउनुका साथै सो सम्बन्धमा आवश्यक समन्वय गरिएको,
- प्रहरी प्रधान कार्यालय (विशेष ब्यूरो) लाई अनुसन्धान तथा सुरक्षा प्रयोजनको लागि दूरसञ्चार सेवाप्रदायक संस्थाहरूसँगको समन्वयमा सेवाप्रदायकले जडान गरेको BTS Tower हरूको संग्रहित LAC ID/CELL ID डाटा तथा सो को आधारमा तयार गरिएको KML डाटाको विवरण उपलब्ध गराइएको,
- "सूचनामा पहुँच सम्बन्धी (कार्यविधि) निर्देशिका, २०७४" कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा अपराध अनुसन्धान कार्य छिटोछरितो एवं प्रभावकारी बनाउनको लागि श्री केन्द्रीय अनुसन्धान ब्यूरोबाट SIM Locator System लाई खरिद गरी प्रयोगमा ल्याउन लागिएको हुँदा खरिद गरे पश्चात् उद्देश्य अनुरूप उपयोग गर्नको लागि जडान तथा व्यवस्थापन (Connectivity and Management) सम्बन्धी कार्यमा सहयोग गर्न सेवाप्रदायकहरूसँग समन्वय गरिएको । साथै उक्त System को Specification तयार गर्ने तथा Evaluation गर्ने कार्यमा प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराइएको,
- श्री सर्वोच्च अदालतबाट जारी गरिएको सूचनामा पहुँच सम्बन्धी (कार्यविधि) निर्देशिका, २०७४ को अधीनमा रही दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरूलाई यस सम्बन्धी विवरण उपलब्ध गराउन निर्देशन जारी गरिएको,
- स्मार्ट टेलिकम प्रा.लि. र भायानेट प्रा.लि.को Data Breach सम्बन्धी घटनामा निरीक्षण तथा जाँचबुझ गरिएको,
- UNICEF को सहकार्यमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले इन्टरनेटमा बालबालिकाको सुरक्षा सम्बन्धी सहजकर्तालाई सहजीकरण पुस्तिका, २०७४ प्रकाशन गरिएको,
- नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडको सर्भर ह्याक भएको घटना सम्बन्धमा निरीक्षण तथा जाँचबुझ गरिएको,

- एनसेल प्रा.लि.को साइबर सुरक्षाका लागि विदेशी कम्पनीहरूसँग भएको सम्झौता बमोजिम सेवा प्राप्त भए/नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा निरीक्षण गरिएको ।

अध्याय तीन
अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था

३.१. अनुमतिपत्र सम्बन्धी निर्णयहरु :

३.१.१ अनुमतिपत्र जारी:

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा २३ बमोजिम आ.व. २०७६/७७ मा इन्टरनेट (इमेल सहित) सेवा सञ्चालनको लागि १६, नेटवर्क सेवा संचालनको लागि ४ र VSAT सेवा प्रयोगकर्ता (ग्रामीण) को लागि ३ गरी जम्मा २३ अनुमतिपत्र जारी गरिएको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची-९ मा उल्लेख गरिएको छ । प्राधिकरणबाट विभिन्न दूरसञ्चार सेवा सञ्चालनका लागि अनुमतिपत्र प्रदान गरिएकोमा हाल १९० (एक सय नब्बे) अनुमतिपत्र बहाल (Valid) रहेका छन् । हाल सञ्चालनमा रहेका अनुमतिपत्र प्राप्त सेवा प्रदायकहरुको विस्तृत विवरण अनुसूची-१० मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.१.२ अनुमतिपत्र नवीकरण

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा २५ र दूरसञ्चार नियमावली, २०५४ को नियम १२ बमोजिम प्राधिकरणबाट आ.व. २०७६/७७ मा इन्टरनेट (इ-मेल सहित) को १४ (चौध), GSM सेलुलर मोवाइल सेवाको २ (दुई), नेटवर्क सेवा प्रदायकको ३ (तीन), VSAT प्रयोगकर्ताको ३ (तीन), ग्रामीण इन्टरनेट इमेलको को १ (एक) गरी जम्मा २३ (तेइस) वटा अनुमतिपत्र नवीकरण गरिएको छ । यस आ.व.मा नवीकरण गरिएका अनुमतिपत्रको विवरण अनुसूची-१२ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.१.३ अनुमतिपत्र खारेजी

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा २५ तथा दफा २८ बमोजिम अनुमतिपत्र खारेज हुने/गर्न सक्ने कानुनी व्यवस्था अनुसार आ.व. २०७६/७७ मा इन्टरनेट सेवा प्रदायकको २ (दुई), लिमिटेड मोबिलिटीको ७ (सात), नेटवर्क सेवा प्रदायकको १ (एक) गरी जम्मा १० (दश) वटा अनुमतिपत्र खारेज गरिएको छ । यस आ.व.मा अनुमतिपत्र खारेज भएका सेवा प्रदायकहरुको विवरण अनुसूची-११ मा उल्लेख गरिएको छ ।

स्मार्ट टेलिकम प्रा.लि, नेपाल स्याटेलाइट टेलिकम प्रा.लि र वेभसर्फर नेपाल कम्युनिकेशन सिष्टम प्रा.लि. ले तोकिएको समयमा सम्पूर्ण बक्यौता रकम नबुझाएकोले प्राधिकरणको मिति २०७६।०४।१३ र मिति २०७६।०४।१७ को निर्णय बमोजिम अनुमतिपत्र स्वतः खारेज भएकोमा नेपाल सरकार मन्त्रिपरिषद् को मिति २०७६।०९।२१ को निर्णय अनुसार ती संस्थाहरुले बुझाउन बाँकी रकमलाई ५ किस्तामा बुझाउन समय प्रदान गर्ने निर्णय भएको छ ।

३.१.४. उपकरण सिफारिस सम्बन्धमा

दूरसञ्चार सेवाको पूर्वाधार विकास, विस्तार तथा सुधारका लागि आ.व. २०७६/७७ मा जम्मा रु. ६ अर्ब २१ करोड १५ लाख ४५ हजार ३ सय १४ पैसा ७८ बराबरको उपकरण आयातका लागि सिफारिस गरिएको छ । जस मध्ये ७०.५१ प्रतिशत नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि., २९.४४ प्रतिशत एनसेल प्रा. लि. तथा बाँकि ०.०५ प्रतिशत कन्स्टेलेसन प्रा.लि. रहेको छ । विस्तृत विवरण देहाय अनुसार तालिकामा देखाइएको छ ।

सि.न.	सेवा प्रदायक	उपकरण सिफारिस रकम रु.	प्रतिशत
१.	नेपाल दूरसञ्चार कम्पनि लिमिटेड	४,३७९,७६०,६०१.४५	७०.५१
२.	एनसेल प्रा.लि	१,८२८,६७८,९४०.६७	२९.४४
३.	कन्स्टेलेसन प्रा.लि.	३१०,५७७,२६५.७३	०.०५
	जम्मा	६,२१,१५,४५,३१४.७८	१००

३.१.५ विदेशी मुद्रा सिफारिस सम्बन्धमा

दूरसञ्चार सेवा सञ्चालनको लागि दूरसञ्चारसँग सम्बन्धित विदेशी संस्थासंगको सम्झौता बमोजिम गर्न आवश्यक पर्ने विदेशी मुद्रा भुक्तानीको लागि दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ३५(३) बमोजिम वाणिज्य बैंक तथा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय मार्फत सम्बन्धित निकायमा सिफारिश गरिदै आएको छ । प्राधिकरणबाट आ.व. २०७६/७७ मा जम्मा रु. ३ अर्ब १ करोड ९ लाख ६ हजार ६ सय ४७ पैसा ९९ विदेशी मुद्रा भुक्तानीका लागि सिफारिश गरिएको छ । यस सम्बन्धी विस्तृत विवरण अनुसूची-१३ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.२ महसुल दर सम्बन्धमा

प्राधिकरणबाट अनुमतिपत्र प्राप्त विभिन्न सेवा प्रदायकहरूले दूरसञ्चार सेवाहरू प्रदान गरे बापत ग्राहकहरूसँग लिने महसुल दर दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ४२ बमोजिम प्राधिकरणबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । सोही व्यवस्था बमोजिम सेवा प्रदायकहरूले ग्राहकसँग लिने महसुल दर प्राधिकरणबाट स्वीकृत गरी लागू गरेका छन् भने इन्टरनेट सेवाको हकमा प्रतिस्पर्धाको आधारमा Price Cap को सिद्धान्त बमोजिम महसुल दर स्वीकृत गरिँदै आएको छ । हाल Voice सेवा प्रदायकहरूले ग्राहकहरूसँग लिने प्राधिकरणबाट स्वीकृत महसुल दर अनुसूची-१४ मा उल्लेख गरिएको छ ।

३.३ प्रमुख सेवा प्रदायकहरूको परिचय

१. नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेड:

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडले प्रदान गर्ने प्रमुख सेवाहरू Land Line Service (Voice), GSM Service (3G,4G/LTE), CDMA Service, Data Service एवं विभिन्न Value Added Service हरू हुन् । नेपालमा दूरसञ्चार सेवा संचालन गर्ने पहिलो संस्थाको रूपमा स्थापित नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडमा जम्मा ४०८४ कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । यस संस्थाले प्रदान गर्ने सेवा नेपाल राज्यका ७७ वटै जिल्लाहरूमा उपलब्ध छन् । यस संस्थामा ९०% भन्दा बढी नेपाल सरकारको लगानी रहेको छ । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण (Unaudited) अनुसार आ.व.२०७६/७७ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत ५ अर्ब ९५ करोड, मूल्य अभिवृद्धि कर बापत ४ अर्ब ३२ करोड तथा अन्य कर/महसुल बापत ३ अर्ब ९१ करोड भुक्तानी गरेको छ ।

संस्थाको सेवा प्रयोगकर्ताहरूको लागि केही महत्वपूर्ण जानकारी:

Bill Verify postpaid	Type 'CB' Send to 1415
Bill Verify prepaid	Type 'BL' Send to 1415
For Help	Type Help Send to 1415
Data Volume Query	Type 'VL' Send 1415

For Details please log onto www.ntc.net.np

२. एनसेल प्रा.ली.

एनसेल प्रा.ली. ले नेपाल राज्यभर GSM प्रविधिमा आधारित सेलुलर मोबाइल सेवा (3G, 4G/LTE Data Service) का साथै विभिन्न Value Added Service हरु प्रदान गर्दछ । नेपालमा GSM प्रविधिमा आधारित सेलुलर मोबाइल सेवा प्रदान गर्ने पहिलो निजी कम्पनीको रूपमा स्थापित यस संस्थामा प्रत्यक्ष रूपमा ५४३ कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन् । जसमध्ये महिला कर्मचारीको संख्या १३२ रहेको छ । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७६/७७ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत करिब रु. ४ अर्ब ६४ करोड, मूल्य अभिवृद्धि कर बापत करिब रु. ३ अर्ब २८ करोड तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब ४ अर्ब ७४ करोड भुक्तानी गरेको छ ।

संस्थाको सेवा प्रयोगकर्ताहरूको लागि केहि महत्वपूर्ण जानकारी:

For Balance Enquiry *901# or send blank SMS to 90011.

Block your SIM card call 9005

For Details please log onto <https://www.ncell.axiata.com>

३. स्मार्ट टेलिकम प्रा.लि.

स्मार्ट टेलिकम प्रा.ली. ले नेपाल राज्यभर सेलुलर मोबाइल सेवा (2G, 4G/LTE, Data Service) का साथै विभिन्न Value Added Service हरु प्रदान गर्दछ । प्राधिकरणबाट आधारभूत दूरसञ्चार सेवा (Unified License) प्राप्त पहिलो कम्पनीको रूपमा स्थापित यस संस्थामा प्रत्यक्ष रूपमा १३० कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

संस्थाको सेवा प्रयोगकर्ताहरूको लागि केही महत्वपूर्ण जानकारी:

For Balance enquiry *123#

For information of Packages *141#

For Details please log onto <https://www.smarttel.com.np>

४ . World Link CommunicationS Pvt.Ltd.

World Link Communication Pvt.Ltd. प्राधिकरणबाट इन्टरनेट इमेल सेवाका साथै नेटवर्क सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था हो । नेपालमा इन्टरनेट सेवाको सुरुवातदेखि नै यस संस्थाले इन्टरनेट/ इमेल सेवाको अनुमति प्राप्त गरी सेवा संचालन गर्दै आईरहेको छ । उक्त संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७५/७६ मा यस संस्थामा १०५६ अप्राविधिक तथा १९८२ प्राविधिक गरी जम्मा ३०३८ कर्मचारी कार्यरत छन् । यस आ.ब. मा कर्णाली प्रदेशका सम्पूर्ण गाउँपालिका, नगरपालिका, सामुदायिक विद्यालय तथा वडा कार्यालयहरूमा यस संस्थाले इन्टरनेट सुबिधा पुर्याएको छ । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७५/७६ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत करिब रु. ३३ करोड, मूल्य अभिवृद्धि कर बापत करिब रु. ३२ करोड ९० लाख तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब रु. २६ करोड ६५ लाख भुक्तानी गरेको छ ।

For Details please log onto <https://worldlink.com.np/>

५. सुबिसु केवल नेट प्रा.लि.

सुबिसु केवल नेट प्रा.लि. प्राधिकरणबाट इन्टरनेट इमेल सेवाका साथै नेटवर्क सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था हो । नेपालमा केवल इन्टरनेट सेवाको सुरुवात सुबिसु केवल नेट प्रा.लि. ले गरेको हो । उक्त संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७५/७६ मा यस संस्थामा ९३१ अप्राविधिक तथा ६४० प्राविधिक गरी जम्मा १५७१ कर्मचारी कार्यरत छन् । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७५/७६ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत करिब रु. ५ करोड १० लाख, मूल्य अभिवृद्धि कर बापत करिब रु. ३५ करोड तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब रु. २० करोड भुक्तानी गरेको छ ।

For Details please log onto <https://subisu.net.np/>

६. Vianet Communication Pvt.Ltd.

Vianet Communications Pvt.Ltd. यस प्राधिकरणबाट इन्टरनेट इमेल सेवाका साथै नेटवर्क सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था हो । उक्त संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७५/७६ मा यस संस्थामा ८२५ अप्राविधिक तथा ४४२ प्राविधिक गरी जम्मा १२६७ कर्मचारी कार्यरत छन् । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७६/७७ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत करिब रु. ८ करोड ८५ लाख तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब रु. ८ करोड ४० लाख भुक्तानी गरेको छ ।

For Details please log onto <https://www.vianet.com.np/>

७. टेक्माइन्ड्स प्रा.लि.

टेक्माइन्ड्स प्रा.लि. प्राधिकरणबाट इन्टरनेट इमेल सेवाका साथै नेटवर्क सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र प्राप्त संस्था हो । उक्त संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७६/७७ मा यस संस्थामा १०२ अप्राविधिक तथा ४३३ प्राविधिक गरी जम्मा ५३५ कर्मचारी कार्यरत छन् । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७६/७७ मा संस्थाले दूरसञ्चार सेवा शुल्क बापत करिब रु. २ करोड ३८ लाख तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब रु. ३ करोड भुक्तानी गरेको छ ।

For Details please log onto <http://new.techminds.com.np/>

८ .Communication & communicate Nepal Pvt.Ltd.

Communication & communicate Nepal Pvt.Ltd. प्राधिकरणबाट नेटवर्क सेवा प्रदायकको अनुमतिपत्र प्राप्त गरी सेवा संचालन गरिरहेको संस्था हो । यस संस्थाबाट प्राप्त विवरण अनुसार आ.ब. २०७६/७७ मा संस्थाले मूल्य अभिवृद्धि कर बापत करिब रु. ५ करोड ३६ लाख तथा अन्य कर/महसुल बापत करिब रु. १ करोड ९५ लाख भुक्तानी गरेको छ ।

For Details please log onto <https://ccnep.com.np/>

अध्याय चार
ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ३० को उपदफा (४) बमोजिम ग्रामीण क्षेत्रमा दूरसञ्चार सेवाको विकास, विस्तार र सञ्चालनका लागि प्राधिकरणमा एक ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष रहेको छ । नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण (ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष) विनियमावलीको विनियम ५ को उपविनियम (१) बमोजिम अनुमतिपत्र प्राप्त सेवा प्रदायकले प्रत्येक वर्ष आफूले सञ्चालन गरेको दूरसञ्चार सेवाबाट प्राप्त गरेको वार्षिक आयको दुई प्रतिशतका दरले हुने रकम ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषमा जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । विनियम ६ को उपविनियम (१) मा उक्त कोषमा जम्मा भएको रकम नेपाल सरकारबाट स्वीकृत दूरसञ्चार सम्बन्धी नीतिको कार्यान्वयन गर्न र त्यस्तो नीतिको अधीनमा रही ग्रामीण क्षेत्रमा दूरसञ्चार सेवाको विकास, विस्तार र संचालन गरी त्यस्तो सेवामा सबैको पहुँच पुर्याउनका लागि प्रयोग गरिने व्यवस्था रहेको छ ।

प्राधिकरणबाट ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी मध्यपहाडी लोकमार्ग तथा जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने सूचना महामार्ग/ब्याकबोन नेटवर्क निर्माण गर्न ३ वटा प्याकेजहरू तथा देशभरिका तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरूमा ब्रोडब्याण्ड एक्सेस नेटवर्क निर्माण गरी ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि १८ वटा प्याकेजहरू तय गरिएको छ ।

४.१ ब्याकबोन नेटवर्क सम्बन्धी (Backbone Network)

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित मध्यपहाडी लोकमार्ग तथा जिल्ला सदरमुकाम जोड्ने सूचना महामार्ग निर्माण गर्ने कार्यलाई तीनवटा प्याकेजहरू मार्फत अगाडी बढाइएको छ ।

४.१.१ प्रदेश नं. १, २ र बाग्मती प्रदेश

नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडसंग २ वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता भई कार्य प्रारम्भ भएको छ । २०७७ असार मसान्तसम्म २७३ कि.मि. अप्टिकल फाईबर बिछ्याउने कार्य २५ वटा DWDM System हरूको जडान गर्ने तथा १७ वटा Core Router Equipment हरू जडान गर्ने कार्य सम्पन्न भएको छ । साथै जडान भएका DWDM System हरूको Commissioning तथा Service Migration को तयारी भइरहेको छ ।

४.१.२ गण्डकी प्रदेश र प्रदेश नं. ५

युनाइटेड टेलिकम लि. सँग २ वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा निजको सम्झौता बमोजिम कार्यप्रगति शुन्य रहेको हुँदा आयोजना सम्पन्न हुनेमा प्राधिकरण विश्वस्त नभएकोले मिति २०७६/०१/२४ मा सम्झौताको म्याद थप नगर्ने निर्णय भएकोमा उक्त निर्णय बदर गर्नको लागि सम्मानीत सर्वोच्च अदालतमा रिट निवेदन दायर गरेकोमा सर्वोच्च अदालतबाट उक्त रिट निवेदनको टुङ्गो नलागेसम्म अवधी थप नगर्ने निर्णय कार्यान्वयन नगर्न अन्तरिम आदेश भएको र यसमा केही प्रगति हुन नसकेको अवस्था छ ।

४.१.३ कर्णाली र सुदूरपश्चिम प्रदेश

श्री स्मार्ट टेलिकम लि. सँग २ वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता भएको तर निजबाट सम्झौता बमोजिम सन्तोषजनक रूपमा कार्य सम्पन्न हुने नदेखिएकोले मिति २०७६/०७/०२ उक्त सम्झौता खारेज गरी श्री नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लि. सँग २ वर्ष भित्र कार्य सम्पन्न गर्ने गरी सम्झौता भएको तर विश्वभरि फैलिएको कोभिड-१९ महामारीका कारणबाट सृजित बिषम परिस्थितिमा बोलपत्र आह्वान गरी खरिद प्रक्रिया प्रभावकारी रूपमा अगाडी बढ्न नसकेको अवस्था रहेकोमा हाल आएर बोलपत्र आव्हान भई खरिद प्रक्रिया अघि बढेको छ ।

४.२ ब्रोडब्याण्ड एक्सेस नेटवर्क (Broadband Access Network)

दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी देशभरिका तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सञ्चालित १८ वटा प्याकेजहरू मध्ये २०७७ असार मसान्तसम्म ११ वटा प्याकेजहरू मार्फत ४१ जिल्लाहरूका तोकिए बमोजिमका स्थानहरूमा १००% तथा २ वटा प्याकेज मार्फत ९ जिल्लाहरूका तोकिए बमोजिमका स्थानहरूमा ५०% कार्य सम्पन्न भई सेवा सञ्चालनमा रहेको अवस्था छ । बाँकी जिल्लाहरूका तोकिए बमोजिमका स्थानहरूमा नेटवर्क तथा कनेक्टिभिटी जडानको लागि सेवा प्रदायकहरू छनौट भई निर्माण कार्य भईरहेको छ ।

ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित १८ वटा परियोजनाहरूको संक्षिप्त विवरण निम्नानुसार रहेको छ :

१. भूकम्पबाट अति प्रभावित क्षेत्र मध्येका ४ जिल्लाहरू (काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुपाल्चोक, नुवाकोट, र रसुवा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ७४७ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएको श्री नेपाल दूरसञ्चार कम्पनी लिमिटेडबाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Re-Verification भइरहेको ।
२. भूकम्पबाट अति प्रभावित क्षेत्र मध्येका ४ जिल्लाहरू (दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली र ओखलढुङ्गा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ७१६ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएको श्री मर्कन्टाइल कम्प्युनिकेसन प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत ६६९ स्थानहरूको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भइसकेको ।
३. भूकम्पबाट अति प्रभावित क्षेत्र मध्येका ३ जिल्लाहरू (गोरखा, धार्दिङ्ग र मकवानपुर) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ५७९ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएको श्री सुबिसु केवलनेट प्रा.लि. बाट उक्त कार्य

- सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भइसकेको ।
४. कर्णाली प्रदेशका ४ जिल्लाहरू (कालिकोट, जाजरकोट, रुकुम र रोल्पा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ८५८ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री वर्ल्डलिनिक कम्युनिकेशन्स लिमिटेडबाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 ५. कर्णाली प्रदेशका ४ जिल्लाहरू (हुम्ला, जुम्ला, मुगु र डोल्पा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ४३९ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री वर्ल्डलिनिक कम्युनिकेशन्स लिमिटेडबाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य भइरहेको ।
 ६. प्रदेश नं. २ का ४ जिल्लाहरू (सर्लाही, रौतहट, बारा, पर्सा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी १३२७ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री सुबिसु केवलनेट प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 ७. प्रदेश नं. २ का ४ जिल्लाहरू (सप्तरी, सिरहा, महोत्तरी र धनुषा) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी १४३६ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री सुबिसु केवलनेट प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 ८. सुदूरपश्चिम प्रदेशका ४ जिल्लाहरू (दार्चुला, बैतडी, डडेल्धुरा र डोटी) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ८१९ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री भायानेट कम्युनिकेशन्स प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Re-Verification को कार्य भइरहेको ।
 ९. प्रदेश नं. १ का ३ जिल्लाहरू (ताप्लेजुंग, संखुवासभा र सोलुखुम्बु) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ५२७ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री मर्कन्टाइल कम्युनिकेशन प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस

- प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase I को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य भइरहेको ।
१०. सुदूरपश्चिम प्रदेशका ३ जिल्लाहरू (बझाङ, बाजुरा र अछाम) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ६५६ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री मर्कन्टाइल कम्प्युनिकेसन प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase I को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 ११. कर्णाली प्रदेशका ३ जिल्लाहरू (सुर्खेत, दैलेख र सल्यान) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ६९४ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री टेकमाईण्डस् नेटवर्क प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase II को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 १२. प्रदेश नं. १ का ५ जिल्लाहरू (पाँचथर, धनकुटा, तेह्रथुम, भोजपुर र खोटाङ्ग) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ९५९ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री टेकमाईण्डस् नेटवर्क प्रा.लि. बाट उक्त कार्य सम्पन्न भई यस प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताद्वारा उक्त कार्य अन्तर्गत Phase I को कार्यको Monitoring तथा Verification को कार्य सम्पन्न भएको ।
 १३. गण्डकी प्रदेशका ५ जिल्लाहरू (लमजुङ, तनहुँ, स्याङ्जा, कास्की र पर्वत) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ९६० स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री वर्ल्डलिनक कम्प्युनिकेशन्स् लिमिटेडबाट २०% जडान कार्य सम्पन्न भएको ।
 १४. गण्डकी प्रदेशका ४ जिल्ला (बागलुङ, मनाङ, मुस्ताङ र म्याग्दी) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी ५५० स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री टेकमाईण्डस् नेटवर्क प्रा.लि. बाट कार्य भइरहेको ।
 १५. प्रदेश नं. १ का ५ जिल्ला (सुनसरी, झापा, मोरङ्ग, उदयपुर र इलाम) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरू गरी १३४५ स्थानहरूमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता गरिएकोमा श्री टेकमाईण्डस् नेटवर्क प्रा.लि. बाट कार्य भइरहेको ।
 १६. प्रदेश नं. ५ र सुदूरपश्चिमका ५ जिल्ला (बाँके, बर्दिया, दाङ्ग, कैलाली र कञ्चनपुर) मा तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक

- विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरु गरी १०३० स्थानहरुमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि श्री टेकमाईण्डस् नेटवर्क प्रा.लि. सँग सम्झौता भई कार्य शुरु भएको ।
१७. बाग्मती प्रदेश र प्रदेश नं. ५ का ५ जिल्ला (चितवन, नवलपुर, नवलपरासी, रुपन्देही र कपिलवस्तु) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका, सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्य संस्था/केन्द्रहरु गरी ११७४ स्थानहरुमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि श्री सुबिसु केवलनेट प्रा.लि. सँग सम्झौता भई कार्य शुरु भएको ।
१८. प्रदेश नं. ५ का ४ जिल्लाहरु (गुल्मी, पाल्पा, अर्घाखाँची र प्यूठान) का तोकिए बमोजिमका गाउँपालिका, नगरपालिका तथा सो मातहतका वडा कार्यालय, सामुदायिक माध्यमिक विद्यालय, सामुदायिक स्वास्थ्यसंस्था/केन्द्रहरु गरी ९३२ स्थानहरुमा ब्रोडब्याण्ड सेवा उपलब्ध गराउनको लागि सम्झौता भएको ।

सम्झौता भएका सेवा प्रदायकहरुद्वारा ब्रोडब्याण्ड नेटवर्क जडान गरिएका स्थानहरुको २०७७ असार महिना सम्मकोसंक्षिप्त विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

विवरण	स्थानीय निकायको कार्यालय	वडा कार्यालय	माध्यमिक विद्यालय	स्वास्थ्य संस्थाको संख्या	कुल
सबै १८ प्याकेज गरी कुल अनुमानित संख्या	७०१	५,९५२	५,५९७	४,३५१	१६,६०१
सम्झौता भएका १७ प्याकेजका साईट संख्या	६६४	५,६३५	५,२६३	४,०८०	१५,६४२
इन्टरनेट जडान सम्पन्न भएको	४४७	३,७३८	३,०४८	२,६००	९,८३३
जडान गर्न बाँकि संख्या	२१७	१८९७	२२१५	१४८०	५८०९
इन्टरनेट जडान सम्पन्न प्रतिशत	६३.७७	६२.८	५४.४६	५९.७६	५९.२३
इन्टरनेट जडान सम्पन्न प्रतिशत (सम्झौता भएका प्याकेजको आधारमा)	६७.३२	६६.३४	५७.९१	६३.७३	६२.८६

४.३ ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको परियोजना निरीक्षण :

ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित परियोजनाहरुको प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताहरुद्वारा स्थलगत Monitoring, Verification तथा Certification को कार्य एवं सम्बन्धित सेवा प्रदायकको कार्यालय परिसरमा अवस्थित Network Operation Center (NOC) बाट समेत अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गरिएको छ। साथै समय समयमा प्राधिकरणबाट खटिएका कर्मचारीहरुबाट

समेत Random Sampling को आधारमा सेवा प्रदायकद्वारा जडान गरिएको Network को स्थलगत एवं सेवा प्रदायकको NOC बाट अनुगमन तथा निरीक्षण गर्ने गरिएको छ ।

ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित परियोजनाहरूको विस्तृत विवरण तथा उक्त परियोजनाहरूको Monitoring, Evaluation तथा Certification को कार्य गरेका तथा गरिरहेका प्राधिकरणबाट नियुक्त परामर्शदाताहरूको नाम समेत अनुसूची-१५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

अध्याय पाँच

दूरसञ्चार क्षेत्रको प्रगति तथा भावी सोच

५.१. दूरसञ्चार क्षेत्रको प्रगति

नेपालमा दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिको विकास र प्रगति अरु क्षेत्र भन्दा सारभूत रूपमा प्रभावकारी देखिएको छ । यस क्षेत्रमा भएको विकासको कारणले अरु क्षेत्रहरू पनि यसको प्रयोग तर्फ आकर्षित भईरहेका छन् । दिनानुदिन दूरसञ्चार सेवा विशेष गरी इन्टरनेट सेवाको प्रयोग बढ्दै गएको र यसको बढ्दो उपयोगका कारणले इन्टरनेट सेवा बिनाको दैनिकी आजको दिनमा कल्पना समेत गर्न नसकिने भएको छ । दूरसञ्चारसंग सम्बन्धित उपकरणहरूको सहज उपलब्धताको साथसाथै नेपाल भित्र भरपर्दो दूरसञ्चारको संजालको विकास नै दूरसञ्चार र सूचनामा आधारित आजको समाजको प्रमुख आधार हो । नेपाली समाजमा सूचना प्रविधिको पहुँच बढेसंगै यसमा आधारित भएर देश विकास र सम्वृद्धिको प्रचुर सम्भावना देखिएको छ । यद्यपि वर्तमान अवस्थामा यसको सदुपयोग, नेपाली संस्कृति तथा आफ्नो मूलको Content को विकासमा सम्बन्धित क्षेत्रहरू क्रियाशील भएका छन् ।

नेपालको दूरसञ्चार बजारको विगतका केही वर्षको तुलना गर्दा यस क्षेत्रको विकास र प्रगति महशुस गर्न सकिन्छ । Mobile Subscription Penetration पछिल्लो पाँच वर्षको चौथो वर्षसम्म ११२.३३% बाट १३७.५५% सम्म क्रमसंग बढेको देखिन्छ । यद्यपि Covid-19 को विश्वव्यापी प्रभाव र यसबाट नेपालमा समेत पर्न गएको असर तथा लामो अवधिसम्म प्रयोगमा नआएका सिमकार्डहरूलाई अभिलेखबाट हटाउने प्राधिकरणको नीति बमोजिम यो आर्थिक वर्षमा यो अंक घटेर १२३.९०% मा सीमित भएको छ । यस तथ्यबाट अधिकतम नेपाली नागरिक दूरसञ्चारको संजालमा आबद्ध भैसकेको देखिन्छ । Broadband Internet को उपयोग तर्फ विगतको वर्ष भन्दा करिब ७% ले वृद्धि भई हाल ७२.९८% नेपाली जनतामा Broadband Internet पुगेको छ । यो तथ्यांकमा भारी मात्रामा Mobile Broadband सेवाको हिस्सा रहेको छ । यसको साथसाथै उपभोक्ताले खपत गरेको इन्टरनेटको Bandwidth र Volume पनि यस वर्ष निकै नै बढेको छ ।

COVID-19 बाट सिर्जित विषम परिस्थितिमा प्राय सबै विद्यालयहरूले इन्टरनेटको प्रयोग गरी अनलाइन कक्षाहरू संचालन गरी पठनपाठन सुचारु गर्न सफल भए । विद्यालय मात्र हैन, कयौँ कार्यालयहरूले इन्टरनेट र प्रविधिको प्रयोग गरी घरबाटै आफ्नो कार्यालयको कार्य सम्पादन गरेका छन् । इन्टरनेटको प्रयोग Lockdown को अवधिमा अत्यधिक भएको थियो । केहि वर्ष अगाडी नेपालले Dial Up प्रविधिबाट धेरै कम क्षमताको इन्टरनेट प्रयोग गर्थ्यो भने आज सम्पूर्ण कामहरू High Speed Internet को प्रयोग गरी गर्ने गरेको छ । समग्रमा भन्नु पर्दा नेपालमा दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिको विकास र प्रगति तुलनात्मक रूपमा अरु क्षेत्र भन्दा सन्तोषजनक नै रहेको छ । तथापि यो प्रगति र विकास बाँकी देशहरूको तुलनामा कम नै छ । COVID-19 का अन्य जतिसुकै बेफाइदा भएपनि यसले हाम्रो समाजलाई Digitalization तर्फ उन्मुख हुन थप अभिप्रेरित गरेको छ ।

५.२ सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा भएका प्रमुख कार्यहरू:

प्राधिकरणबाट आ.ब. २०७६/०७७ मा सूचना प्रविधिका क्षेत्रमा भएका मूलभूत कार्यहरू निम्नानुसार रहेको छ:

- प्राधिकरणमा स्वचालित विद्युतीय कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली (Office Automation System) पूर्ण रूपमा लागु भएको,
- प्राधिकरणका सबै कर्मचारी (सहायक सम्म) हरूका लागि विद्युतीय हस्ताक्षर खरिद गरिएको,
- स्वचालित विद्युतीय कार्यालय व्यवस्थापन प्रणाली (Office Automation System) मा अनिवार्य विद्युतीय हस्ताक्षर लागु गरिएको,

- प्राधिकरणका दस्तावेजहरु Digitization गर्नको लागि कार्य प्रारम्भ गरिएको,
- पुल्चोक क्याम्पसमा Fab Lab निर्माण गर्न आर्थिक सहयोग गरिएको,
- कम्प्युटर एसोसिएसन नेपालले आयोजना गरेको CAN INFOTECH 2020 आयोजना गर्नको लागि सहयोग गरिएको,
- राष्ट्रिय सूचना प्रविधि केन्द्रलाई Data Centre स्थापना गर्नको लागि आवश्यक सहयोग गरिएको,
- Nepal Engineers Association (NEA) ले आयोजना गरेको ३ दिने Lightning Protection System on Various Structures and Electrical Network नामक कार्यक्रमको लागि सहयोग गरिएको,
- IC Tech Media लाई ICT Award 2019 को Sponsorship प्रदान गरिएको,
- विभिन्न सूचनाप्रविधि सम्बन्धी कार्य गर्ने निकायलाई आवश्यक वित्तीय तथा भौतिक सहयोग गरिएको,
- Nepal Development Research Institute लाई Automatic Call Free Programmes को लागि आवश्यक वित्तीय सहयोग प्रदान गरिएको,
- संघीय निर्वाचन क्षेत्रका निर्वाचन क्षेत्र जम्मा ९३० विद्यालयमा सूचना प्रविधि प्रयोगशाला निर्माण गर्ने कार्य अन्तर्गत Installation र Verification को कार्य अघि बढाइएको,
- मोबाइल फोनहरुको अवैध आयातलाई रोकका लागि ल्याउन लागिएको मोबाइल डिभाइस म्यानेजमेन्ट सिस्टम (MDMS) को Software तयार भई Software को Demo समेत सम्पन्न भएको र Hardware आयात हुने क्रममा रहेको,
- सगरमाथा आधार शिविर र अन्नपूर्ण बेस क्याम्प र मुक्तिनाथ मन्दिरमा Wi-Fi पुर्याउने कार्य प्रारम्भ भएको छ भने सिंहदरबार, संचार ग्राम र पद्मकन्या क्याम्पसमा निःशुल्क Wi-Fi पुर्याउने कार्य सम्पन्न भएको ।

५.३. Lockdown अवधिमा कार्यालय व्यवस्थापन

विश्वमा माहामारीको रूपमा फैलिएको COVID-19 का कारण देशमा कोरोना संक्रमण नियन्त्रणका लागि बन्दाबन्दी (Lock-Down), निषेधाज्ञा जस्ता कारणले वा अन्य कारणले सरकारी कार्यालयहरु बन्द रहे पनि दूरसञ्चार क्षेत्रको नियामक निकाय नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले दैनिक कामकाजमा कुनै असर पर्न नदिई दैनिक रूपमा हुने कार्यहरु सामान्य दिनमा जस्तै दर्ता, चलानी, टिप्पणी उठानदेखि त्यसको तहगत निर्णय गर्ने र निर्देशन अनुसारको जिम्मेवारी कार्यान्वयन गर्ने जस्ता काम नियमित नै भई रहेका छन् । उक्त अवधिमा भौतिक रूपमा कार्यालय बन्द रहेतापनि सेवा प्रदायकहरुको दैनिक कार्यहरु भने निरन्तर सञ्चालनमा ल्याइएको थियो ।

प्राधिकरणले कार्यान्वयनमा ल्याएको 'अटोमेसन' प्रणालीमा प्रयोग हुने अभिलेखलाई प्रमाणीकरण गर्न विद्युतीय हस्ताक्षरको प्रयोग गरेर कानुनी मान्यता समेत प्रदान गरिएको छ । यसका लागि प्राधिकरणले छुट्टै कार्यविधि जारी गरेको छ । नियमित किसिमका कार्यसम्पादन र अनुमतिपत्र वितरण र नवीकरण, अनुगमन जस्ता सेवासँग सम्बन्धित काममा अटोमेसन प्रणालीबाट कोरोना भाइरस (COVID -19) को सङ्क्रमण विश्वव्यापी रूपमा अप्रत्याशित रूपले फैलिँदै नेपालमा पनि यसको प्रभाव तीव्र रूपमा देखा परी नेपालमा चैत्र ११, २०७६ देखि बन्दाबन्दी (Lock-Down) गरिएको अवस्थामा अन्य कार्यालयहरु पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा आउन नसकेको अवस्थामा समेत Office Automation को कारण प्राधिकरणले प्रभावकारी रूपमा कार्य गर्दै सेवाग्राही र अन्य उपभोक्ताको सहजिकरण गर्न सफल भएबाट अटोमेसन प्रणाली प्रभावकारी रहेको पुष्टि हुन्छ ।

५.४ Digital Nepal

नेपालमा Mobile Subscription को Penetration, Broadband इन्टरनेट प्रयोगकर्ताको संख्या तुलनात्मक अभिवृद्धि र स्मार्ट फोन र इन्टरनेट सेवाको प्रयोग उत्साहजनक रूपमा बढ्दो क्रममा रहेको छ । पूर्वाधार विकास र यसमा निजी तथा सरकारी क्षेत्रको लगानी पनि उल्लेख्य रूपमा रहेको छ । नेपाल सरकारले आफ्नो नागरिकलाई ICT प्रविधि र उपकरण प्रयोग गरी सेवा प्रवाह गर्न थालिसकेको छ । यही तथ्यको आधारमा नेपाल सरकारले “Digital Nepal” को अवधारणा मार्फत देश र जनताको समृद्धिको परिकल्पना गरेको छ । “Digital Nepal” को निम्ति Framework समेत तयार भई कार्य अगाडी बढिसकेको छ । Digital Nepal Framework मा Digital प्रयोगले के कसरी देशको आर्थिक वृद्धिमा सहयोग गर्छ, नवीनतम तरिकाबाट देशको प्रमुख चुनौतीहरू कसरी छिटो भन्दा छिटो र थोरै जनशक्ति प्रयोग गरी सुल्झाउन सकिन्छ र विश्व अर्थतन्त्रमा नेपालको सहभागिताको निम्ति कसरी अवसरको पहिचान गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा उल्लेख छ ।

५.४.१ “Digital Nepal” को प्रबर्धनमा प्राधिकरणको साथ

“Digital Nepal” को मेरुदण्ड भनेकै सूचना तथा संचार प्रविधिको यथेष्ट पूर्वाधार र प्रयोग नै हो । नेपालको भूगोल र संरचना सूचना तथा संचार प्रविधिको पूर्वाधार विकासको निम्ति एउटा प्रमुख चुनौती हो । हिमाली तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा पूर्वाधार विकास गर्नु खर्चिलो तथा जोखिमपूर्ण र व्यापारिक तवरले हेर्दा फाइदाजनक पनि देखिँदैन । ती भेगका जनता दूरसञ्चार सेवाको पहुँच र त्यसबाट हुनसक्ने प्रचुर फाइदाबाट वञ्चित नहुनु भन्ने अभिप्रायले ग्रामीण क्षेत्रमा दूरसञ्चारको पूर्वाधार विकास र गुणस्तर सेवा प्रवाहको निम्ति ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको स्थापना भएको हो । सो कोषमा संचित रकमको प्रयोग गरी नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले देशभर नै उच्चतम क्षमता भएको सूचना महामार्गको कार्य थालनी गरिसकेको छ । साथै नेपालको सबै ग्रामीण क्षेत्रमा Access Network को परियोजनाहरू समेत थालनी गरी कयौँ परियोजना अन्तिम अवस्थामा समेत रहेको छ । प्राधिकरणको यी परियोजनाहरू मार्फत देशको सबै क्षेत्रहरूलाई सूचना महामार्गमा जोड्ने छ । तत्पश्चात् “Digital Nepal” मा उल्लेख गरिएको लक्ष्य प्राप्त गर्न सम्भव हुनेछ । साथै प्राधिकरणले देशभरिको सामुदायिक मा.वि. तहको विद्यालयहरूमा IT Lab को स्थापनाको कार्य समेत अगाडी बढाएको छ । पहिलो चरणमा १००० वटा विद्यालयहरूमा Lab को स्थापनाको कार्य सम्पन्न भई Verification को कार्य भईरहेको छ । प्राधिकरणबाट सञ्चालित यी परियोजनाहरूले Digital Nepal को अवधारणालाई साकार पारी देशलाई समृद्धि तर्फ डोर्याउन सहयोग गर्नेछ ।

५.५. नयाँ सेवाको उपलब्धता (5G, IoT and M2M):

नेपालमा प्रविधिको विकास द्रुत गतिमा भइरहेको छ । विगतका केही दशकलाई मात्र नियाल्ने हो भने दूरसञ्चार र सूचना प्रविधिले ठूलो फड्को मारेको छ । दूरसञ्चार प्रविधिमा आएको नवीनतम आयामहरूलाई स्विकार्दै नेपाली दूरसञ्चार क्षेत्र सदैव अगाडी बढिरहेको छ । दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरू नविनत तथा उच्चतम प्रविधिबाट प्रवाह गर्दै आएका छन् । नेपाली दूरसञ्चार क्षेत्रमा निजी क्षेत्रको प्रवेशका कारण नेपाल पनि अन्तरराष्ट्रिय स्तरमा भएको प्रविधिको विकासको पदचापलाई पछ्याउन सफल भएको छ । यही गतिमा विकास हुने हो भने 5G प्रविधि नेपालमा भित्रिन अब धेरै वर्ष कुर्नुपर्ने छैन । 5G प्रविधिको आवागमनसँगै

नेपाली जनताले धेरै प्रकारको सेवाको प्रयोग गर्न पाउने छन् जसमध्ये IoT/M2M एक हो । प्राधिकरणले 5G प्रविधिमा आधारित सेवा गुणस्तर सम्बन्धी Regulatory Framework परामर्शदाताद्वारा अध्ययन समेत गराईसकेको छ । साथै नेपालमा 5G सेवा यथाशिघ्र ल्याउनका लागि 5G सम्बन्धी आवश्यक अध्ययन- 5G Frequency को पहिचान गरी सेवा प्रदायकहरूसँग 5G Network Trail गर्नका लागि आवश्यक Test Frequency को स्वीकृतिका लागि फ्रिक्वेन्सी समितिमा सिफारिस गरी सकिएको छ ।

M2M प्रविधिमा नेटवर्क Device/Machine हरू एक अर्कासँग मानव सहायता विना नेटवर्कको प्रयोग गरी सूचना आदान प्रदान गर्न सक्छन् । त्यस्तो नेटवर्कमा Data पठाउने वा प्राप्त गर्न सक्ने Sensor सहितको उपकरणहरूको प्रयोग हुन्छ । IoT प्रविधि M2M प्रविधि भन्दा एक कदम अघि छ । IoT प्रविधिमा उपकरणहरू सिधै इन्टरनेटको माध्यमबाट एक अर्कासँग सूचना आदान प्रदान गर्छन् । दुवै प्रविधि नेटवर्कमा जडीत उपकरणहरूको Remote Access र Control को लागि प्रयोग हुने गर्छन् । यी प्रविधिको उपयोग मार्फत मात्र सरकारको अवधारणाको Smart City सम्भव छ । IoT/M2M Devices हरूले प्राय Frequency को प्रयोग गर्छन् र यस्ता उपकरणहरूमा सेवा गुणस्तरसँग सम्बन्धित मानक जस्तै Latency, Throughput आदिहरूको चुस्त दुरुस्त कार्य सम्पादनमा अहम भूमिका रहन्छ । अतः नेपालमा पनि यी प्रविधि भित्रिनु अघि तत्सम्बन्धी कानूनी तथा नियमनको प्रावधान तयार हुनुपर्छ भनी प्राधिकरणले नेपालका लागि उपयुक्त Regulatory Framework तयार पार्न परामर्शदाता मार्फत अध्ययन गराई प्रतिवेदन समेत प्राप्त गरी “Regulatory Framework for IoT and M2M Communications” को मस्यौदा तयारीको क्रममा रहेको छ ।

५.६ स्वचालित गुणस्तर परीक्षण

नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण सेवा प्रदायकहरूद्वारा प्रवाहित दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तर उच्चस्तरको कायम गर्न सदैव कटिबद्ध छ । दूरसञ्चार सेवाको गुणस्तरको मापदण्ड तोक्ने तथा त्यसको सेवा प्रदायकद्वारा पालना सम्बन्धी अनुगमन नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले विभिन्न तरिका र प्रविधिबाट गर्दै आएको छ । सेवा प्रदायकद्वारा प्रवाहित दूरसञ्चार सेवाको चुस्त तथा प्रभावकारी अनुगमनका निम्ति प्राधिकरणले स्वचालित दूरसञ्चार सेवा गुणस्तर परीक्षण प्रविधि भित्राउने तयारी गरेको छ । उक्त प्रणालीको प्रयोगले उपभोक्ताले Voice तथा Data/Internet सेवा निश्चित ठाउँ र समयमा कस्तो गुणस्तरको सेवा पाइरहेका छन् र ती सेवा प्राधिकरणले तोकेको मापदण्ड अनुरूप भए/नभएको जानकारी सजिलैसँग प्राप्त हुनेछ । सो प्रणालीको प्रयोग मार्फत उपभोक्ताले धेरै प्रयोग गर्ने Applications, Website आदिको Quality of Experience समेत मापन गर्न सहयोग पुर्याउने छ । सेवा गुणस्तरको अनुगमनको साथसाथै सो प्रणालीमा “Revenue/Billing Assurance” को प्रविधि समेत अनुबन्धित हुनेछ, जसको कारणले उपभोक्ताहरूले सेवा प्रयोग गरे वापत तिर्नुपर्ने महसुल प्राधिकरणबाट स्वीकृत महसुल दरसँग मिलाप गरे/नगरेको अनुगमन गर्न सकिन्छ । यसका साथै सेवा प्रदायकको आय र सरकारलाई बुझाउने राजस्व समेतको अनुगमन हुनेछ । यो प्रणाली खरिद गर्ने कार्यक्रम मूल्यांकन चरणमा रहेको छ ।

अध्याय छ
दूरसञ्चार क्षेत्रका चुनौतीहरू

६. दूरसञ्चार क्षेत्रका चुनौतीहरू

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा भएको द्रुत विकासबाट यस क्षेत्रमा आएको बहु आयामले गर्दा यस क्षेत्रको नियमन थप चुनौतीपूर्ण भएको छ । सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रमा प्रविधिको विकास अनुरूप नियमन गर्नका लागि नीति र कानूनहरू पनि सोही बमोजिम संशोधन तथा परिमार्जन हुनु अपरिहार्य हुन्छ । यस अर्थमा सूचना र सञ्चार प्रविधिलाई अलग अलग रूपबाट नियमन गर्नुको सट्टा एउटै निकायबाट नियमन गर्नु आवश्यक भैसकेको छ । सूचना तथा सञ्चार क्षेत्रको विकासको लागि दूरसञ्चार पूर्वाधारको विकास हुनु आवश्यक छ । अन्तर्राष्ट्रिय रूपमा दूरसञ्चार प्रविधिमा भएको विकासलाई आत्मसाथ गर्नुपर्ने विषयहरूलाई ध्यान राखेर नेपालले दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास बिस्तारको लागि आगामी वर्षहरूमा उपयुक्त नीतिहरू लागू गरी लगानीकर्ताहरूलाई प्रोत्साहन गर्ने वातावरण बनाउन आवश्यक छ । नेपालको दूरसञ्चार क्षेत्रको विकास, विस्तार र सञ्चालनमा देखा परेका बाधा अडचन र समस्याहरूको समाधानको लागि निम्न कुराहरूमा ध्यान दिन जरुरी छ:

६.१. अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँगको सम्बन्ध:

अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा दूरसञ्चार क्षेत्रमा भएको प्रविधिको विकास तथा त्यसबाट प्राप्त हुने सेवा सुविधाहरू तथा अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा तय गरिएका लक्ष्यहरू प्राप्त गर्दै दूरसञ्चार क्षेत्रलाई समग्र विकाससँग तुलना गर्न सक्ने वातावरण बनाउन आवश्यक छ । अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार संघ ITU, APT, SATRC आदि लगायतका संस्थाहरूले विभिन्न समयमा गरेका सम्मेलनबाट पारित रणनीतिक कार्ययोजनाहरू नेपालमा पनि लागू गर्ने व्यवस्था गर्नु पर्दछ । त्यसको लागि आवश्यक पर्ने नीति नियम परिमार्जन गर्दै जानु पर्दछ । नेपालले दूरसञ्चार क्षेत्रको विकासमा अन्तर्राष्ट्रिय समुदायसँग गरेका प्रतिबद्धताहरू कार्यान्वयन भए/नभएको पुनः विचार गरी कार्यान्वयनको लागि पहल गर्नु पर्दछ ।

६.२. नीति, ऐन र नियममा संशोधन:

नेपाल सरकारले दूरसञ्चार नीति, २०६०, ब्रोडब्याण्ड नीति, २०७१ र सूचना तथा सञ्चार प्रविधि नीति, २०७२ जारी गरेको छ भने यी नीतिहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि दूरसञ्चार सम्बन्धी कानूनमा तत्काल सुधार आवश्यक छ । दूरसञ्चार क्षेत्रको अनुमतिपत्र प्रकृया, नियमनको दायरालाई अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरूपको बनाउन यस सम्बन्धी विधिमा व्यापक परिवर्तन आवश्यक छ । नेपालमा सबैभन्दा बढी निजी क्षेत्रको लगानी भएको यो क्षेत्रको कानून संशोधन गर्दा सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग व्यापक छलफल तथा अन्तरकृयाको माध्यमबाट निजी क्षेत्रलाई समेत संलग्न गराई कानून परिमार्जनको काम गरियो भने मात्रै त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयन संभव हुन्छ । समयानुकूल नियम, कानून नीतिमा परिमार्जन हुन नसक्दा नविनतम विकसित प्रविधिलाई आत्मसात गर्ने, जनतालाई सुलभ र प्रतिस्पर्धी रूपमा दूरसञ्चार सेवा उपलब्ध गराउने कार्यमा बाधा पुग्न गएको छ । त्यसैले ऐन परिमार्जनको काम संगसंगै नीतिगत सुधारका काम पनि अघि बढाउनु आवश्यक छ ।

प्रविधिमा भएको विकासलाई मध्यनजर गरी अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन बमोजिम सूचना र सञ्चार क्षेत्रलाई पृथक तरिकाबाट नियमन गर्दा यस क्षेत्रको विकासमा दुरगामी असर पर्ने हुँदा सूचना र सञ्चार क्षेत्रलाई एकिकृत तवरबाट नियमन गर्नका लागि आवश्यक कानूनको निर्माण गर्न आवश्यक रहेको छ ।

विद्यमान फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँड तथा मूल्य निर्धारण नीतिमा पहिलो पटक फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँड सम्बन्धी आधारहरू तोकिएका र यसको मुख्य जोड आधारभूत टेलिफोन सेवाको अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था कार्यान्वयन गरी सेवा प्रदायकहरूलाई समान अवस्थामा ल्याउनु रहेको थियो । फ्रिक्वेन्सी वितरणमा समान अवस्थामा रहेका सेवा प्रदायकलाई समान व्यवहार हुने गरी उपभोक्ताले नयाँ-नयाँ प्रविधिको सेवा प्राप्त गर्न सक्नु भनी प्रविधि तटस्थ नीतिलाई अंगालिएको छ । फ्रिक्वेन्सी बाँडफाँड सम्बन्धी नीति पूर्ण रूपमा कार्यान्वयनमा ल्याउँदा

अनुमतिपत्र र फ्रिक्वेन्सीको दोहोरो Auction हुन गई एउटा सेवा प्राप्त गर्न दोहोरो मापदण्ड अपनाउनु पर्ने हालको अवस्थालाई अन्त गर्न समसामयिक रूपमा कानून संशोधन गर्नुपर्ने देखिएको छ ।

६.३ अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवस्था:

दूरसञ्चारको प्रविधिमा आएको परिवर्तनको कारण मोवाइल सेवालाई आधारभूत टेलिफोन सेवामा स्वीकार गरिएको अवस्था तथा एउटै प्रविधिबाट बहु सेवा दिन सक्ने प्रविधिको विकासले गर्दा दूरसञ्चार नीतिमा समसामयिक बनाउँदै दूरसञ्चार नीति, २०६० जारी गरियो तथापी समसामयिक रूपमा ऐन संशोधन नहुँदा सो नीति पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । सो नीति कार्यान्वयन नहुँदै दूरसञ्चार सेवासंग सम्बन्धित थप नीतिहरू पनि जारी भएको अवस्थामा ती नीतिहरू कार्यान्वयन गर्न समेत आवश्यक पर्ने कानुनी संरचना तयार गर्नुपर्ने चुनौति टड्कारो रूपमा देखा परेको छ ।

६.४.ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको प्रयोग:

दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ३० को उपदफा ४ बमोजिम प्राधिकरणमा ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषको व्यवस्था गरेको छ । उक्त कोषमा दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न अनुमतिपत्र प्राप्त सेवा प्रदायकहरूको कुल आम्दानीको २ प्रतिशत जम्मा गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । यसरी कोषमा जम्मा भएको रकम नेपाल सरकारको दूरसञ्चार नीतिको अधीनमा रही नेपालको ग्रामीण क्षेत्रमा दूरसञ्चार सेवाको विकास, विस्तार र सञ्चालन गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिम नेपाल सरकारको दूरसञ्चार नीतिको अधीनमा रही हाल प्राधिकरणबाट मध्यपहाडी लोकमार्गको पूर्वीखण्ड पाँचथरको चियो भन्ज्याङ देखि पश्चिमखण्ड दार्चुलाको झुलाघाटसम्म अप्टिकल फाइबर विस्तार गर्दै प्रत्येक जिल्ला सदरमुकामसम्म अप्टिकल फाइबरको सञ्जाल निर्माण गरी देशको दूरदराजसम्म ब्रोडब्यान्ड सेवा विस्तार गर्ने गरी कार्य शुरु गरेकोले सो कार्य सम्पन्न गरी नेपालमा अप्टिकल फाइबरको सञ्जाल तयार गरी सेवा सञ्चालन गराउने कार्य तोकिएको समयमा सम्पन्न गर्नु गराउनु चुनौतिपूर्ण भएको छ ।

६.५. स्वच्छ प्रतिस्पर्धाको अभाव:

प्राधिकरणबाट दूरसञ्चार सेवा सञ्चालन गर्न ६ वटा सेवा प्रदायकहरूले अनुमतिपत्र पाएका छन् । तर नेपालको बजारमा ती सबै सेवा प्रदायकहरूले अनुमतिपत्रको शर्त बमोजिम सेवा संचालन तथा विस्तार गर्न नसकेकोले गर्दा संख्यामा धेरै सेवा प्रदायक भएतापनि अपेक्षित रूपमा प्रतिस्पर्धाको वातावरण सृजना हुन सकेको छैन । समान अवस्थामा सेवा प्रदायकलाई समान तहमा प्रतिस्पर्धा गराउने र प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्ने सेवा प्रदायकलाई Merger & Acquisition को माध्यमबाट Exit गर्ने अवसर प्रदान गरी स्वच्छ प्रतिस्पर्धा स्थापित गर्न प्राधिकरण क्रियाशिल छ । यस सम्बन्धी व्यवस्थाको लागि Merger & Acquisition नियमावली तयार गरी स्वीकृतिको लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिस गरिसकेको छ ।

६.६. अन्तरनिकाय समन्वयको अभाव:

राष्ट्रको बाध्यकारी नीतिको अभावमा अन्तरनिकाय समन्वय हुन नसकी एउटै कार्यको लागि सेवा प्रदायकहरू (विद्युत/टेलिफोन/खानेपानी/ढल/सडक) बाट पटक-पटक (भिन्न-भिन्न समयमा) निर्माणका नाममा सडक खन्ने कार्यले एकीकृत व्यवस्थापन गर्न नसकिने त होइन भन्ने सर्वत्र चिन्ता छ । अर्कोतर्फ सरकारी अन्तरनिकायको समन्वयको अभावले यस्ता कार्यबाट ठूलो मात्रामा अनावश्यक दोहोरो लगानी हुन गएको छ । यसर्थ Utility ब्यवस्थापनको लागि अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरूप Utility कोरिडोर स्थापना गरी यसलाई कार्यान्वयनमा ल्याउन चुनौतीपूर्ण रहेको छ ।

६.७. Tariff and Interconnection:

प्राधिकरणले दूरसञ्चार ऐन, २०५३ को दफा ५२ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी महसुल दर निर्देशिका र अन्तरआबद्धता निर्देशिका जारी गरेको छ । उक्त निर्देशिकाहरु समय-समयमा परिवर्तन गरेतापनि प्रभावकारी रूपमा लागू हुन नसकेको अवस्था छ । नेपालको दूरसञ्चार क्षेत्रमा भएको प्रतिस्पर्धालाई प्रोत्साहन गर्दै नयाँ-नयाँ प्रविधि र सेवालाई समावेश गर्न विद्यमान Tariff & Interconnection Guideline लाई अन्तर्राष्ट्रिय दूरसञ्चार सेवाको अन्तरआबद्धता शुल्क समेतलाई नियमनको दायरा भित्र ल्याउन गरिएको प्रयासलाई कार्यान्वयन गर्ने चुनौती प्राधिकरण सामु रहेको छ ।

६.८. Cross Holding सम्बन्धी नीतिको आवश्यकता:

Cross Holding सम्बन्धी स्पष्ट नीतिको अभावले गर्दा एउटै लगानीकर्ताले एक भन्दा बढी सेवा प्रदायकमा लगानी गर्ने र यसबाट समय-समयमा दोहोरो लगानीका विषय उठ्ने गरेका छन् । दोहोरो लगानी भएमा दूरसञ्चार क्षेत्रमा प्रतिस्पर्धात्मक वातावरण समेत सृजना हुन नसक्ने देखिन्छ । यस सम्बन्धमा कानूनी व्यवस्था गरी Cross Holding लाई निरुत्साहित गर्न नीतिगत व्यवस्थाका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिश गरिए बमोजिम स्वीकृतिका लागि पहल गर्नु र कार्यान्वयन गर्नु चुनौतीपूर्ण कार्य भएको छ ।

६.९. पूर्वाधारको सहप्रयोग:

दूरसञ्चार प्रविधि आफैमा एक महँगो प्रविधि हो । प्रविधिको विकाससंगै यसमा भएका नौला प्रयोग र परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै सेवा प्रदायकहरुले सेवाको गुणस्तर अभिवृद्धि र नवीनतम प्रविधिलाई आत्मसात गर्दै जानु पर्दछ । दूरसञ्चार सेवा प्रदायकहरुले पूर्वाधारको विकास तथा विस्तारमा ठुलो रकम लगानी गर्नुपर्ने हुन्छ । तसर्थ विकसित मुलुकमा झैं नेपालमा पनि सेवा प्रदायकहरु बीच दूरसञ्चार पूर्वाधारको सहप्रयोगको वातावरण तयार पार्नु आजको आवश्यकता हो । तसर्थ दूरसञ्चार पूर्वाधार सहप्रयोग सम्बन्धी नियमावली बमोजिम दूरसञ्चारको पूर्वाधार विकासका लागि छुट्टै सेवा प्रदायकको व्यवस्था गर्न र हाल संचालनमा रहेका सेवा प्रदायकहरुले प्रदान गर्न प्रयोग भएका पूर्वाधारहरुमा समेत सहप्रयोग गर्ने वातावरण तयार गर्नु आवश्यक देखिन्छ । दूरसञ्चार पूर्वाधार पर्याप्त नहुँदा दूरसञ्चार सेवाको पहुँच र गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा सहजता प्रदान गर्न सकिएको छैन । सेवा प्रदायकहरुले निर्माण तथा संचालन गरेको पूर्वाधारहरुमा दोहोरो लगानी गर्ने कार्य रोकिएको छैन । तसर्थ दूरसञ्चार पूर्वाधार सम्बन्धी नियमावली, २०७४ लाई समसामयिक परिमार्जन गरी यस अनुरूप दूरसञ्चार पूर्वाधारको निर्माण तथा संचालन कार्य अगाडी बढाउन आवश्यक रहेको छ ।

६.१० फ्रिक्वेन्सी व्यवस्थापन

दूरसञ्चार सेवा संचालनका लागि नभई नहुने र प्राकृतिक श्रोतको रूपमा रहेको सिमित मात्रामा उपलब्ध हुने फ्रिक्वेन्सी को समुचित रूपमा उच्चतम प्रयोग हुनु आवश्यक छ । दूरसञ्चार सेवा संचालनका लागि फ्रिक्वेन्सी को उपलब्धता र वितरण प्रक्रियाले यस क्षेत्रको समग्र विकास एबम लगानीको अवसरलाई निर्धारण गर्दछ । यस आ.व. मा नेपालमा पहिलो पटक बढाबढको मध्यमबाट फ्रिक्वेन्सी को वितरण प्रक्रिया सुरुवात हुनु यस क्षेत्रको समग्र विकासका लागि सुनौलो आयाम हो । यसरी प्रतिस्पर्धात्मक रूपमा फ्रिक्वेन्सी वितरण प्रक्रियालाई निरन्तरता दिनु र थप पारदर्शी रूपमा फ्रिक्वेन्सी वितरण प्रक्रिया अवलम्बन गरी सेवा विस्तारमा सेवा प्रदायकलाई हौसला प्रदान गर्न तथा लामो समय देखि Frequency Hold गरी सेवा विस्तार नगर्ने र यस वापतको सरकारी बक्यौता चुक्ता नगर्ने सेवा प्रदायकको वहिर्गमन व्यवस्थापन चुनौतीको रूपमा रहेको छ ।

६.११ जनशक्ति विकास

दूरसञ्चार सेवा संचालनका लागि विशेष दक्षता भएका जनशक्तिको आवश्यकता पर्दछ । दूरसञ्चारका क्षेत्रमा काम गर्ने जनशक्ति यो क्षेत्रमा भएका नवीनतम परिवर्तन र प्रविधिसंग परिचित हुनु जरूरी छ । सूचना प्रविधिको आजको यस युगमा यस क्षेत्रमा जनशक्तिको आवश्यकता अन्य क्षेत्रमा भन्दा बढी रहेको छ । तसर्थ यस क्षेत्रको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्न र यस क्षेत्रमा कार्यरत जनशक्तिको विकास एबम उच्च मनोबल कायम राख्न जनशक्ति विकासमा विशेष चनाखो हुनु जरूरी देखिन्छ । विकशित मुलुकका नविनतम प्रविधि एबम विकासलाई आत्मसात गरी अनुसन्धान र विकास (Research & Development) को काममा यस क्षेत्रमा क्रियाशील नियामक तथा सेवा प्रदायक सबैले ध्यान दिनु जरूरी देखिन्छ ।

६.१२ बन्दाबन्दीका कारण सिर्जित चुनौती

विद्यमान Covid-19 को कारणले विश्वबजारमा यसको प्रभाव देखिएसंगै नेपालमा यस सम्बन्धी उपकरण आयातमा कठिनाई भएको र देशभित्र गरिएको बन्दाबन्दीको कारणले मर्मत सम्भार तथा सेवा विस्तारमा जनशक्ति परिचालन गरिएतापनि विभिन्न स्थानीय निकायहरूले PCR Test रिपोर्ट पेश नगरी आफ्नो क्षेत्रमा प्रवेश गर्न नदिने व्यवस्था लागु गर्नाले एवम् राज्यको अन्य निकायहरूबाट दूरसञ्चार पूर्वाधार विकासको लागि प्रयोग हुने पोलको भाडा दरमा अस्वाभाविक रूपले वृद्धि गर्दा योजना अनुरुप ब्रोडब्याण्ड सेवाको विस्तार गर्न बाधा पुगेको छ । यसरी बन्दाबन्दीको अवस्थामा विकास र विस्तारमा भएको ढिलाईलाई समेत अब हुने विकास विस्तारमा समेटी तोकिएको समयमा नै कार्य सम्पन्न गर्नु चुनौतिपूर्ण रहेको छ ।

अध्याय सात

दूरसञ्चार सेवा सम्बन्धी सामान्य जानकारी

७.१ आधारभूत (Fixed) दूरसञ्चार सेवा:

कुनैपनि दूरसञ्चार सेवाको मूल उदेश्य भन्नु नै एक ठाउँबाट अर्को ठाउँमा सूचना सम्प्रेषण गर्नु हो। यस अन्तर्गत सबैभन्दा मुख्य दूरसञ्चार सेवा भनेको Voice Communication हो। तसर्थ स्थानीय टेलिफोन सेवा, अन्तरदेशीय टेलिफोन सेवा र अन्तर्राष्ट्रिय टेलिफोन सेवाहरू आधारभूत दूरसञ्चार सेवा अन्तर्गत पर्दछन्।

७.२ सेलुलर मोवाइल सेवा:

मोवाइल टेलिफोन सेवा भनेको कुनै निश्चित स्थानमा टेलिफोन जडान गर्नु नपर्ने र टेलिफोन सेट हरहमेशा आफुसंगै राख्न सकिने र जुनसुकै बेला टेलिफोन गर्न सकिने टेलिफोन सेवा हो। मोवाइल टेलिफोन सेवा विभिन्न प्रविधिमा आधारित छ, जसमध्ये नेपालमा अहिले प्रचलनमा आएको GSM (Global System For Mobile Communication) प्रविधि हो। मोवाइल दूरसञ्चार सेवामा सूचना प्रवाह गर्नको निम्ति तारको सट्टा रेडियो तरंग (Frequency) को प्रयोग गरिन्छ। देशको जुनसुकै ठाउँमा पनि एउटा सेट र एउटै नम्बर प्रयोग हुने हुँदा यसको महत्व बढेको हो। एउटा सेवा प्रदायकको क्षेत्र बाहिर अर्कै सेवा प्रदायकको क्षेत्र पनि आफ्नै सेटबाट टेलिफोन सम्पर्क गर्न सकिने प्रावधान रहनु (Roaming Facility) मोवाइल दूरसञ्चार सेवाको प्रमुख विशेषता हो। तर यस्तो Roaming Facility एउटै प्रविधि अपनाएका सेवा सञ्चालकहरूका बीच सम्झौता भएपछि मात्र उपलब्ध हुनेछ। उपभोक्ताले बोकी हिड्ने सानो मोवाइल सेटमा रेडियो तरङ्ग टिप्रे र प्रसारण गर्न ट्रान्समिटर रिसिभर र एन्टेना समेत जडान गरीएको हुन्छ। मोवाइल टेलिफोनबाट Voice Communication बाहेक SMS, MMS, भ्वाइस मेल, इन्टरनेट लगायतका अन्य विभिन्न सुविधाहरूको समेत उपयोग गर्न सकिन्छ। कुनै निश्चित स्थानमा जडान गर्नु नपर्ने र जँहा पनि लैजान मिल्ने हुनाले यसको प्रयोगमा निरन्तर व्यापकता आइरहेको छ।

७.३ इन्टरनेट सेवा (Broadband Service):

संसारभरी छरिएर रहेका करोडौं कम्प्युटरहरू बीचको सञ्जाललाई इन्टरनेट भनिन्छ। इन्टरनेटको इतिहास सन् १९५० को दशकतिर सुरु भयो, जब कम्प्युटर नेटवर्क प्रणालीको आविष्कार भयो। सन् १९८२ मा टिसिपि-आईपि (TCP-IP) मापदण्ड तोकिए लगत्तै इन्टरनेटको जन्म भएको हो। विगतमा इन्टरनेटलाई ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network) भनिन्थ्यो, जसको संजाल सुरुमा केवल चारवटा विश्वविद्यालयमा सिमित थियो: यु.सि.एल.ए., यु.सि.यस.बि, स्ट्यान्फोर्ड रिसर्च इन्स्टिट्युट र युताह विश्वविद्यालय। शीतयुद्धकालीन परिस्थितिमा कुनै पनि स्थानमा भरपर्दो किसिमले सूचना आदान प्रदान गर्नको लागि इन्टरनेट संजालको परिकल्पना गरिएको थियो। इन्टरनेट, कम्प्युटर विद्युतीय प्रविधि अन्तर्गत विकास भएको एक विश्वव्यापी सञ्जाल वा कम्प्युटरहरूको समूह हो, जसमा संसारभरिका कम्प्युटरसँग सम्बन्धित उपकरणहरू एकअर्कासँग सम्पर्कमा रही सूचनाहरू आदान प्रदान गर्न सक्छन्। सन् २००० को दशक यता सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा विश्वव्यापी रूपमा आएको क्रान्तिकारी परिवर्तनको पछाडि प्रमुख कारक तत्व इन्टरनेट नै रहेको छ। शुरुका दिनहरूमा इन्टरनेट सेवा टेलिफोन र भू-उपग्रह प्रविधि मार्फत उपलब्ध थियो। इन्टरनेट सेवा एक विशेष तर सानो आकारबाट शुरु भएर हाल सञ्चार, मनोरञ्जन, शिक्षा, स्वास्थ्य आदि क्षेत्रहरूमा अभिन्न अंगको रूपमा प्रयोग हुदैछ। इन्टरनेटले एक अपरिहार्य पूर्वाधारको रूप लिएको छ। विगतमा इन्टरनेट केवल वैज्ञानिक, ईन्जिनियर, प्राध्यापकहरूमा मात्र सिमित थियो। इन्टरनेटको पूर्ण व्यावसायीकरण सन् १९९५ मा आएर भएको हो। हाल नेपालमा पनि यसको प्रयोग दिनानुदिन बढदै गएको छ।

त्यसमा पनि विश्वमहामारी (COVID-19) पछिको बन्दाबन्दी गरिएको अवस्थामा भने यो अति नै प्रभावकारी एवम महत्वपूर्ण साबित भएको छ ।

७.४ अप्टिकल फाइबर नेटवर्क:

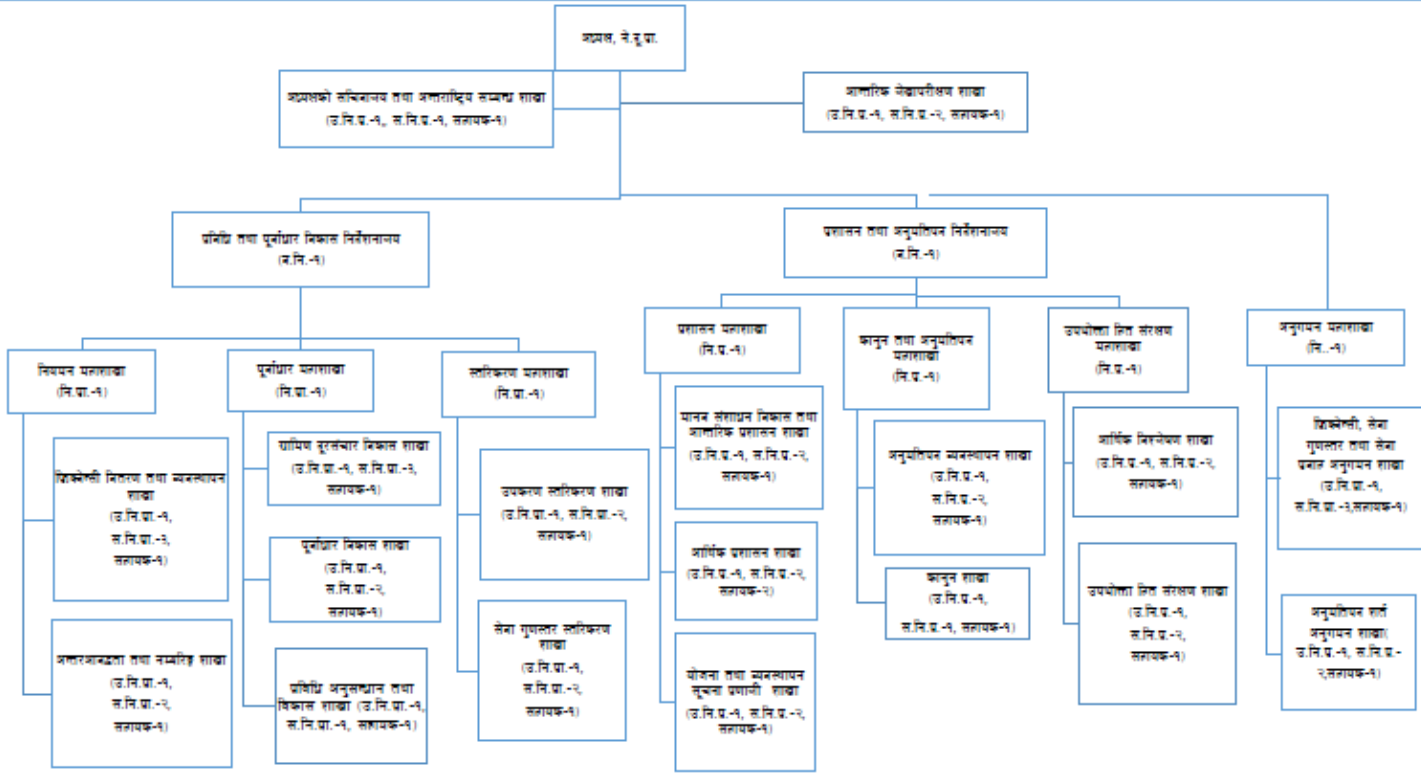
दूरसञ्चार प्रविधिमा क्रान्ति ल्याउने प्रविधिमध्ये एक अप्टिकल फाइबरको प्रयोगबाट लामो दुरीमा पनि कम Loss हुने गरी Data Transmit गर्न सकिन्छ । साथै उक्त प्रविधिमा Data Rate पनि एकदमै बढी हुने तथा विद्युतीय तरङ्गहरूले समेत यसलाई असर नगर्ने हुनाले दूरसञ्चारमा यसको प्रयोग बढ्दो छ । प्रकाशको माध्यमबाट Data Transmission हुने यो प्रविधिमा प्लास्टिक, काँच र सिलिका लगायतका वस्तुहरूको प्रयोग गरिन्छ । एउटा अप्टिकल फाइबरको आकार मानिसको एउटा कपाल बराबरको हुन्छ । उक्त फाइबरको बनोट ३ तहमा हुन्छ जसमध्ये बीचमा Core हुन्छ जसको माध्यमबाट Data Transmit हुन्छ । त्यो भन्दा बाहिर Cladding हुन्छ जसले Core बाट बाहिर परिवर्तन हुन लागेको Data लाई पुनः Core तिर नै फर्काइदिन्छ र सबैभन्दा बाहिर ज्याकेट हुन्छ जसले बिचको भाग अर्थात् Core लाई सुरक्षा दिन्छ । विना झन्झट धेरै Data आदान प्रदान गर्न सकिने र Data चुहावट नहुने भएकोले नै यसको लोकप्रियता बढ्दै गएको हो । पर्याप्त उपकरण हुने हो भने अप्टिकल फाइबर केवलबाट असीमित डाटा आदान प्रदान गर्न सकिन्छ तर हालसम्म ४० Gbits/Sec. दरले डाटा आदान प्रदान गर्ने उपकरणहरू बनेका छन् । प्राधिकरणले ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी विभिन्न सेवा प्रदायकहरू मार्फत अप्टिकल फाइबर प्रविधिको प्रयोग गरी पाँचथरको च्याङ्गथार्पु देखि बैतडीको झुलाघाटसम्म मध्यपहाडी लोकमार्गमा अप्टिकल फाइबर नेटवर्क बिस्तार गरी सूचना महामार्ग निर्माण गरिरहेको छ ।

अनुसूचीहरु

अनुसूची: १
नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणको स्वीकृत संगठन तालिका

सि.न	पद	प्राबिधिक	प्रशासन	बिबिध	कैफियत
१.	बरिष्ठ निर्देशक	१	१	-	
२.	निर्देशक	३	३	१	
३.	उप-निर्देशक	८	१०	-	
४	सहायक निर्देशक	१८	१८	-	
५.	सहायक	-	१९	-	
६.	सवारी चालक	-	१६	-	करार
७.	कार्यालय सहयोगी	-	१२	-	करार
	जम्मा	३०	७९	१	-

Organization Chart

अनुसूची: २
प्राधिकरणमा मौजूदा कर्मचारीहरुको विवरण

फ्याक्स नं. ०१-४२५५२५० टेलिफोन नम्बर : ०१-४२५५४७४				
	नाम	पद	Extension Number	Mail ID
	पुरुषोत्तम खनाल	अध्यक्ष	235	chairman@nta.gov.np
अध्यक्षको सचिवालय तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध शाखा				
शाखा प्रमुख	प्रतिमा घिमिरे	उप निर्देशक	273	pghimire@nta.gov.np
	निरु कुमारी लेखक	सहायक	236	nklekhak@nta.gov.np
निर्देशनालय/महाशाखा /शाखा				
प्रशासन तथा अनुमतिपत्र निर्देशनालय				
निर्देशनालय प्रमुख	-	बरिष्ठ निर्देशक		
उपभोक्ता हित संरक्षण महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	अर्जुन घिमिरे	निर्देशक	240	aghimire@nta.gov.np
आर्थिक विश्लेषण शाखा				
शाखा प्रमुख	अन्जना देवकोटा खनाल	उप निर्देशक	239	adkhanal@nta.gov.np
	शिव लाल बसेल	सहायक निर्देशक	275	slbasel@nta.gov.np
	शिव राज जैशी	सहायक	230	srjaishi@nta.gov.np
उपभोक्ता हित संरक्षण शाखा				
शाखा प्रमुख	झलक बहादुर थापा	उप निर्देशक	220	jbthapa@nta.gov.np
	सबिता ज्ञवाली	सहायक निर्देशक	230	sgyenwali@nta.gov.np

	शिव राज जैशी	सहायक	230	srjaishi@nta.gov.np
प्रशासन महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	दिपेश आचार्य	निर्देशक	243	dacharya@nta.gov.np
आर्थिक प्रशासन शाखा				
शाखा प्रमुख	सुरेश बस्नेत	उप निर्देशक	217	sbasnet@nta.gov.np
	विजय कुमार राय यादव	सहायक निर्देशक	214	bkray@nta.gov.np
	भेषराज पोखरेल	सहायक	213	bpokharel@nta.gov.np
मानव संसाधन विकास तथा आन्तरिक प्रशासन शाखा				
शाखा प्रमुख	संदिप अधिकारी	उप निर्देशक	246	sadhikari@nta.gov.np
	सुर्य प्रसाद लामिछाने	सहायक निर्देशक	221	splamichhane@nta.gov.np
	रचिता आचार्य	सहायक निर्देशक	234	racharya@nta.gov.np
	राजेन्द्र थापा	सहायक	241	rthapa@nta.gov.np
	रजनी श्रेष्ठ कर्माचार्य	सहायक		
	एकराज तिवारी	सवारी चालक		
	बिष्णुहरी फुयाँल	सवारी चालक		
	अर्जुन कार्की	सवारी चालक		
	राधेश्याम मल्ल	का. सहयोगी		
	नवराज पुरी	का. सहयोगी		
	हाका बहादुर प्रधान	का. सहयोगी		
	रमेश महर्जन	सवारी चालक		
	विजय लामा	सवारी चालक		
	यम बहादुर महरा	सवारी चालक		

	रमेश रावत	सवारी चालक		
	उमानाथ पौडेल	पत्रवाहक		
	हरिबोल अधिकारी	सवारी चालक		
	तिलक बहादुर कार्की	सवारी चालक		
	उपेश बस्नेत	सवारी चालक		
	विसुराम पुरी	सवारी चालक		
	नमराज कार्की	सवारी चालक		
	कृष्ण बहादुर कार्की	सवारी चालक		
	पदम बहादुर तामाङ	सवारी चालक		
	अजय सापकोटा	सवारी चालक		
	संजित कुमार झा	का. सहयोगी		
	राज लामा	सवारी चालक		
	सबिता कार्की	का. सहयोगी		
	सूचना भण्डारी	का. सहयोगी		
	इन्द्रा श्रेष्ठ	का. सहयोगी		
योजना तथा व्यवस्थापन सूचना प्रणाली शाखा				
शाखा प्रमुख	संदिप अधिकारी	उप निर्देशक	246	sadhikari@nta.gov.np
	सागर कुमार भट्टराई	सहायक निर्देशक	244	skbhattarai@nta.gov.np
	राजेन्द्र थापा	सहायक	241	rthapa@nta.gov.np
कानून तथा अनुमतिपत्र महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	सन्तोष पौडेल	निर्देशक	248	spaudel@nta.gov.np

कानून शाखा				
शाखा प्रमुख	रेवती राम पन्थ	उप निर्देशक	237	rrpantha@nta.gov.np
अनुमतिपत्र व्यवस्थापन शाखा				
शाखा प्रमुख	सुन्दर प्याकुरेल	उप निर्देशक	247	spyakurel@nta.gov.np
	सुनिल खतिवडा	सहायक निर्देशक	249	skhatiwada@nta.gov.np
	सुनिता पाण्डे	सहायक निर्देशक	245	spandey@nta.gov.np
	बुद्धी बहादुर दुरा	सहायक	262	bbdura@nta.gov.np
आन्तरिक लेखापरीक्षण शाखा				
	बब्ली कुमारी खड्का	सहायक निर्देशक	275	bkhadka@nta.gov.np
प्रविधि तथा पूर्वाधार विकास निर्देशनालय				
निर्देशनालय प्रमुख	आनन्दराज खनाल	बरिष्ठ निर्देशक	224	arkhanal@nta.gov.np
स्तरीकरण महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	मिन प्रसाद अर्याल	निर्देशक	215	mparyal@nta.gov.np
उपकरण स्तरीकरण शाखा प्रमुख				
शाखा प्रमुख	दिनेश मैनाली	उप निर्देशक	257	dmainali@nta.gov.np
	सन्तोषराज तिमिल्सिना	सहायक निर्देशक	251	srtimilsena@nta.gov.np
	प्रज्ञा हुंगाना	सहायक निर्देशक	274	pdhungana@nta.gov.np
	पवित्रमणि दाहाल	सहायक निर्देशक	272	pmdahal@nta.gov.np
	करुणा सिलवाल	सहायक	223	ksilwal@nta.gov.np
सेवा गुणस्तर स्तरीकरण शाखा				
शाखा प्रमुख	दिनेश मैनाली	उप निर्देशक	257	dmainali@nta.gov.np
	राधेश्याम योगल	सहायक निर्देशक	271	rsyagol@nta.gov.np
नियमन महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	अम्बर स्थापित	निर्देशक	222	asthapit@nta.gov.np

फ्रिक्वेन्सी वितरण तथा व्यवस्थापन शाखा				
शाखा प्रमुख	प्रदिप पौडेल	उप निर्देशक	227	ppaudyal@nta.gov.np
	पवित्रमणि दाहाल	सहायक निर्देशक	272	pmdahal@nta.gov.np
	सुरेन्द्र खत्री	सहायक निर्देशक	266	skhatttri@nta.gov.np
अन्तरआवद्धता तथा नाम्बरिंग शाखा				
शाखा प्रमुख	प्रदिप पौडेल	उप निर्देशक	227	ppaudyal@nta.gov.np
	रन्जिता पौडेल	सहायक निर्देशक	267	rpaudel@nta.gov.np
	करुणा सिलवाल	सहायक	223	ksilwal@nta.gov.np
पूर्वाधार महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	सुरेन्द्र लाल हाडा	निर्देशक	229	slhada@nta.gov.np
ग्रामीण दूरसञ्चार विकास शाखा				
शाखा प्रमुख	बिनोद चन्द्र श्रेष्ठ	उप निर्देशक	216	bcsrestha@nta.gov.np
	निराजन कोईराला	सहायक निर्देशक	250	nkoirala@nta.gov.np
	ज्योतिर्मा श्रेष्ठ	सहायक निर्देशक	252	jshrestha@nta.gov.np
पूर्वाधार विकास शाखा				
शाखा प्रमुख	अच्यतानन्द मिश्र	उप निर्देशक	242	anmishra@nta.gov.np
	प्रतिक्षा पौडेल	सहायक निर्देशक	268	ppoudel1@nta.gov.np
	निराजन कोईराला	सहायक निर्देशक	250	nkoirala@nta.gov.np
प्रविधि अनुसन्धान तथा विकास शाखा				
शाखा प्रमुख	हिरण्य प्रसाद बस्ताकोटी	उप निर्देशक	225	hpbastakoti@nta.gov.np
	सुगन शाक्य	सहायक निर्देशक	256	sshakya@nta.gov.np
अनुगमन महाशाखा				
महाशाखा प्रमुख	बिजय कुमार रोय	निर्देशक	228	bkroy@nta.gov.np
फ्रिक्वेन्सी, सेवा गुणस्तर तथा सेवा प्रवाह अनुगमन शाखा				

शाखा प्रमुख	रोजा किरण बासुकला	उप निर्देशक	219	rkbasukala@nta.gov.np
	शंकर प्रसाद शर्मा	सहायक निर्देशक	263	spsharma@nta.gov.np
	ओम प्रकाश महतो	सहायक निर्देशक	270	opmahato@nta.gov.np
अनुमतिपत्र शर्त अनुगमन शाखा				
शाखा प्रमुख	रेवती राम पन्थ	उप निर्देशक	237	rrpantha@nta.gov.np
	सुनिल खतिवडा	सहायक निर्देशक	249	skhatiwada@nta.gov.np
	सोनु के.सि.	सहायक	261	skc@nta.gov.np

अनुसूची: ३

आ.व.२०७६/७७ मा सेवा प्रदायकहरूले नेपाल सरकारलाई बुझाएको फ्रिक्वेन्सी दस्तुर (थप दस्तुर सहित) को विवरण

क्र.सं.	सेवा प्रदायक	आ.व. २०७६/७७ मा भुक्तान भएका फ्रिक्वेन्सी दस्तुर रु.
1.	Nepal Doorsanchar Company Limited..	1,724,990,163.66
2.	Ncell Private Limited.	1,599,131,600.00
3.	C.G Communication Pvt.Ltd	79,126,035.20
4.	SMART Telecom Pvt.Ltd.	257,449,456.00
5.	Nepal Satellite Telecom Pvt.Ltd.	215,133,991.60
6.	United Telecom Limited.	2,826.84
7.	Mercantile Communications Pvt. Ltd.	204,368.00
8.	Robin Shrestha (Representative- Sita Office	1,000.00
9.	Butwal Power Company Limited	2,000.00
10.	Nepal Investment Bank Limited	24,000.00
11.	Bhotekoshi Power Company Limited	1,000.00
12.	Neapl S.B.I Bank limited	1,000.00
13.	IFOUR Technology Pvt.ltd.	64,000.00
14.	Constellation Pvt.Ltd	112,000.00
15.	SSVC Radio Kathmandu Pvt.Ltd.	1,080.00
16.	Bhorix Information Technology Pvt.Ltd	1,080.00
17.	Uniliver Nepal Pvt.Ltd	60,000.00
Total (RS.)		3,876,305,601.30

अनुसूची: ४

आ.व.२०७६/७७ मा प्राधिकरणका पदाधिकारी/कर्मचारीहरु वैदेशिक तालिममा सहभागी सम्बन्धी
विवरण

S.N.	Nominee Name	Date	Country	Name of the Program
1	Suresh Basnet	31 July-6 August, 2019	Japan	5th Meeting of the APT Conference Preparatory Group for WRC-19(APG- 19-5)
2	Binod Chandra Shrestha			
3	Dinesh Mainali			
4	Pabitra Mani Dahal			
5	Anjana Devkota Khanal	14-16 August, 2019	Bhutan	19th APT Policy and Regulatory Forum (PRF-19)
6	Ranjeeta Paudel			
7	Rachita Acharya			
8	Sonu K.C.			
9	Chairman	28-29 August, 2019	Bhutan	20th Meeting of the SATRC
10	Deepesh Acharya			
11	Sandip Adhikari			
12	Sunil Khatiwada	10-12 September, 2019	Cambodia	The 16th APT Telecommunication/ICT Development Forum (ADF-16)
13	Santosh Raj Timalisina			
14	Santosh Raj Timalisina	19-23 September, 2019	China	Factory visit
15	Ambar Sthapit	2-6 September, 2019	Bangkok	ITU-MBTC Asia-Pacific Regulators' Roundtable and International Training Program
16	Nirajan Koirala			
17	Bhesh Raj Pokhrel			
18	Pragya Dhungana	23-27 September, 2019	Malaysia	ITU Cyber Drill for Asia-Pacific and CIS Regions
19	Hiranya Prasad Bastakoti			
20	Jyotirma Shrestha			
21	Sunita Pandey	24-26 September,	Philippines	APT Symposium on Disaster

22	Pratikshya Paudel	2019		Management 2019 (APT-SDM 2019)
23	Min Prasad Aryal	July 30 - August 06 2019	South Korea	Factory visit
24	Dinesh Mainali	4-8 November , 2019	China	Factory visit
25	Roja Kiran Basukala	11-27 September, 2019	USA	USTTI
26	Surendral Lal Hada	23-27 September, 2019	Singapore	Factory visit
27	Pratikshya Paudel	14 - 18 October, 2019	France	Spacecraft Techniques and Technology Course
28	Bijaya Kumar Roy			
29	Achyutananda Mishra			
30	Chairman	28 Oct- 1 Nov, 2019	Egypt	WRC-19
31	Bijaya Kumar Roy			
32	Om Prakash Mahato			
33	Min Prasad Aryal	November 4-15, 2019		
34	Chudamani Chaulagai	November 4-8 , 2019		
35	Pradeep Poudel	November 11-15, 2019		
36	Sugan Shakya	November 11-15, 2019		
37	Ambar Sthapit	November 18- 22, 2019		
38	Radheshyam Yagol	November 18- 22, 2019		
39	Deepesh Acharya			
40	Sundar Pyakurel			

41	Pratima Ghimire	10-15 Nov, 2019	Malaysia	Study Visit
42	Karuna Silwal			
43	Jyotirma Shrestha	14-16 Dec, 2019	China	Factory visit
44	Roja Kiran Basukala	18-20 Dec, 2019	India,	Workshop on Spectrum Management
45	Surendra Khatri			

अनुसूची: ५

आ.व. २०७६ /७७ मा प्राधिकरणबाट प्रदान गरिएका Short Code Number हरुको विवरण

क) ४ अंकको Toll Free Number हरु

Short Code	Organization/ Vas Operator	Telecom Service Provider
१११५,११३३	श्री स्वास्थ्य मन्त्रालय (स्वास्थ्य सेवा विभाग)	ALL
१२३४	श्री गृह मन्त्रालय	
११४९	श्री गृह मन्त्रालय	
११४१	श्री वैदेशिक रोजगार बोर्डको सचिवालय	
१११०	श्री प्रदेश सरकार आन्तरिक मामिला तथा कानून मन्त्रालय कर्णाली प्रदेश	
११८१,११८६	श्री पोखरा लेखनाथ महानगरपालिका	
११८७	श्री सामाजिक विकास मन्त्रालय, प्रदेश नं. ५	
११४८	श्री मधेशी आयोग	
११४६	श्री राष्ट्रिय स्वास्थ्य शिक्षा, सूचना तथा संचार केन्द्र	

ख) ५ अंकको Short Code हरु

5 Digit Short Code	VAS Operator	Telecom Operator
31033	Telenet Pvt.Ltd.	Smart Telecom
31034	Samaya Technology	NDCL
31035		
31036		
31037	Rocky Mobi Nepal Pvt. Ltd.	NDCL
31038	M/S Music Nepal Pvt. Ltd.	NDCL

32100	VOTO Mobile Pvt. Ltd. (Nepal Office of Viamo Inc.)	NDCL
31040	Swasthya Bima Board	
31000	Prabhu Management Pvt. Ltd.	NDCL
31041	Prabhu Technology	NCELL
37575	American Embassy	NDCL
31042	M/S Harati Computer Services Pvt. Ltd.	NDCL
31043	M/S Aakash Tech Pvt. Ltd.	NDCL
31044		
31045		
31046		Smart Telecom
31047	Telenet	Smart Telecom

अनुसूची: ६

प्राधिकरणबाट आ.व.२०७६/७७ मा Type Approval प्रदान गरिएको उपकरणहरू सम्बन्धी विवरण

१. Type Approval सम्बन्धी विवरण

क्र. सं.	उपकरणको प्रकार	Type Approval प्रदान गरिएको उपकरणहरू सम्बन्धी विवरण	
		Permanent	Provisional
१.	GSM Handset	170	289
२.	CDMA Mobile	0	0
३.	GSM Device	6	22
४.	Satellite Phone	2	1
५.	Satellite Terminal	0	0
६.	Tablet	11	18
७.	Short Range Device	123	256
जम्मा		312	456

२. प्राधिकरणमा आ.व. २०७६/७७ मा IMEI Number सम्बन्धी विवरण

क्र.सं	IMEI Number प्रदान गरिएको उपकरणहरू सम्बन्धी विवरण	
१.	Online (Importer)	76,14,195
२.	Online (Individual)	3,318
जम्मा		76,17,513

**अनुसूची ७:
गुनासो तथा सोको सुनुवाइको विवरण**

(क) Voice सेवा प्रदायकसंग सम्बन्धित गुनासोको सम्बन्धमा

सि.न.	गुनासोको प्रकार	गुनासोको संख्या	गुनासोको प्रकृति	कार्यान्वयनको अबस्था
१.	सेवासंग सम्बन्धित	२३	<ul style="list-style-type: none"> • आवाज नसुनिने • नेटवर्कको समस्या • सेवा अवरुद्ध सम्बन्धमा • पटक पटक फोन काटिने • मर्मत सम्बन्धमा 	
२.	बिलिंगसंग सम्बन्धित	३६	<ul style="list-style-type: none"> • VAS सेवाको Auto Renew सम्बन्धमा • सेवा संचालन नहुँदा पनि रकम काटिएको • बोनस रकमको सम्बन्धमा • रिचार्ज सम्बन्धमा 	
३.	अन्य	१४	<ul style="list-style-type: none"> • टावर हटाइदिने सम्बन्धमा • आफ्नो नाममा रहेको नम्बर स्वीकृति बिना नम्बर अन्यलाई बिक्री गरिएको सम्बन्धमा • सिम कार्ड सम्बन्धमा • अपरिचित नम्बरबाट अनधिकृत कल आउने समस्या • टेलिफोन जडान सम्बन्धमा • PUK Code सम्बन्धमा 	सम्बन्धित प्रा.लि/कम्पनिलाई समस्या समाधान गर्न निर्देशन दिएको ।

(ख) इन्टरनेट सेवाप्रदायकसंग सम्बन्धित गुनासोको सम्बन्धमा

सि.न.	गुनासोको प्रकार	गुनासोको संख्या	गुनासोको प्रकृति	कार्यान्वयनको अवस्था
१.	सेवा संग सम्बन्धित	४४	<ul style="list-style-type: none">• सेवा नचलेको सम्बन्धमा• Bandwidth सम्बन्धमा• सेवा अवरुद्ध सम्बन्धमा• सेवा स्लो भएको सम्बन्धमा• धरौटी सम्बन्धमा• मर्मत सम्बन्धमा• नयाँ जडान सम्बन्धमा	सम्बन्धित प्रा.लि/ कम्पनिलाई समस्या समाधान गर्न निर्देशन दिएको ।
२.	बिलिंग संग सम्बन्धित	८	<ul style="list-style-type: none">• सेवा शुल्क सम्बन्धमा	
३.	अन्य	५	<ul style="list-style-type: none">• ठाउँ सारी सम्बन्धमा• सेवा छुट्याउने सम्बन्धमा	

अनुसूची: ८

प्राधिकरणको विरुद्धमा अदालतमा परेका मुद्दाहरूको विवरण

(क) सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन रहेका मुद्दाहरूको संक्षिप्त विवरण

सि.नं.	मुद्दा दर्ता भएको मिति र मुद्दा नं.	निवेदक	निवेदनको विषय	कैफियत
१.	२०७६/०४/१३ (076-WO-0042)	नेपाल स्याटेलाइट टेलिकम प्रा.लि.	प्राधिकरणको मिति २०७६/०४/१ को निर्णयले निवेदकको अनुमतिपत्र खारेज गर्ने सम्बन्धमा भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाही उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य निवेदन दावी	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको
२.	२०७६/०७/१ (076-WO-0314)	स्मार्ट टेलिकम प्रा.लि	स्मार्ट टेलिकम प्रा.लि.ले प्रदेश नं. ६ र ७ मा दूरसञ्चार विकास विस्तार र संचालन गर्न प्राधिकरणसंग सम्झौता गरेकोमा निवेदक कम्पनीले भौतिक प्रगती नगरेको भनी सुनुवाईको मौका समेत प्रदान नगरी प्राधिकरणबाट सम्झौता खारेजीको प्रक्रिया अगाडि बढाएको हुँदा प्राधिकरणबाट उक्त सम्झौता खारेजी सम्बन्धी भए गरेका सम्पूर्ण निर्णय उत्प्रेषणको आदेशले खारेज गरी पाउँन माग गरिएको	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको
३.	२०७६/०५/११ (076-WO-0179)	नारायण झा	एमडीएमएसको कार्य गर्न सम्झौता गरिएको कम्पनी न्युमेरा मलेशिया सहितको जे.भी. कम्पनीलाई मलेशियामा त्यहाँका मोबाइल प्रयोगकर्ताको डाटा सुरक्षा गर्न नसकेको भनी आरोपित भएका कारण त्यस्तो कम्पनीलाई एमडीएमएसको कार्य गर्न दिँदा नागरिकको संबिधान प्रदत्त गोपनियता सम्बन्धी हकमा आधात पुग्ने प्रबल सम्भावना रहेको साथै सार्वजनिक खरिद ऐन अनुसार समेत खरिद प्रक्रिया नमिलेका कारण सो सम्झौता सम्बन्धमा भए गरेका सम्पूर्ण काम कारवाही उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य निवेदन दावी	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको
४.	२०७६/०८/२३ (076-WO-0506)	वर्ल्डलिक कम्युनिकेशन लि.को तर्फबाट	प्राधिकरणको मिति २०७६/०२/२४ को निर्णय अनुसार निवेदकले ग्राहकहरूबाट Installation	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन

		अ.प्रा. जनसम्पर्क निर्देशक लक्ष्मण यादव	Charge तथा Relocation, Rental Charge (Dark Core Lease, ONU Rental, Fiber Lease) वापत लिएको रकमलाई समेत वार्षिक कूल आम्दानीमा गणना गरी रोयल्टी तथा ग्रामीण दूरसञ्चार र विकास कोष रकम बुझाउन मिति २०७६/०३/०२ मा निवेदकलाई पठाईएको पत्र र तत् सम्बन्धी निर्णय उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य निवेदन दावी रहेको छ ।	अवस्थामा रहेको ।
५.	२०७७/०२/३० (076-wo-0991)	अधिवक्ता आलोक पोखरेल समेत	नेपाल सरकार शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत "वैकल्पिक प्रणालीबाट विधार्थीको सिकाई सहजीकरण निर्देशिका २०७७" को कार्यान्वयनका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार, प्रविधि, उपकरण, शिक्षकको क्षमता वृद्धि लगायतका कार्य गर्न गराउनका लागि र ग्रामीण दुरसंचार कोषको रकम परिचालन गरी सम्पर्ण स्थानीय निकायहरु, स्वास्थ्य संस्थाहरु तथा सामुदायिक विद्यालयमाहरुमा Broadband इन्टरनेट सेवा पुर्याउन परमादेशको आदेश जारी गरी पाउन माग रहेको ।	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।
६.	२०७७/०३/०७ (076-wo-1031)	वर्ल्डलिक कम्युनिकेशन लि. को तर्फबाट लक्ष्मण यादव	महालेखा ५६ अैं प्रतिवेदनमा निवेदक कम्पनीको आ.व.२०७३/०७४ को वित्तीय विवरणमा ग्राहकसंग असुल गरेको मर्मत चार्ज (Support Charge, Annual Maintenance Charge, Technical Charge etc.) शिर्षकमा नियमानुसार ४% ले हुने रकम भुक्तानी गर्न प्राधिकरणबाट २०७६/०२/१० मा भएको पत्राचार उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पाउँ भन्ने मुख्य दावी रहेको । निवेदकलाई मिति २०७६/०२/१० मा मर्मत चार्ज (Support Charge, Annual Maintenance Charge, Technical Charge etc.) रोयल्टी असुल गर्ने सम्बन्धमा गरिएको पत्राचारमा उल्लेख भएको मर्मत चार्ज गैर दूरसञ्चारजन्य	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।

			सेवा भित्र पर्ने देखिएकाले मिति २०७६/०२/१० को पत्र कार्यान्वयन भएमा अपूरणीय क्षति हुने हुँदा उक्त पत्र कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु यथास्थितिमा राख्नु भनी मिति २०७७/०३/०९ को यस अदालतको आदेशलाई रिट निवेदनको अन्तिम किनारा नलागेसम्मको लागि निरन्तरता प्रदान गरिदिएको छ भनि मिति २०७७/०३/१२ मा आन्तरिम आदेश जारी भएको ।	
७	२०७७/०३/०७ (076-wo-1032)	वर्ल्डलिक कम्प्युनिकेशन लि. को तर्फबाट लक्ष्मण यादव	प्राधिकरणको मिति २०७६/१०/२८ को पत्र द्वारा आ.व. २०७५/०७६ को वित्तीय विवरण अनुसार रोयल्टी तथा RTDF रकम बुझाउन गरिएको पत्राचार उत्प्रेषणको आदेशले बढर गरी पाउँ भन्ने मुख्य निवेदन दावी रहेको । निवेदकलाई मिति २०७६/१०/२८ मा के कुन प्रकृतिको आयमा रोयल्टी लगाइएको भन्ने कुराको स्पष्ट रुपमा उल्लेख नगरी विना आधार पत्राचार गरेकाले उक्त पत्र कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु यथास्थितिमा राख्नु भनि मिति २०७७/०३/०९ को यस अदालतको आदेशलाई रिट निवेदनको अन्तिम किनारा नलागेसम्मको लागि निरन्तरता प्रदान गरिदिएको छ भनि मिति २०७७/०३/१२ मा आन्तरिम आदेश जारी भएको ।	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।
८.	२०७७/०३/०७ (076-wo-1034)	बरिष्ठ अधिवक्ता नारायण झा	देशभरका सामुदायिक विद्यालयहरुमा आईटी ल्याब स्थापना गर्नका लागि OBCI/MAX/NEPA(JV) कम्पनीलाई दिईएको ठेक्का सम्झौता उत्प्रेषणको आदेशले बढर गरी आर्थिक तथा सामाजिक रुपमा पछाडि परेका वर्गका नागरिकका छोराछोरी अध्ययनरत सामुदायिक विद्यालयहरुमा आईटी ल्याब स्थापना तथा संचालन गर्नु गराउनु भनी परमादेश लगायतका आदेशको माग रहेको ।	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।
९.	२०७७/०३/२४ (076-WO-1089)	वर्ल्ड लिंक कम्प्युनिकेशन लि. को तर्फबाट लक्ष्मण यादव	दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट मिति २०७६/११/०२ मा प्रकाशित RFA No.01/NTA/2076/77 को बोलपत्र सूचनालाई निलम्बनमा राख्ने गरी मिति २०७६/११/०५ प्रकाशित सूचना एवं	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा

			तत्सम्बन्धमा भएको निर्णय सम्बन्धी सम्पूर्ण कामकारवाही उत्प्रेषणको आदेशले वदर गरी बोलपत्रको निलम्बनको फुकुवा गरी निवेदक कम्पनीको बोलपत्रलाई समेत समावेश गरी कानुन बमोजिम मूल्यांकन लगायतका कार्य गर्न गराउन भनी परमादेशको माग रहेको ।	रहेको ।
१०.	२०७७।०३।२४ (076-WO-1090)	वर्ल्ड लिंक कम्युनिकेशन लि. को तर्फबाट लक्ष्मण यादव	दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट मिति २०७६/११/०१ मा प्रकाशित IFA No.03/NTA/2076/77 को बोलपत्र सूचनामा रिट निवेदकको बोलपत्र निवेदन मूल्यांकन नगर्ने गरी भएको कार्य एवं तत्सम्बन्धमा भएको अन्य काम कारवाही एवं कागजात उत्प्रेषणको आदेशले वदर गरी निवेदक कम्पनीलाई बोलपत्रमा सहभागी हुन योग्य गराई निष्पक्ष मूल्यांकन कार्य गर्नु गराउनु भनी परमादेशको माग रहेको छ ।	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।
११.	२०७७।०३।२४ (076-WO-1091)	वर्ल्ड लिंक कम्युनिकेशन लि. को तर्फबाट लक्ष्मण यादव	दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट मिति २०७६/१०/१७ मा प्रकाशित RFA No.02/NTA/2076/77 को बोलपत्र सूचनामा रिट निवेदकको बोलपत्र निवेदन मूल्यांकन नगर्ने गरी भएको कार्य एवं सुबिसु केवल नेट प्रा.लि. लाई बोलपत्र प्रदान गर्ने गरी भएको मूल्यांकन, निर्णय एवं मिति २०७७/०३/११ को पत्र एवं तत्सम्बन्धमा भएको अन्य कामकारवाही एवं भविष्यमा हुने सम्पूर्ण कामकारवाही उत्प्रेषणको आदेशले वदर गरी निवेदक कम्पनीलाई बोलपत्रमा सहभागी हुन योग्य गराई निष्पक्ष मूल्यांकन कार्य गर्नु गराउनु भनी परमादेशको माग रहेको ।	सर्वोच्च अदालतमा विचाराधीन अवस्थामा रहेको ।

(ख) उच्च अदालत पाटनमा दायर भएको मुद्दाको संक्षिप्त विवरण

सि. नं.	मुद्दा दर्ता भएको मिति र मुद्दा नं.	निवेदक	निवेदनको विषय	कैफियत
१.	२०७६/०७/०८ (076-WO-0279)	जगदम्बा मोवाइल	निवेदक रियलमी ब्रान्डको मोवाइल सेट नेपाल राज्यभर बिक्री वितरण गर्न पाउने गरी एजेन्टको रूपमा नियुक्ति भएको हुँदा निवेदकले मात्रै आयात गर्न पाउने उपकरणहरूलाई प्राधिकरणले पशुपति ट्रेड लिंकलाई समेत टाइप अप्रुभल सर्टिफिकेट (Type Approval Certificate-TAC) प्रदान गरेको हुँदा उक्त निर्णयउत्प्रेषणको आदेशद्वारा बदर गरी पाउँ भन्ने दावी	रिट निवेदन फिर्ता लिएको

(ग) श्री सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयमा दायर भएको मुद्दाको संक्षिप्त विवरण

सि. नं.	मुद्दा दर्ता भएको मिति र मुद्दा नं	निवेदक	निवेदनको विषय	कैफियत
१.	२०७६/११/०१ मुद्दा नं.४७	Techmind s Network Pvt.Ltd.	नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणबाट Invitation for application To build Broadband Network and provide internet Access Connectivity Service in 5 District (Dang, Banke, Bardiya, Kailaili, and Kanchanpur) Nepal IFA No.01/NTA/2076/077 मा प्रकाशित थियो उक्त सूचनामा बमोजिम निवेदकले अस्वभाविक रुपमा अनुदान माग गरेको भन्ने तथ्य देखाई निवेदकलाई छनौट हुनबाट बन्चित गरी बोलपत्र तथा खरिद प्रक्रिया नै रद्द गर्ने निर्णय भएको हुँदा उक्त निर्णय उपर पुनरावलोकनको गरी आदेश जारी हुन माग गरिएको सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा २६(१) को (क), (क१), (ख), (ग) र उपदफा (६) तथा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरण खरिद विनियमावली, २०७३ को विनियम ८६(१) को (क), (ख), (ग), (घ) र उपविनियम (६) को अवस्थामा मात्र सार्वजनिक निकायले बोलपत्र अस्वीकृत गर्न वा खरिद कारवाही रद्द गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणले यो खरिद कारवाही रद्द गर्दा ९०% भन्दा बढी अस्वभाविक रुपमा अनुदान माग गरेको आधारमा खरिद प्रकृया रद्द गर्ने निर्णय गरी मिति २०७६/१०/१४ को पत्रद्वारा जारी गरेको सूचना सो हदसम्म सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा ५०(५)(ख)(२) बमोजिम रद्द गर्न आदेश दिइएको छ	फैसला भई सकेको

अनुसूची: ९

आ.ब २०७६/०७७ मा प्रदान गरिएका अनुमतिपत्र सम्बन्धी बिबरण

S.N.	Particular	Issuance Date (MM/DD/YY)	Valid Till (MM/DD/YY)
1.1	Internet (with E-Mail) Service		
1	World FiberNet Pvt. Ltd., Nuwakot.	4/12/2076	4/11/2081
2	Swift Net Net Pvt. Ltd, Okhaldhunga.	4/13/2076	4/12/2081
3	Pals Network Pvt .Ltd.,Rupandehi.	5/25/2076	5/24/2081
4	Life Net Pvt. Ltd.Surkhet.	5/30/2076	5/29/2081
5	Waling Internet Pvt .Ltd.Syangja.	6/8/2076	6/7/2081
6	Lumbini Max Digital Cable Net Pvt. Ltd., Rupandehi.	7/20/2076	7/19/2081
7	Super Sitapaila Cable Net Pvt. Ltd.kathmandu.	8/19/2076	8/18/2081
8	Rapid Unique Network Pvt. Ltd.,Tanahun.	8/19/2076	8/18/2081
9	Broad Band Nepal Pvt. Ltd. Rupandehi.	8/20/2076	8/19/2081
10	Neo Link Pvt. Ltd. Salyan.	8/22/2076	8/21/2081
11	Aone Network Pvt.Ltd., Gorkha.	8/29/2076	8/28/2081
12	Dolfin Net Communication Pvt.Ltd.Prasa.	9/6/2076	9/5/2081
13	C.Data Communication Pvt.Ltd.Prasa.	10/19/2076	10/18/2081
14	Sarathi Communication Network Pvt. Ltd., Darchula.	11/6/2076	11/5/2081
15	Dish Media Network limited, Lalitpur.	11/13/2076	11/12/2081
16	Fiber World Communication Pvt. Ltd., Nawalparasi.	12/10/2076	12/9/2081
1.2	Network Service Provider		
1	Parsa Telecommunication Pvt. Ltd., Parsa.	4/22/2076	4/21/2081
2	Barahi Internet Technologies Pvt. Ltd.,Kaski.	8/29/2076	8/28/2081
3	Firstlink Communications Pvt. Ltd., Jhapa.	9/22/2076	9/21/2081
4	Dish Media Network limited, Lalitpur.	11/28/2076	11/27/2081

1.3	Rural VSAT User		
1	Nepal Investment Bank Limited. Durbar Marg, Kathmandu (Khambu Pasanganmu Rural Municipality-5, Solukhumbu).	4/21/2076	4/20/2081
2	Nepal Investment Bank Limited., Durbar Marg, Kathmandu (Khambu Pasanganmu Rural Municipality-1, Solukhumbu).	4/21/2076	4/20/2081
3	Nepal Investment Bank Limited., Durbar Marg, Kathmandu (Pauwadumma Rural Municipality-2, Changre, Bhojpur).	9/27/2076	9/26/2081

अनुसूची: १०

आ.ब २०७६/०७७ सम्म संचालनमा रहेका अनुमतिपत्र सम्बन्धी बिबरण

S.No	Name of the Services	Number of the licensee
1.	Basic Telecommunications Service	2
2.	Basic Telephone Service	2
3.	GSM Cellular Mobile Service	2
4.	Network Service Provider	17
5.	VSAT Users	8
6.	Internet (With E-mail) Service	125
7.	GMPCS Service	2
8.	Rural Telecom Service	1
9.	Limited Mobility Service	1
10.	International Trunk Telephone Service	1
11.	VSAT Users (Rural Area)	27
12.	Internet (With Email) Service in Rural Area	3
	Total	190

अनुसूची: ११

आ.ब २०७६/०७७ मा खारेज गरिएका अनुमतिपत्रहरूको विवरण

S.N	Particular	Date of Issue	Cancelled date
Internet/Email			
1	Fiber Online Pvt. Ltd., Jawalakhel, Lalitpur.	9/23/2066	9/23/2076
2	Earth Link Communication Enterprises Pvt. Ltd., Dhanusa.	4/2/2073	10/19/2076
Network Service Provider			
1	Itel Communication Pvt.Ltd. Lalitpur	6/13/2071	4/29/2076
Limited Mobility			
1	C. G. Communications Pvt. Ltd., Kathmandu (For Baglung,Palpa,Kanchanpur,Dadeldhura,Baitadi, Bardia,Dailekh)	10/19/2066	10/19/2076

अनुसूची: १२

आ.ब २०७६/०७७ मा नबिकरण गरिएका अनुमतिपत्रहरूको विवरण

S.N	Particular	Issuance Date	Valid Till
<u>GSM Cellular Mobile</u>			
1	Nepal Doorsanchar Company Limited, Bhadrakali, Kathmandu.	1/29/2056	1/28/2081
2	Ncell Pvt. Limited, Nakkhu, Lalitpur.	5/16/2061	5/15/2081
<u>Network Service Provider</u>			
1	Mercantile Communications Pvt. Ltd., Durbar Marg, Kathmandu.	2/6/2056	2/5/2081
2	World Link Communications Pvt. Ltd., Jawalakhel, Lalitpur.	4/19/2056	4/18/2081
3	BroadLink Network & Communication Pvt. Ltd., Sanepa, Lalitpur.	11/14/2066	11/13/2081
<u>VSAT User</u>			
1	Mercantile Communication Pvt. Ltd., Durbar Marga, Kathmandu.	7/18/2056	7/17/2081
2	Mercantile Communications Pvt. Ltd., Kathmandu Terminal License Amendment From Hetauda Municipality, Makwanpur. (B)	9/8/2056	9/7/2081
3	Bhote Koshi Power Company Ltd., Tahachal, Kathmandu.	8/22/2062	8/21/2082
<u>Internet/Email</u>			
1	Infocom Pvt. Ltd., Hattisar, Kathmandu.	3/15/2056	3/14/2081
2	Regmi Media Inc. Pvt. Ltd. Si.Na.Pa.-9, Bhairahawa Rupandehi.	6/23/2071	6/22/2081
3	Net Max Technologies Pvt. Ltd, Anamnagar, Kathmandu.	7/29/2066	7/28/2081
4	I.B.Sys. Solution Nepal Pvt. Ltd., Sinamangal, Kathmandu.	5/27/2065	5/26/2080
5	Pokhara Internet Pvt. Ltd., Gaira Patan, Pokhara, Kaski.	11/14/2066	11/13/2081
6	Nepal Doorsanchar Company Limited, Bhadrakali, Kathmandu.	1/15/2057	1/14/2082
7	Cherry World Communication Pvt. Ltd., 8th Floor, Mathuri Sadan-Ravibhawan, Kathmandu.	1/29/2067	7/28/2082
8	Telnet Internet Pvt. Ltd., Hemja-27, Pokhara.	11/1/2071	10/30/2081
9	Hawk Net Pvt. LTd., Birgunj Submetropolitan-4, Parsa.	2/11/2072	2/10/2082
10	Classic Tech Pvt. Ltd., New Baneshwor, Kathmandu	5/13/2067	5/12/2082

11	Barahi Internet Technologies Pvt. Ltd Srijana Chowk, Pokhara, Kaski License Name Amendment from Betal Networks Pvt. Ltd. Dated 2070/10/23	3/2/2067	3/1/2082
12	I. Zone Pvt. Ltd Urlabari-2, Morang License Name Amendment from Y. Zone Pvt.Ltd., Dated 2075/08/17.	4/7/2072	4/6/2082
13	Doen Net Pvt. Ltd., Bharatpur Sub-MertoPolitian-2, Chitwan License Name and Address Amendment from Chitrawan Unique Net Pvt.Ltd., Bharatpur Municipality-4, Chitwan Dated 2073/12/15.	6/6/2072	6/5/2082
14	P.D.S. Server Network Pvt. Ltd., Padampur-4, Chitawan.	4/1/2072	3/31/2082
<u>Internet/Email (Rural)</u>			
1	Everest Link Pvt. Ltd. Pandol Marga, Baluwatar, kathmandu.	10/13/2071	10/12/2081

अनुसूची १३:

आ.ब २०७६/०७७ मा प्राधिकरणबाट भएका विदेशी मुद्रा सिफारिस सम्बन्धी विवरण

S. No.	Name of Service Provider	Total Amount In NRs	Percentage
1	Nepal Telecom, Bhadrakali, Kathmandu	7,927,500.00	0.26
2	Ncell Pvt. Ltd., Nakkhu, Lalitpur	128,840,349.85	4.28
3	Smart Telecom Pvt. Ltd., Kumaripati, Lalitpur	7,201,720.88	0.24
4	Communications and Communicate Pvt. Ltd., Panipokhari, Kathmandu	161,876,787.60	5.38
5	Mercantile Communication Pvt. Ltd., Durbar Marg, Kathmandu	59,050,444.80	1.96
6	Constellation Pvt. Ltd. Pulchowk, Lalitpur	4,273,175.80	0.14
7	Subisu Cable Net Pvt. Ltd., Baluwatar, Kathmandu	330,363,489.96	10.97
8	World Link Communication limited, Jawalakhel, Lalitpur	1,556,084,000.00	51.68
9	Classic Tech Pvt. Ltd., New Baneshwor,	219,584,578.63	7.29
10	Techminds Network Pvt. Ltd., Bharatpur, Chitwan	177,925,975.70	5.91
11	Vianet Communications Pvt. Ltd., Jawalakhel,	352,674,057.57	11.71
12	Broadlink Network & Communication Pvt .Ltd., Sanepa, Lalitpur	5,104,567.20	0.17
	Total	3,010,906,647.99	100.00

अनुसूची १४:

सेवा प्रदायकको हाल कायम रहेको Voice सेवाको स्वीकृत महशुल दरको विवरण

१. Nepal Doorsanchar Company Limited (NDCL)

Service		Tariff (Rs.)
From	To	
PSTN/GSM POSTPAID	Ncell	Postpaid/Prepaid
GSM Prepaid/CDMA Prepaid		Postpaid
		Prepaid
CDMA Postpaid		Postpaid
	Prepaid	

Service		Tariff (Rs.)
From	To	
PSTN/GSM Postpaid	SMART	1.50
GSM Prepaid/CDMA Prepaid	SMART	2.00
CDMA Postpaid	SMART	1.50

२. Ncell P.Ltd.

Service		Tariff (Rs.)/Minute
From Ncell	To	
Postpaid	Ncell	Postpaid/Prepaid
	NDCL	PSTN
		GSM Postpaid /Prepaid
		CDMA Postpaid/Prepaid
	SMART Telecom P.Ltd	
		PSTN

Prepaid	NDCL	GSM Postpaid/Prepaid	1.99/min
		CDMA Postpaid/Prepaid	
	Ncell	Postpaid/Prepaid	
	SMART Telecom P.Ltd		

३.. SMART Telecom P. Ltd. (SMART)

Service			Tariff (Rs.)/Minute
From SMART	To		
SMART	SMART		1.50
	NDCL	PSTN/GSM Postpaid/Prepaid/CDMA Postpaid/Prepaid	1.50
	Ncell	Postpaid/Prepaid	

४ . सेवा प्रदायकको हाल कायम रहेको Data सेवाको स्वीकृत महशुल दरको विवरण

S.N.	Operator's Name	Tariff (Without Tax)	Remarks
1.	Nepal Telecom	Rs. 1 Per MB	
2.	Ncell Pvt. Ltd.	Rs. 2 Per MB	
3	Smart Telecom Pvt. Ltd.	Rs. 1.5 Per MB	

अनुसूची: १५

ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोष परिचालन गरी सञ्चालित परियोजनाहरूको विवरण

क) Backbone Project

S. No.	Project Name	Provinces	Selected Licensed Operator	Project Progress (%)	Contract Amount (in Million)
1	District Optical Fiber Network along Mid-Hill Highway (Eastern)	Province 1, 2 and Bagmati	Nepal Doorsanchar Company Limited	13.1	4873.6
2	District Optical Network in Province 4 and 5	Gandaki and Province 5	United Telecom Ltd.	-	2,010.00
3	District Optical Network in Province 6 and 7	Karnali and Sudurpaschim Province	Nepal Doorsanchar Company Limited	-	3,008.10
TOTAL					9,891.70

ख) Broadband Project

S. No.	Build Broadband Network and Provide Internet Access Connectivity Services	Districts	Selected Licensed Operator (SLO)	Progress	Contract Amount (in Million)	Monitoring And Verification Consultant	Remarks
1	Earthquake Affected 4 Districts	Kavrepalanchok, Nuwakot, Rasuwa, Sindhupalchok	Nepal Doorsanchar Company Limited	100%	211.67	Smart Management & Research Team Pvt. Ltd.	Phase II Reverification by Consultant Ongoing

2	Earthquake Affected 7 Districts (Package B)	Dolakha, Okhaldhunga, Ramechhap, Sindhuli	Mercantile Communications Pvt. Ltd.	100%	235.00	Women and Environment Council, Integrated Office Center, Shyam International Pvt. Ltd., CIS Pvt. Ltd.	Performance Monitoring of 47 Sites Remaining
3	Earthquake Affected 7 Districts (Package A)	Dhading, Gorkha, Makwanpur	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	100%	207.08	Mahakali Mechi Technologies and Suppliers Pvt. Ltd., Microtech Energy Pvt. Ltd.	Monitoring and Verification Completed!
4	Eight Districts of Karnali province and Province 5 (Package B)	Jajarkot, Kalikot, Rolpa, Rukum (East Part), Rukum (West Part)	WorldLink Communications Pvt. Ltd.	100%	246.57	Civil Informatics and Solutions Pvt. Ltd. (CIAS)	Phase II Monitoring by Consultant Completed!
5	Eight Districts of Karnali Province (Package A)	Dolpa, Humla, Jumla, Mugu	WorldLink Communications Pvt. Ltd.	100%	207.90	Geocom Pvt. Ltd.	Phase II Monitoring and Verification by Consultant Ongoing
6	Eight Districts of Province 2 (Package B)	Bara, Parsa, Rautahat, Sarlahi	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	100%	384.49	Tarapunja Engineering & Research Pvt. Ltd.	Phase II Monitoring by Consultant Completed!
7	Eight Districts of Province 2 (Package A)	Dhanusa, Mahottari, Saptari, Siraha	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	100%	314.47	Tangent Pvt. Ltd.	Phase II Monitoring by Consultant Completed!

8	Seven Districts of Sudurpaschim Province(Package A)	Baitadi, Dadeldhura, Darchula, Doti	Vianet Communication Pvt. Ltd.	100%	260.27	Maxtech Study and Services	Phase II Reverification by Consultant Ongoing
9	Three Districts of Province 1	Sankhuwasabha, Solukhumbu, Taplejung	Mercantile Communications Pvt. Ltd.	100%	208.00	Microtech Energy – Everest Telecom JV	Phase I Monitoring by Consultant Completed
10	Seven Districts of Sudurpaschim Province(Package B)	Achham, Bajhang, Bajura	Mercantile Communications Pvt. Ltd.	100%	260.40	Dream Geo Pvt. Ltd.	Phase I Monitoring by Consultant Completed
11	Three Districts of Karnali Province	Dailekh, Salyan, Surkhet	Techmin ds Network Pvt.Ltd.	100%	138.43	Mahakali Mechi Technologies and Suppliers Pvt. Ltd.	Phase II Monitoring by Consultant Completed!
12	Five Districts of Province 1	Bhojpur, Dhankuta, Khotang, Panchthar, Terhathum	Techmin ds Network Pvt.Ltd.	50%	187.97	Maha Rudra Pvt. Ltd	Phase I Monitoring by Consultant Completed
13	Five Districts of Gandaki Province	Kaski, Lamjung, Parbat, Syangja, Tanahu	WorldLink Communications Pvt. Ltd.	20%	148.80	Teleglobe Solutions Pvt.Ltd.	-
14	Four Districts of Province 4	Baglung, Manang, Mustang, Myagdi	Techmin ds Network Pvt.Ltd.	50%	94.55	Consultant Not Assigned yet!	-

15	Five Districts of Province 1	Illam, Jhapa, Morang, Sunsari, Udayapur	Techmin ds Network Pvt.Ltd.	-	469.98	Consultant Not Assigned yet!	-
16	Five Districts of Province 5 and Sudurpaschim Province	Banke, Bardiya, Dang, Kailali, Kanchanpur	Techmin ds Network Pvt.Ltd.	-	909.96	Consultant Not Assigned yet!	-
17	Five Districts of Province-3, Gandaki and Province-5	Chitwan, Nawalpur, Nawalparasi, Rupandehi and Kapilbastu	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	-	784.16	Consultant Not Assigned yet!	-
18	Four Districts of Province- 5	Gulmi, Palpa, Arghakhachi and Pyuthan	-	-	-	-	Selection of Operator is Under Evaluation Process.
TOTAL					5,269.77		

अनुसूची: १६

आ.व २०७६/७७ को वासलात (अपरिस्कृत)

Particular	This Year	Prev. Year
ASSETS		
CURRENT ASSETS		
CASH & BANK BALANCE	21,788,468,914.66	29,531,070,678.68
PREPAID, LOAN, ADVANCES & DEPOSITS	64,173,324.43	57,659,205.88
ADVANCE INCOME TAX	10,860,154,830.33	5,730,806,790.55
ADVANCE PAYMENT	2,856,878,079.78	1,848,362,121.91
DEPOSITS	2,585,401.00	2,585,401.00
STAFF ACCOUNTS	861,777.84	145,278.56
TRADE & OTHER RECEIVABLE		
SUNDRY DEBTORS	4,079,477,254.35	4,899,103,630.37
TRADE & OTHER RECEIVABLE Total	4,079,477,254.35	4,899,103,630.37
CURRENT ASSETS Total	39,652,599,582.39	42,069,733,106.95
FIXED ASSETS	115,643,016.75	94,707,024.03
ACCUMULATED DEPRECIATION	-13,957,015.03	-13,957,015.03
INTANGIBLE ASSETS	4,922,059.70	3,292,068.00
WORK IN PROGRESS	7,641,257.56	5,925,405.56
INTANGIBLE ASSETS Total	12,563,317.26	9,217,473.56
FIXED ASSETS Total	114,249,318.98	89,967,482.56

ASSETS Total	39,766,848,901.37	42,159,700,589.51
LIABILITIES		
RESERVE AND SURPLUS	18,579,720,536.80	11,237,399,645.74
LIABILITIES Total	18,579,720,536.80	11,237,399,645.74
LIABILITIES		
CURRENT LIABILITIES & PROVISION		
CURRENT LIABILITIES		
ADVANCE INCOME FROM LICENSEE		
BASIC TEL-ADVANCE INCOME	1,136,900,000.00	1,235,733,000.00
GMPCS-ADVANCE INCOME	840,000.00	1,400,000.00
INT. TRUNK TEL. SERVICE-ADVANCE INCOME	22,500,000.00	33,750,000.00
ISP-ADVANCE INCOME	17,274,144.00	16,584,000.00
MOBILE TEL-ADVANCE INCOME	8,151,200,000.00	4,189,000,000.00
RTS-ADVANCE INCOME	14,899.10	19,865.48
VSAT PROVIDER-ADVANCE INCOME	22,300,000.00	18,150,000.00
VSAT USER-ADVANCE INCOME	185,380.00	172,652.00
ADVANCE INCOME FROM LICENSEE Total	9,351,214,423.10	5,494,809,517.48
DEFERRED TAX LIABILITIES	23,227,288.24	23,227,288.24
DEPOSIT LIABILITIES	120,802,550.08	63,476,972.14
OTHER LIABILITIES	11,091.65	11,091.65
SUNDRY CREDITORS	475,068.40	698,216.17
CURRENT LIABILITIES Total	9,495,730,421.47	5,582,223,085.68
PROVISIONS		
EMERGENCY FUND	1,240,322.24	1,093,408.04

GRATUITY FUND PROVISION	51,585,000.49	51,585,000.49
LEAVE PROVISION	17,336,648.08	18,503,024.08
MEDICAL FUND PROVISION	17,831,734.24	13,178,643.26
PROVISION FOR EXPENSES	2,664,141.14	20,604,459.16
PROVISION FOR INCOME TAX	3,228,547,279.30	3,228,547,279.30
STAFF WELFARE FUND PROVISION	21,253,068.44	17,520,370.80
PROVISIONS Total	3,340,458,193.93	3,351,032,185.13
CURRENT LIABILITIES & PROVISION Total	12,836,188,615.40	8,933,255,270.81
FUNDS		
RESERVES AND SURPLUS		
RTDF FUND	8,350,939,749.17	21,989,045,672.96
RESERVES AND SURPLUS Total	8,350,939,749.17	21,989,045,672.96
FUNDS Total	8,350,939,749.17	21,989,045,672.96
LIABILITIES Total	21,187,128,364.57	30,922,300,943.77

अनुसूची: १७

आ.व २०७६/७७ को आय विवरण (अपरिष्कृत)

Particular	Schedule	This Year	Prev Year
Income			
NON OPERATING INCOME		2,950,000.00	150,000.00
NON OPERATING INCOME		706,769,883.28	396,722,599.99
OPERATING INCOME		8,126,270,474.38	8,124,745,510.38
Total Income		8,835,990,357.66	8,521,618,110.37
Expenditure			
DEPRECIATION			7,058,160.77
EXPENSES		173,005,500.68	164,715,721.90
EXPENSES		1,707,202.00	1,884,434.00
EXPENSES		1,301,259,456.83	49,906,912.23
EXPENSES		754,208.00	
EXPENSES		8,078,160.00	7,867,979.00
PROVISIONS EXP.		8,864,939.09	32,606,911.83
PROVISIONS EXP.			2,091,815,146.88
Total Expenditure		1,493,669,466.60	2,355,855,266.61
Operating Profit		7,342,320,891.06	6,165,762,843.76
Indirect Expenses			
Earning Before Tax (EBT)		7,342,320,891.06	6,165,762,843.76
Tax Expenses			
Net Profit		7,342,320,891.06	6,165,762,843.76

अनुसूची: १८

आ व.२०७६ /७७ मा सेवा प्रदायकहरूले नेपाल सरकारलाई बुझाएको रोयल्टी (थप दस्तुर सहित)
रकमको विवरण

S.N.	Name of the Licensee	Total Received
1	Acme Technical Institute Pvt. Ltd.	522,136.00
2	Arrownet Pvt. Ltd.	1,171,366.00
3	Air Network Pvt. Ltd.	135,636.00
4	Access World Tech Pvt. Ltd.	60,538.00
5	Alisha Communication Link Pvt.	82,302.00
6	Askina Cable Network Pvt. Ltd.	120,515.00
7	AirLink Communication Service Provider Pvt. Ltd.	40,182.00
8	Asia Net and Communication Pvt. Ltd.	634.00
9	Broad Link Network & Commun. Pvt. Ltd.	6,599,152.00
10	Barahi Internet Technologies Pvt.Ltd.	823,800.00
11	Broadband Solutions Pvt. Ltd.	63,430.00
12	Communications & Communicate Nepal P.Ltd.	8,709,623.00
13	Constellation Pvt. Ltd.	188,572.00
14	Cherry World Communication Pvt. Ltd.	493,190.00
15	City Net Pvt. Ltd.	20,520.00
16	Cosmic Net Pvt. Ltd.	164,451.00
17	Chitwan Network Pvt. Ltd.	30,848.00
18	Doen Net Pvt. Ltd.	560,432.00
19	Direct Media Pvt. Ltd	27,764.00
20	EastLink Technology Pvt.Ltd	760,000.00
21	Everest Link Pvt. Ltd.	561,844.04

22	Earth Link Communication Enterprises Pvt. Ltd.	40,105.00
23	Firstlink Communications Pvt. Ltd.	164,365.00
24	Fibertel Fibernet Pvt. Ltd.	122,216.00
25	Gandaki Communication Pvt.Ltd.	81,000.00
26	Galkot Link Pvt. Ltd.	80,000.00
27	G.R.S.Link Internet Service Pvt.	10,890.00
28	Goreto Communication Pvt. Ltd.	6,785.00
29	Himalayan Online Services Pvt .Ltd.	2,251,329.00
30	Hawk Net Pvt. Ltd.	51,176.00
31	Himalayan Gorkha Net Pvt. Ltd.	64,900.00
32	I4 Technologies Pvt. Ltd.	169,670.00
33	Infocom Pvt. Ltd.	151,582.00
34	Interweb Network Pvt.Ltd.	105,612.00
35	I. Zone Pvt. Ltd.	422,094.00
36	Infonet Communication Pvt. Ltd.	83,114.00
37	Japan Nepal Inf. Commun. Technology P.Ltd.	140,932.00
38	Kriti Darshan Media Pvt. Ltd	104,048.00
39	Kshireswar Network Pvt. Ltd.	60,000.00
40	Karnali Network Services Pvt. Ltd.	44,190.00
41	Loop Networks Pvt. Ltd.	369,147.32
42	L.N.T. Infotech Pvt. Ltd.	50,262.00
43	Limpid I.C.T. Solution Pvt. Ltd.	31,858.00
44	Metrolink Business Group Pvt. Ltd.	72,288.00
45	Meta Link Pvt. Ltd.	46,940.00
46	Mahakali Digital Network Pvt. Ltd.	250.00
47	Max Net Solutions Pvt. Ltd.	44,320.00

48	Nepal Doorsanchar Company Limited.	1,473,594,023.00
49	Ncell Private Limited.	2,211,357,323.66
50	Nepal Net Sanchar.	23,690.00
51	Net Max Technologies Pvt.ltd.	432,733.00
52	Next geekers Pvt. Ltd.	32,637.00
53	Nepal Air Link Pvt. Ltd.	5,600.00
54	Pokhara Internet Pvt.Ltd.	1,114,530.00
55	P.D.S Server Network Pvt. Ltd.	538,964.00
56	Pathibhara Network Pvt. Ltd.	112,777.00
57	Prabhu Digital Pvt. Ltd.	1,880.00
58	Prime Network Pvt. Ltd.	118,048.00
59	Robin Shrestha, Repre. SITA.	579,282.00
60	Regmi Media Inc. Pvt. Ltd.	194,831.00
61	Reliant Techno Networking Pvt. Ltd.	162,207.00
62	Simple Media Network Pvt. Ltd.	24,582.00
63	Smart Telecom Pvt. Ltd.	28,367,030.00
64	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	54,751,951.17
65	Sustainable Network Pvt. Ltd.	137,725.00
66	Simrik Internet Pvt. Ltd.	102,800.00
67	Shikhar Net Pvt. Ltd.	39,654.00
68	Sky Broadband Pvt. Ltd. Lalitpur	144,023.00
69	Shangrila Informatics Pvt. Ltd.	30,110.00
70	Surkhet Cable Net T. V. Pvt. Ltd.	139,510.00
71	Sinko I.T. Engineering Pvt. Ltd.	9,280.00
72	Syangja Media Pvt. Ltd.	62,222.00
73	Telnet Internet Pvt. Ltd.	185,022.00

74	T.P. Link Network Pvt. Ltd.	25,950.00
75	Ultranet Communication Pvt. Ltd.	215,000.00
76	Unified Communication Pvt. Ltd.	153,713.00
77	Vianet Communications Pvt. Ltd.	25,560,170.00
78	V.N.S Technology Pvt. Ltd.	34,142.00
79	Virtual Network Pvt. Ltd.	100,726.00
80	World Link Communications Limited	122,709,415.96
81	Web Networks Pvt. Ltd.	190,768.00
	Total	3,947,158,328.15

अनुसूची: १९

आ.व.२०७६/७७ मा सेवा प्रदायकहरूले ग्रामीण दूरसञ्चार विकास कोषमा बुझाएको (थप दस्तुर सहित) रकमको विवरण

S.N.	Name of the Licensee	Total Received
1	Acme Technical Institute Pvt. Ltd.	260,155.00
2	Arrownet Pvt. Ltd.	642,272.00
3	Access World Tech Pvt. Ltd.	30,269.00
4	Alisha Communication Link Pvt.	41,152.50
5	Askina Cable Network Pvt. Ltd.	65,400.00
6	AirLinik Communication Service Provider Pvt. Ltd.	16,300.00
7	Asia Net and Communication Pvt. Ltd.	317.00
8	Broad Link Network & Commun. Pvt. Ltd.	1,223,696.00
9	Barahi Internet Technologies Pvt.Ltd.	380,023.00
10	Big Marshyandi Net Pvt. Ltd.	34,719.57
11	Broadband Solutions Pvt. Ltd.	31,715.00
12	Bihunkot Internet Pvt. Ltd.	31,580.00
13	Communications & Communicate Nepal P.Ltd.	4,354,812.00
14	Constellation Pvt. Ltd.	94,286.00
15	Cherry World Communication Pvt. Ltd.	246,700.00
16	Classic Tech Pvt.Ltd.	7,731,909.52
17	City Net Pvt. Ltd.	10,300.00
18	Cosmic Net Pvt. Ltd.	82,200.00
19	Chitwan Network Pvt. Ltd.	30,242.00
20	Doen Net Pvt. Ltd.	348,628.00
21	Direct Media Pvt. Ltd	14,977.00
22	EastLink Technology Pvt.Ltd	380,000.00

23	Everest Link Pvt. Ltd.	297,000.00
24	Everest Wireless Network Pvt. Ltd.	393,121.00
25	Earth Link Communication Enterprises Pvt. Ltd.	30,078.00
26	Firstlink Communications Pvt. Ltd.	82,183.00
27	Fibertel Fibernet Pvt. Ltd.	91,662.00
28	Gandaki Communication Pvt.Ltd.	50,036.00
29	Galkot Link Pvt. Ltd.	42,000.00
30	G.R.S.Link Internet Service Pvt.	8,168.00
31	Goreto Communication Pvt. Ltd.	3,393.00
32	Himalayan Online Services Pvt .Ltd.	1,125,667.00
33	Hawk Net Pvt. Ltd.	25,600.00
34	Himalayan Gorkha Net Pvt. Ltd.	23,295.00
35	I.B. system solution Nepal Pvt. Ltd.	102,000.00
36	I4 Technologies Pvt. Ltd.	84,835.00
37	Infocom Pvt. Ltd.	76,621.00
38	Interweb Network Pvt.Ltd.	52,810.00
39	I. Zone Pvt. Ltd.	211,048.00
40	Infonet Communication Pvt. Ltd.	47,985.00
41	Japan Nepal Inf. Commun. Technology P.Ltd.	70,466.00
42	Kriti Darshan Media Pvt. Ltd	52,024.00
43	Kshireswar Network Pvt. Ltd.	30,000.00
44	Konnect Nepal Networks Pvt. Ltd.	448,858.00
45	Karnali Network Services Pvt. Ltd.	22,095.00
46	KCN Net Pvt. Ltd.	116,752.00
47	Loop Networks Pvt. Ltd.	164,445.53

48	L.N.T. Infotech Pvt. Ltd.	25,131.00
49	Limpid I.C.T. Solution Pvt. Ltd.	23,690.00
50	Mercantile Communications Pvt. Ltd.	2,030,718.67
51	Metrolink Business Group Pvt. Ltd.	36,100.00
52	Meta Link Pvt. Ltd.	23,126.43
53	Mahakali Digital Network Pvt. Ltd.	188.00
54	Max Net Solutions Pvt. Ltd.	22,160.00
55	Nepal Doorsanchar Company Limited.	736,797,011.00
56	Ncell Private Limited.	1,106,150,996.90
57	Nepal Net Sanchar.	11,845.00
58	Net Max Technologies Pvt. Ltd.	343,850.00
59	Next geekers Pvt. Ltd.	24,478.00
60	Nepal Air Link Pvt. Ltd.	2,800.00
61	Oasis Broadband Internet Pvt. Ltd.	17,812.00
62	Pokhara Internet Pvt. Ltd.	559,125.00
63	P.D.S Server Network Pvt. Ltd.	307,788.00
64	Pathibhara Network Pvt. Ltd.	64,576.00
65	Prabhu Digital Pvt. Ltd.	1,410.00
66	Prime Network Pvt. Ltd.	72,040.00
67	Robin Shrestha, Repre. SITA.	289,641.00
68	Regmi Media Inc. Pvt. Ltd.	97,500.00
69	Reliant Techno Networking Pvt. Ltd.	121,655.00
70	Simple Media Network Pvt. Ltd.	13,437.00
71	Smart Telecom Pvt. Ltd.	14,183,515.00
72	Subisu Cablenet Pvt. Ltd.	26,839,191.75
73	Sustainable Network Pvt. Ltd.	74,264.00

74	Simrik Internet Pvt. Ltd.	51,400.00
75	Shikhar Net Pvt. Ltd.	19,827.00
76	Sky Broadband Pvt. Ltd. Lalitpur	72,011.04
77	Shangrila Informatics Pvt. Ltd.	18,450.00
78	Surkhet Cable Net T. V. Pvt. Ltd.	78,340.00
79	Sky Cable T.V. pvt. Ltd.	100,000.00
80	Sinko I.T. Engineering Pvt. Ltd.	6,960.00
81	Smart Link Network Pvt. Ltd.	55,058.00
82	Syangja Media Pvt. Ltd.	59,600.00
83	Techminds Network Pvt.Ltd.	5,966,838.00
84	Telnet Internet Pvt. Ltd.	92,511.00
85	T.P. Link Network Pvt. Ltd.	13,000.00
86	Ultranet Communication Pvt. Ltd.	95,157.00
87	Unified Communication Pvt. Ltd.	76,857.00
88	Vianet Communications Pvt. Ltd.	12,780,489.00
89	V.N.S Technology Pvt. Ltd.	17,071.00
90	Virtual Network Pvt. Ltd.	77,544.29
91	Web Surfer Nepal Communications Pvt. Ltd.	15,000,000.00
92	World Link Communications Limited	61,401,520.00
93	Web Networks Pvt. Ltd.	105,573.00
94	Wifi Tech Nepal Pvt. Ltd	36,710.00
	Total	2,003,798,316.67